

**T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
2023-YL-027**

**6360 SAYILI KANUN'UN KÖY VE BELDEDEN
MAHALLEYE DÖNÜŞEN YERLERDEKİ ETKİSİ:
DENİZLİ ACIPAYAM ÖRNEĞİ**

Ezgi ATİK

Danışman
Prof. Dr. Fatma Neval Genç

AYDIN-2023

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
YL-2023-027

**6360 SAYILI KANUN’UN KÖY VE BELDEDEN
MAHALLEYE DÖNÜŞEN YERLERDEKİ ETKİSİ:
DENİZLİ ACIPAYAM ÖRNEĞİ**

Ezgi ATİK

Danışman
Prof. Dr. Fatma Neval Genç

AYDIN 2023

KABUL VE ONAY

BİLİMSEL ETİK BEYANI

T.C.

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

31/01/2023

Ezgi Atik

ÖZET

6360 SAYILI KANUN’UN KÖY VE BELDEDEN MAHALLEYE DÖNÜŞEN YERLERDEKİ ETKİSİ: DENİZLİ ACIPAYAM ÖRNEĞİ Ezgi ATİK

**Yüksek Lisans Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fatma Neval Genç
2023, xiv+147 sayfa**

Türkiye’de kamu yönetiminde az kaynakla maksimum hizmet sunmak, sunulan hizmetlerde etkinlik ve verimliliği arttırmak amacıyla 2012 yılında “6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir. Kanun ile 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuştur.

Kanun ile bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler şu şekildedir; büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırlarına kadar genişletilmiş, büyükşehir belediye sınırları içerisindeki tüm belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliklerine son verilip bunlar mahalle birimine dönüşmüştür. Büyükşehir olan illerde yer alan İl Özel İdareleri ve Mahalle İdare Birlikleri kapatılmış yerlerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlıkları kurulmuştur. Araştırmanın konusu, 6360 Sayılı kanun ile yapılan değişikliklerin Acipayam ilçesine bağlı eski köy ve belde ve yeni mahallere olan etkisinin mahalle muhtarlarının gözünden ölçülmesidir. Araştırmanın amacı kanun sonrası sunulan hizmetlerin ne kadar etkin ve verimli sunulduğunun tespit edilmesidir. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular neticesinde kanunun genel gerekçesi olan etkin ve verimli hizmet sunumu Acipayam İlçesinde sunulan hizmetler bakımından sağlanmıştır.

Ahahtar Sözcükler 6360 Sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyeleri, Acipayam Belediyesi, Yerel Hizmetler, Etkinlik ve Verimlilik, Büyükşehir Belediyesi

ABSTRACT

THE IMPACT OF LAW NO. 6360 ON PLACES THAT HAVE TURNED FROM VILLAGES AND TOWNS TO NEIGHBORHOODS: THE CASE OF DENİZLİ ACIPAYAM Ezgi ATİK

**Thesis Advisor: Prof. Dr. Fatma Neval Genç
2023, xiv+147 page**

In order to provide maximum services with few resources in public administration in Turkey and to increase efficiency and efficiency in the services provided, the "Law No. 6360 on the Establishment of Metropolitan Municipalities and Twenty-Seven Districts in Fourteen Provinces and the Amendment of Some Laws and Decrees with the Force of Law" entered into force in 2012. Metropolitan municipalities were established in 14 provinces by law.

Some important changes have been made with the law. These changes are as follows; metropolitan municipality boundaries were extended to provincial property boundaries, all town municipalities and villages within the metropolitan municipality boundaries were terminated and they became neighborhood units. Provincial Special Administrations and Neighborhood Administration Unions in metropolitan provinces were closed and Investment Monitoring and Coordination directorates were established in their places. The subject of the study is to measure the effect of the amendments made by the Law No. 6360 on the old villages and town and new neighborhoods of Acıpayam district through the eyes of the neighborhood headmen.

The aim of the research is to determine how effective and efficient the services provided after the law are. In this context, qualitative research method and semi-structured interview method were applied in the study. As a result of the findings obtained in the study, effective and efficient service delivery, which is the general justification of the law, was provided in terms of the services provided in Acıpayam District.

Key Words: Law No. 6360, Metropolitan Municipalities, Acıpayam Municipality, Local Service, Effectiveness and Productivity, Metropolitan Municipality

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, çalışma boyunca bilgilerini paylaşan ve yol gösteren saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Fatma Neval Genç hocama teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında, manevi olarak her an yanımda olan arkadaşlarım Hatice Arman'a Cansu Dağ'a anlayışları ve paylaştıkları bilgilerden dolayı teşekkürü borç bilirim.

Aldığım her kararda maddi ve manevi yanımda olan Canım Annem Fatmana Atik'e ve Canım Babam Özen Atik'e teşekkürlerimi sunarım.

Alan araştırmasında ve tezimin her aşamasında desteğini esirgemeyen Erdin Türkmen'e teşekkür ederim.

Son olarak verilerin toplanmasında yardımcı olan ve anlayış ile sorularıma cevap veren tüm muhtarlara teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLİMSEL ETİK BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
EKLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	15

1.BÖLÜM

1.TÜRKİYEDE YEREL YÖNETİMLER.....	25
1.1. Yerel Yönetimlerin Gelişimi	25
1.2. Türkiye’de Yerel Yönetimler	28
1.2.1. Köy	28
1.2.2. İl Özel İdaresi	29
1.2.3. Belediye	32
1.2.3.1. Büyükşehir belediyeleri	33
1.2.3.2. Büyükşehir belediyesinin organları	36
1.2.3.3. Mahalle	37
1.2.3.4. Kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan	38

2. BÖLÜM

2. 6360 SAYILI KANUN VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE SİSTEMİ.....	42
2.1. 6360 Sayılı Kanun'un Gerekçesi	42
2.2. Hizmetlerde Etkinlik ve Verimlilik Açısından 6360 Sayılı Kanun	43
2.3. 6360 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler.....	46
2.3.1.Köylerin Mahalleye Dönüştürülmesi.....	49
2.3.2.Mali Alanda Yapılan Düzenlemeler	54
2.3.3.Devir ve Tasfiye Komisyonları	56
2.3.4. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı	57

3. BÖLÜM

3. 6360 SAYILI KANUN'UN DENİZLİ İLİ ACIPAYAM İLÇESİNDEKİ ETKİNLİK VE VERİMLİLİĞİ.....	61
3.1 Denizli'nin Büyükşehir Olma Süreci.....	61
3.2. Alan Araştırmasına Dair Bilgiler.....	64
3.2.1. Acipayam İlçesi ve Belediyesi.....	64
3.2.2. Alan Araştırmasının Amacı	67
3.2.3. Alan Araştırmasının Evreni, Örneklemi ve Yöntemi	68
3.2.4. Veri Toplama Süreci ve Analizi	68
3.3. Görüşmelerin Analizi.....	69
3.3.1. Tüzel kişiliklerinin kaldırılması.....	72
3.3.2. Yeni mahallelere tüzel kişilik verilmesi	75
3.3.3 Mahalle muhtarlarına yetki verilmesi.....	75
3.3.4. İmar planlama	78
3.3.5. Altyapı planlanması.....	78
3.3.6. Mahalle olduktan sonra yaşanan değişimler.....	79

3.3.7. Sorunların Çözümü.....	81
3.3.8. Personel ve ekipman	82
3.3.9. Aidiyet	86
3.3.10. Yeni mahallelerin yeterliliği	88
3.3.11. Tarım ve hayvancılık	91
3.3.12. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı	93
3.3.13 Köylere hizmet götürme birliği	95
3.3.14. Hizmet ve yatırımlarda yaşanan değişim.....	98
3.3.15 Belediye hizmetlerinin etkililiği ve verimliliği.....	98
3.3.16. Hizmet talebinde başvuru belediye türü	99
3.3.17. Hizmetlerde etkinlik ve verimlilik.....	100
3.3.18. İlçeye olan uzaklık.....	101
3.3.19. Vergi Alınması.....	102
3.3.20. Kırsal mahalle ve kırsal alan.....	103
3.3.21. Kanuna ilişkin değerlendirmeler.....	106
3.3.22. Merkeziyetçilik	108
3.4. Bulguların Hipotezlerle İlişkilendirilmesi	110
3.5. Tezde Elde Edilen Bulguların Literatürle İlişkilendirilmesi	116
3.5.1. Tüzel Kişiliğin Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülmesi	116
3.5.2 Hizmet Sunumunda Yaşanan Etkinlik ve Verimlilik	118
3.5.3. Personel ve Ekipman	121
3.5.4. Aidiyet Sorunu.....	121
3.5.5. Altyapı Hizmetleri ve İmar Planlama hizmetleri.....	122
3.5.6. Vergilendirme	123

3.5.7. İl Özel İdaresi ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması	124
3.5.8.Merkeziyetçilik	125
SONUÇ	127
KAYNAKÇA	133
EKLER	151
ÖZGEÇMİŞ	161

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 1. Bir Alanın Kırsal Mahalle ve Kırsal Alan Yerleşkesi Olarak İlan Edilmesi İçin İzlenilmesi Gereken Aşamalar	41
Şekil 3. 1. Denizli'nin Büyükşehir Olma Süreci	63
Şekil 3. 2. 6360 Sayılı Kanun Öncesinde Acıpayam'a Bağlı Belde ve Köylerin Haritası	66

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. 1. Büyükşehir Belediyelerine İlişkin Yasal Düzenlemeler	36
Tablo 2. 1. 6360 Sayılı Kanun Öncesi Ve Sonrasında Yerel Yönetimlerin Sayısal Görünümü	49
Tablo 2. 2. Köy ve Mahalle Arasındaki Farkların Karşılaştırılması.....	50
Tablo 2. 3. 6360 Sayılı Kanun Öncesi Ve Sonrası Muhtarların Görev Ve Sorumlulukları	51
Tablo 2. 4. 6360 Sayılı Kanun Sonrası Vergi Paylarında Yapılan Düzenlemelerin Karşılaştırılması	55
Tablo 2. 5. 6360 Sayılı Kanun Sonrası İlgili Birimlerin Personel Devri.....	56
Tablo 2. 6. İl Özel İdareleri Ve Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması	59
Tablo 3. 1. Görüşmeye katılanların demografik yapısı	70
Tablo 3. 2. Köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması	72
Tablo 3. 3. Yeni Mahallere Tüzel Kişilik Verilmelidir	75
Tablo 3. 4. Muhtarlara yetki verilmelidir.	75
Tablo 3. 5. İmar planlama bütünlüğü sağlanması.....	78
Tablo 3. 6. Alt yapı planlanmasının sağlanması.....	78
Tablo 3. 7. Hizmetlerin maliyetlerinin artması veya azalması	79
Tablo 3. 8. Mevcut sorunların çözülme birimleri	81
Tablo 3. 9. Sorunlar mahalle olunca çözülme durumu	81
Tablo 3. 10. Personel ve ekipman yeterliliği	82
Tablo 3. 11. Sorunların Çözümünden Memnuniyet	84
Tablo 3. 12. Personel ve ekipmanın diğer birimlere aktarılması	84
Tablo 3. 13. Aidiyet Sorunu	86
Tablo 3. 14. Köylü/beldeli kelimesi yoksa mahalleli sizi anlatmaktadır.....	87
Tablo 3. 15. Mahalleye Dönüştürme Kararı	87
Tablo 3. 16. Yeni mahallelerin yeterliliği.....	90
Tablo 3. 17. Yeni mahallelerde tarım ve hayvancılık.....	91
Tablo 3. 18. Etkilenme olumlu/olumsuz mu gerçekleşti	91
Tablo 3. 19. Köy ve belde arazilerinin belediyelere devri.....	92
Tablo 3. 20. YİKOB	93

Tablo 3. 21. YİKOB hakkında bir bilğim var veya yok	94
Tablo 3. 22. YİKOB'un çalışmalarını değerlendirme	94
Tablo 3. 23. YİKOB ve İl Özel İdarelerinin karşılaştırılması	95
Tablo 3. 24. Köylere Hizmet Götürme Birliğinin Kaldırılması.....	95
Tablo 3. 25. Hizmetler Ve Yatırımlarda Azalma Oldu	98
Tablo 3. 26. Yeni Mahallerde, Sunulan Hizmetlerin Etkinliği ve Verimliliği	98
Tablo 3. 27. Yeni mahallelerde, sunulan hizmetlerin etkinliği ve verimliliği	99
Tablo 3. 28. Hizmetlerin uygulanmasında öncelikle başvuru alan belediye	99
Tablo 3. 29. Kanun Sonrası Hizmetlerde Etkinlik ve Verimlilik	100
Tablo 3. 30. İlçe merkezine olan uzaklık.....	101
Tablo 3. 31. Yeni vergiler alınması	102
Tablo 3. 32. Halk vergilere tepki gösterir/göstermez	103
Tablo 3. 33. Kırsal Mahalle	103
Tablo 3. 34. Kırsal Mahalle Başvurusu Yaptım	104
Tablo 3. 35. Kırsal mahalle ve kırsal alan yönetmeliği hakkında bilgi sahibiyim	104
Tablo 3. 36. İndirim ve muafiyetler hakkında bilğim var.....	106
Tablo 3. 37. Kanun'un eksiklikleri vardır	106
Tablo 3. 38. Merkeziyetçilik Eğilimini Arttırdığı/Artmadı	108
Tablo 3. 39. Yeni mahallerde merkezi yapının gücünün arttı/artmadı.	109

EKLER DİZİNİ

EK 1: Etik Kurul Onay Formu.....	151
EK 2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	152
EK 3: Acıpayam Belediyesine Bağlı Mahallelerin Nüfusları.....	157
EK 4: Köyden/Beldeden Mahalle Olan Mahallerin İlçe Merkezine Olan Uzaklığı	159

KISALTMALAR DİZİNİ

AFAD	:	Afet ve Acil Durum Başkanlığı
A.S.	:	Açık Uçlu Soru
AYM	:	Anayasa Mahkemesi
AYYÖŞ	:	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı
BŞB	:	Büyükşehir Belediyesi
DESKİ	:	Denizli Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi
İLBANK	:	İller Bankası Genel Müdürlüğü
KAYA	:	Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
KDV	:	Katma Değer Vergisi
KHK	:	Kanun Hükmünde Kararname
KHGB	:	Köylere Hizmet Götürme Birliği
KIRDES	:	Kırsal Altyapı Destekleme Projesi
KÖYDES	:	Köylerin Altyapısının Desteklenmesi
m.	:	Madde
MEHTAP	:	Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi
TODAEİ	:	Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UKKS	:	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi
UKOME	:	Ulaştırma ve Koordinasyon Merkezi
v.b.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve diğerleri
YİKOB	:	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

GİRİŞ

Kamu yönetimi, kamunun kaynaklarını kullanarak vatandaşların istek ve ihtiyaçları doğrultusunda, hizmetlerin kaliteli, hızlı ve verimli sunulması amacını taşıyan yönetim birimlerini anlatır. Bu birimler dünyada değişen kamu yönetimi anlayışına paralel olarak değişimlere uğramaktadır. Bu değişim ve gelişim sürecinin, önemli tetikleyici iç ve dış dinamikler bulunmaktadır.

Kamu yönetimi, klasik anlamıyla devlet tarafından yönetim, devletin kamusal hizmetleri yürütmek amacıyla elindeki kaynakları en etkin ve verimli şekilde kullanması, kamu yönetimi politikalarını yerine getirmesi amacıyla gerçekleştirilen tüm çalışmalar olarak ifade edilebilir. Kamu kurumlarının öncelikli amacı, sunulan hizmetlerin kaliteli, etkin, hızlı ve verimli bir şekilde sunulmasını sağlamaktır. Kamu yönetiminde sunulan hizmetler merkezi yönetim kurumları ve yerel yönetim kurumları eliyle gerçekleştirilmektedir. Ancak değişen şartlar göz önüne alındığında merkezi yönetim kurumları tarafından alınan kararlar, faaliyetler ve organizasyonlar yerelde istenilen sonucu vermekten uzak görünmektedir. Bu durumun kamu yönetimi kurumlarının öncelikli amacı olan kaliteli, etkin, hızlı ve verimli hizmet sunma anlayışına zarar vereceği düşünülmektedir. Bu düşüncenin oluşmanın sebepleri ise merkezi yönetimin katı bürokrasi anlayışı, bölgeler arası sosyal kültürel ve ekonomik farkların göz ardı edilmesi ve her bölgeden aynı verimin alınamaması şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca katı bürokrasi anlayışının kamu yönetiminde az kaynakla maksimum hizmet sunumuna da engel olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda merkezi yönetim kuruluşlarının yerel yönetim kurumlarına yetki ve görev aktarımı söz konusu olmuştur. Bölgeyi tanıyan insanların, ekonomik, sosyal, kültürel durumları göz önünde bulundurulduğunda, vatandaşların ihtiyaçlarına hızlı, kaliteli, verimli ve çözüm odaklı hizmet anlayışı geliştirilmesi gerektiği düşüncesi hedeflenmiştir.

Bu amaçla Türkiye’de çeşitli yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemelerden en önemlisi 06/12/2012 tarihinde 28489 Sayılı resmî gazetede yayımlanan “6360 Sayılı On

Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹” olmuştur. Bu kanunla Türkiye’de yer alan 16 büyükşehir belediye sayısı 30’a çıkmıştır. 6360 Sayılı Kanun’la Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van olmak üzere 14 il büyükşehir belediye statüsü kazanmıştır (6360 Sayılı Kanun, 2012).

Kanun ile yapılan bazı önemli değişiklikler şunlardır; büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırlarına kadar genişletilmiş, büyükşehir belediye sınırları içerisindeki tüm belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişiliklerine son verilip bunlar mahalleye dönüşmüştür. Büyükşehir olan illerde yer alan İl Özel İdareleri ve mahalli idare birlikleri kapatılmıştır. Kanunun amacı, büyükşehir belediye sınırlarını il mülki sınırlarına kadar genişleterek hizmetlerin tek merkezden yönetilmesini sağlamak böylece hizmetlerde etkinlik ve verimliliği arttırmak ve maliyetleri düşürmektir. Yasayla belde belediyeleri ve köylerin mahalle olarak büyükşehir belediyelerine bağlanması ile kırsalda yaşayan ve hizmetlerden kentte yaşayan vatandaşlar kadar verim alamadığı düşünülen vatandaşlara aynı standartları sunulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de bulunan büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan köylerde ve beldelerde kanunun hedeflere ulaşip ulaşılmadığı tartışma konusudur. Ayrıca İl Özel İdareleri ve mahalli idare birlikleri kapatılarak yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlıkları kurulmuştur. Kanuna ilişkin son yapılan değişiklik 15 Nisan 2021 yılında çıkarılan “Kırsal Mahalle ve Kırsal Alan Yönetmeliği” dir. Bu yönetmeliğe göre büyükşehir belediye sınırları içinde olan kırsal özellikler taşıması nedeniyle kentlerden ayrılan, kent merkezine uzak, sosyolojik açıdan köy özellikleri taşıyan, tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonomiye sahip olan mahalleler, bağlı oldukları belediye meclislerinin kararları ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ile kırsal mahalle olarak kabul edilecektir. Tüm bu değişiklikler yerel de yaşayan halkı önemli ölçüde etkilemiştir.

Çalışmanın temelini, Cumhuriyet dönemiyle beraber kurulan ve eski yerel yönetim birimi olan köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve mahalle birimine dönüşmesi sonrasında

¹ Çalışmanın bu aşamasından sonra “Kanun”6360 sayılı kanun olarak ifade edilecektir.

eski köy/yeni mahallerde gerçekleştirilen hizmetlerin etkinlik ve verimlilik bakımından analizinin yapılması oluşturmaktadır.

Tezin Bölümleri:

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde kavramsal çerçeve sunulmaktadır. Bu bölümde, Tanzimattan 2000’li yıllara kadar yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi, yerel yönetim birimleri, 6360 Sayılı kanun öncesi belediyelerin tarihsel gelişimi, mahalle, kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan kavramları hakkında bilgiler verilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde ise 6360 Sayılı Kanun’un gerekçesi, hizmetlerde etkinlik ve verimlilik açısından kanunun değerlendirilmesi, kanunla yapılan değişiklikler, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının idari yapısı, İl Özel İdareleri ve Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıklarının karşılaştırılması yer almaktadır.

Tezin üçüncü bölümünde, Denizli İl’inin büyükşehir olma süreci, Acıpayam İlçesi ve Belediyesi, araştırmanın amacı ve olası faydaları, araştırmanın evreni, örnekleme, yöntemi veri toplama süreci, analizleri, elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tezin Amacı:

Tezin amacı 6360 Sayılı kanunla yapılan değişiklikler ile tüzel kişilikleri son verilen köylerde ve beldelerde, yeni mahallerde sunulan hizmetlerin etkinliğinin ve verimliliğin analiz edilmesidir. Bu kapsamda Denizli İli Acıpayam İlçesinde yer alan 38 eski köy ve 13 eski beldenin, yani 51 yeni mahallenin bu yasa ile yaşadığı değişimler sonucu ortaya çıkan tablodan ne kadar memnun oldukları değerlendirilecektir.

6360 Sayılı yasanın Acıpayam İlçesinde yer alan tüzel kişilikleri kaldırılan köylerde ve beldelerde, kamu hizmetlerinin sunumuna olan etkileri, yeni mahallerin bu durumdan nasıl etkilendiği, kanunun çıkarılma amacı olan kamu hizmetlerinde yerindelik ilkesi, hedeflenen hızlı, kaliteli, etkin ve verimli hizmet anlayışının tüzel kişiliği kaldırılan köylere nasıl yansıdığı ve yasayla getirilen değişikliklerin uygulanmasında yaşanan sorunları ortaya koymaktır.

Tezin diğer amaçları ise, kanun ile büyükşehir belediyesi sıfatı kazanan illerde yer alan İl Özel İdarelerin ve mahalli idare birliklerinin kapatılması ve Yerlerine Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıklarının kurulması sonucu mahallelerde (eski köylerde ve beldelerde) yaşanan hizmetlerdeki değişikliklerin analiz edilmesi, kırsal alan özelliği taşıyan köylerin kırsal

mahalle statüsü taşıyıp taşımadığının ölçülmesi, personel ve ekipman eksikliğinin getirdiği olumlu ve olumsuz sonuçların analiz edilmesi ve muhtarlar ile gerçekleştirilecek görüşme sonucunda yasanın yol açtığı olumlu ve olumsuz sonuçların ortaya konulmasıdır.

Tezin Hipotezleri:

Tezin Hipotezleri şunlardır;

HİPOTEZ 1: Hizmet alanlarının genişletilmesi ilçe belediyesinin hizmet yükünün artmasına sebep olmuştur, bu sebepten ötürü hizmetlerde verimlilik olumsuz yönde etkilenmiştir.

HİPOTEZ 2: Belde belediyeleri ve köylerde yer alan personel ve araçların ilçeye veya İl Özel İdarelerine aktarılması sonucunda hizmette etkinlik olumsuz yönde etkilenmiştir.

HİPOTEZ 3: İl özel idarelerinin kapatılarak yerlerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulması mahallerde hizmetlerde etkinlik ve verimliliği olumlu yönde etkilemiştir.

HİPOTEZ 4: Kanunla merkezi yönetim yapının gücü kırılarak yerinden yönetimin gücü artmıştır. Kanunla hedeflenen kamu hizmetlerinde yerindelik ilkesi sağlanmıştır.

HİPOTEZ 5: Kırsal alan yönetmeliği çerçevesinde Acıpayam İlçesinin eski köyleri/ yeni mahalleri kırsal mahalle özelliği taşımaktadır.

HİPOTEZ 6: İlçe merkezine olan uzaklık veya yakınlık hizmet kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir.

HİPOTEZ 7: Kanun ile köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla eski köy ve belde belediyelerinin sosyolojik/ ekonomik ve idari yapısında olumsuz etkilenmiştir.

HİPOTEZ 8: Acıpayam İlçesinde yer alan eski köy ve beldelerin kapatılarak mahalleye dönüştürülmesi sonucunda, sunulan hizmetlerin maliyetleri, etkinlik, verimlilik artış göstermiştir.

HİPOTEZ 9: Belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla beraber imar, altyapı, sağlık, eğitim, yol, güvenlik, içme suyu, temizlik vb. gibi alanlarda sunulan hizmetler daha etkin ve verimli sunulmaya başlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Tezde Türkiye’de uygulanan mevcut belediyeçilik yapısı ve anlayışı, büyükşehir belediyelerinin yapıları ve sorunları, belde ve köy yönetiminin yapıları ve karşılaşılan sorunlar,

yetki ve sorumluluklarda yaşanan yerel yönetim sorunları, “6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un” getirdiği değişiklikler ve yasanın yerel kamu hizmetlerinin sunulmasında getirdiği değişikliği açıklayabilmek için konuyla alakalı literatür taraması yapılmıştır.

Tezde olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir şekilde ortaya koyan nicel araştırma yönteminin yerine olgu ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin izlendiği bir araştırma yöntemi olan nitel araştırma yöntemi ve görüşme yöntemi kullanılmıştır (**Tez Yurdu, 2021**).

Görüşme yöntemi; araştırmaya katılan birey veya bireylerin belli bir konuda duygu ve düşüncelerin anlatma etkinliği olarak ifade edilmektedir. Görüşmenin temel amacı bireyin veya bireylerin iç dünyasına girerek onun bakış açısını anlamaya çalışmaktır (Karataş, 2015).

Araştırmada iki türlü evrenden bahsetmek mümkündür. Bu evrenlerden birincisi genel evren, diğeri ise çalışma evrenidir. Genel evrenin büyüklüğü ve ulaşılmasının zor, hatta imkânsız olması sebebiyle oluşabilecek yanlış anlaşılımları önlemek amacıyla çalışma evreni kavramı oluşturulmuştur. Çalışma evreni ise ulaşılabilen evrendir (Karasar, 2014). Türkiye’deki 30 büyükşehir belediyesi içinde yer alan ve 6360 Sayılı yasanın getirdiği değişiklikler ile tüzel kişiliklerine son verilen 16.802 köy araştırmanın genel evrenidir. Araştırmanın çalışma evreni Denizli İl’inin Acıpayam İlçesi’nde yer alan ve 6360 Sayılı yasa ile mahalleye dönüşen 51 eski köy /yeni mahalle oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, Denizli İl’inde tüzel kişiliği kaldırılan 359 köy ve 68 belde belediyesi içerisinde, Denizli İl’inin yüzölçümü olarak en büyük ilçesi ve en kalabalık üçüncü ilçesi olan Acıpayam İlçesi’nde kapatılan 38 eski köy ve 13 eski belde ve yeni mahalle oluşturmaktadır.

Tezin alan araştırması için derinlemesine görüşme yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi seçilmiştir. Tezde yönteminde uygulanacak olan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik sorular, ikinci bölümde görüşme soruları yer almaktadır. Görüşme formu tezin ekinde yer almaktadır.

Literatür Özeti;

Çalışma iki ana aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, konu hakkında literatür taraması kısmından ikinci aşaması ise muhtarlarla yapılan görüşmelerdir. 6360 Sayılı kanunla alakalı 2014 yılından itibaren 74 adet tez, 150'nin üstünde makale ve bildiri bulunmaktadır. Bu bilimsel çalışmalarda 6360 Sayılı Kanun'un getirdiği değişiklikler, siyasi, idari, hukuki, ekonomik, toplumsal olmak üzere çeşitli yönleriyle incelenmiştir. Bu çalışmada, kanun ile köyden mahalleye dönüşen ama köy özelliği ağır basan, Denizli İli Acıpayam İlçesi'nde yer alan 51 eski köy /yeni mahalle muhtarlarının bu değişim ile gerçekleştirilen hizmetlerin etkinlik verimlilik açısından analiz edilmesi ve literatüre yeni bir çalışma kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda konu hakkında literatürde yer alan çalışmalardan bazıları şu şekildedir;

Şenol Adıgüzel'in (2012), 6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme adlı makalesinde Türkiye'de köy yönetimlerini 1924 Köy Kanunu çerçevesinde ve İl Özel İdarelerini 1913 yılından ve belediye yönetimlerini 1855 yılından alarak açıklamıştır. 1984 yılından alarak büyükşehir belediyesi yönetimlerini ve 6360 Sayılı kanunla gerçekleşen değişimleri ele almıştır.

Ferit İzci ve Menaf Turan'ın (2013), Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği adlı makalesinde büyükşehir belediye sisteminin getirdiği yenilikler incelenmiştir.

Mehmet Akif Çukurçayır, Nilüfer Negiz ve Aysun Yemen'in (2014), 6360 Sayılı Kanun'un Uygulamasında Köy(lü) Mü Mahalle(li) Mi?: Katıl(a)mayanlar Açısından Bir Değerlendirme adlı makalelerinde 6360 Sayılı kanun ile köylerin idari yapılarında yaşanan değişimler, mahalleye dönüşen köylerin avantajları ve dezavantajları hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmada örneklem olarak Denizli iline üç eski köy/ üç yeni mahalle seçilmiş ve mülakat tekniği ile, köylerde yaşayan vatandaşların aidiyet duyguları hakkında görüşleri incelenmiştir.

Mustafa Ökmen ve Recep Aslan'ın (2014), 6360 Sayılı Yasa İle Yeni Kurulan Büyükşehir Belediyeleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi Örneği” adlı makalelerinde Manisa Büyükşehir Belediyesinin 6360 yasa öncesi ve sonrası durumu hakkında bilgi verilmiş ve değerlendirilmiştir

Esra Dik'in (2014), 6360 Sayılı Kanun Bağlamında Köylerin Mahalleye Çevrilmesi Sorunu” adlı makalesinde kanunun uygulanmasında yaşanabilecek sorunları saha çalışmalarını

analiz ederek, köylerde yaşanan değişimi niteliksel ve niceliksel yönden analiz etmeyi amaçlamıştır.

Arife Sağirekmekçi 'nin (2015), Yerelleşme ve Merkezileşme Tartışmaları Bağlamında Türkiye’de Mahalleye Dönüşen Köy Yönetimlerinin Mevcut Durumu: Hatay Örneği adlı yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı kanunun kapatılan köylere/ yeni mahallere etkisi araştırılmıştır. Araştırmada örneklem olarak 151 kapatılan köy/yeni mahalle muhtarlarına anket uygulamıştır.

Merve Ayyıldız, Bekir Ayyıldız ve Adnan Çiçek’in (2016), 6360 Sayılı Büyükşehir Yasanın Kırsal Kesime Olası Etkileri adlı makalesinde 6360 Sayılı kanunun kırsal kesime sağlayacağı avantajlar ve dezavantajlar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Veysel Erat’ın (2016), Mahalli İdare Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri adlı makalesinde Cumhuriyet öncesi ve sonrasında köy yönetimi ve köy yönetiminde yaşanan değişimleri ele almıştır. 6360 Sayılı Kanun ile köylerde yaşanan değişimlere değinilmiş, köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının demokratik açıdan yerinden yönetim sisteminden uzaklaştığı üzerinde durulmuştur.

Seyfettin Daşçı’nın (2016), 6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerine Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı kanunun kamu hizmetlerinin sunumu üzerine etkileri incelenmiş ve yeni kamu yönetimi anlayışı incelenerek kanun sonrası yaşanan değişiklikler ve kanunun meydana getirdiği değişiklikler hakkında bilgi verilmiştir.

Gökhan Bahadır’ın (2017), 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası’nın Muhtarlıklar Üzerine Sosyo- Ekonomik Etkileri: Vakıfkebir/Trabzon Örneği adlı yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı kanun ile kapatılan köylerde/ yeni mahallere kanunun getirdiği yenilikler ve değişimler, Trabzon’un Vakıfkebir ilçesinde yer 40 mahalle örneklem alınarak araştırılmıştır.

F.Neval Genç ve Erhan Korkın’ın (2017), 6360 Sayılı Kanun’la Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulamaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar-Aydın) Örneği adlı makalesinde 6360 Sayılı Kanunla tüzel kişiliğine son verilen belde belediyelerinde ortaya çıkan sonuçlar hakkında bilgi verilmiştir.

Mehmet Ali Çamdere’nin (2017), 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği adlı yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı

Kanunun Denizli İline etkisi araştırılmıştır. Çalışmada örneklem olarak 38 belediye yöneticisi ile anket gerçekleştirilmiştir.

Kalpaklıoğlu'nun (2017), 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Etkilerinin Değerlendirilmesi (Ordu Büyükşehir Belediyesi Örneği) adlı yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı kanunun kırsal kesime olan etkisi araştırılmış ve bu bağlamda yaşayan 96 vatandaş örneklem olarak kullanılmıştır. Çalışmada araştırma yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır

Yunus Tekçe'nin (2018), 6360 Sayılı Kanunun Kapatılan Köylere/Yeni Mahalelere Etkisi: Aydın Örneği isimli yüksek lisans tez çalışmasında 6360 Sayılı Kanunun kapatılan köyler üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada örneklem olarak 100 eski köy/yeni mahalle muhtarına anket uygulaması yapılmıştır.

F.Neal Genç, Hüseyin Özerk, ve M.Sefa Ülkü'nün (2018), 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi İncirliova Belediyesi Örneği adlı makale çalışmalarında Aydın'ın İncirliova İlçesi belediye başkanı ,başkan yardımcıları, meclis üyeleri ve mahalle muhtarları ile anket ve görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 6360 Sayılı Kanun sonrasında İncirliova İlçesinde yaşanan değişimlerden alınan hizmetlerin memnuniyet düzeyinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmada 6360 Sayılı Kanun sonrası gerçekleşen değişikliklerin genellikle olumsuz olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Mesut Koç'un (2019), Mahalleye Dönüşen Köylerin Muhtarların Hizmetlerde Etkinlik ve Verimliliğe İlişkin Algısı: Muğla Deneyimi adlı makalesinde Muğla İlinde yer alan eski köylerde/yeni mahallerde muhtarların yaptıkları hizmetleri, etkinlik ve verimlilik ilişkisi bağlamında incelemiştir. Çalışmada muhtarların kanun sonrası gerçekleşen hizmetlerden menmuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır..

Hanife Toprak'ın (2019), 6360 Sayılı Yasanın Olumlu Ve Olumsuz Yönleri: Denizli Kenti Örneği adlı yüksek lisans tez çalışması incelenmiştir. Bu çalışmada, 6360 Sayılı kanunun öncesi Türkiye'de büyükşehir belediyeleşme süreci ve Denizli İlinin büyükşehir belediyesi olma süreci hakkında literatür taraması yapılmıştır.

Yeter Avşar'ın (2020), Türkiye'de 6360 Sayılı Yasa Kapsamında Mahalle ve Köy Yönetiminde Yaşanan Değişim ve Dönüşüm adlı doktora çalışmasında, yedi farklı bölgeden seçtiği yedi farklı büyükşehir belediyesinde görev yapan valiler, kaymakamlar, büyükşehir belediye başkanları, ilçe belediye başkanları ve muhtarlar ile görüşme gerçekleştirmiştir.

Çalışmada 6360 Sayılı Kanunun temel amacı olan büyükşehirlerde sunulan hizmetlerde etkinliği ve verimliliği artırma amacına ulaşamadığı sonucuna ulaşmıştır.

İsmail Kayar'ın (2021), Büyükşehirlerde Tüzel Kişilikleri Kaldırılan Belde Belediyelerinin Yerel Hizmet Sunumuna İlişkin Memnuniyet Algısı: Ordu, Tekirdağ, Manisa ve Mardin Örnekleri adlı doktora tez çalışmasında belde belediyelerinin kapatılması sebebiyle bir memnuniyetsizlik oluştuğunu, personel ve araç yetersizliğinden dolayı hizmet sunumunda gecikmeler yaşandığı sonucuna ulaşmıştır.

Mücahid Yanardağ'ın (2022), 6360 Sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde Belediyelerinde Halkın Memnuniyeti Üzerine Bir Araştırma: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği adlı yüksek lisans tez çalışmasında 450 kişi ile yapılan anket çalışmasında belde belediyelerinin kapatılmasından memnun olmadıkları, vatandaşların kamu hizmetlerinden mahrum kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu tezin yapılan diğer çalışmalardan farklılık taşıyan özgün yönleri şu şekildedir;

Tez, Denizli İli Acıpayam İlçesinde yapılan ilk çalışmadır. Tezin bir diğer özgün yanı, Acıpayam İlçesinde yer alan eski köy/yeni mahallerin köy özelliğine daha yakın olmaları sebebiyle kırsal mahalle yönetmeliğinin irdelenmesi ve 6360 Sayılı Kanun ile yaşanan değişiklikler hakkında muhtarların görüşlerinin alınmasıdır.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Tezde zaman kısıtlılığı nedeniyle çalışma alanı, 6360 Sayılı yasa ile 14 Büyükşehir Belediyesi sıfatı kazanan illerden birisi olan Denizli İlinin Acıpayam İlçesinde yer alan ve yasa öncesi köy olan 38 eski köy 13 eski belde belediyesi, toplam 51 yeni mahalle ile sınırlı tutulmuştur. Konu hakkında gerekli literatür taraması yapılması, yarı-yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması, örneklemin belirlenmesi, görüşme yapılacak muhtarların iletişim bilgilerinin temin edilmesi, görüşmelerin yapılması, görüşmelerin yazıya aktarılması çalışmanın planı oluşturmaktadır.

Görüşmeye 11.04.2022 tarihinde başlanılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce, muhtarlar ile telefon aracılığıyla öncesinden görüşme günleri belirlenmiş ve planlanan görüşme tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme sürecinde hedeflenen 51 eski köy/yeni mahalle muhtarı ile görüşülmüştür. Görüşmede yer alan 51 muhtarın 44 ile yüz yüze görüşme

gerçekleştirilmiştir. 1 muhtarın görev yerinde olmaması sebebiyle 1.aza ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Mesafenin uzak olması ve ulaşım imkanının zorluğu nedeniyle 6 muhtar ile telefon aracılığıyla görüşülme yapılmıştır. Görüşme formları 22.05.2022 tarihinde tamamlanmıştır. Görüşme süreleri ortalama 40-55 dakika arasındadır. Görüşme sırasında muhtarlara öncelikle görüşmenin amacı ve gerekçesi anlatılmıştır. Sorulara verdikleri cevaplar yazı ile kayıt altına alınarak sonrasında frekans yöntemi ve açık sorulara verilen cevaplar genel hatlarıyla değerlendirilerek analizi yapılmıştır.

1.BÖLÜM

1.TÜRKİYEDE YEREL YÖNETİMLER

Çalışmanın bu bölümünde, yerel yönetim kavramı, Türkiye’de yerel yönetimler ve bunların idari yapıları hakkında kısa ve genel bilgi verilmekte, tezin kavramsal çerçevesi ortaya konulmaya çalışılmaktadır..

1.1. Yerel Yönetimlerin Gelişimi

Devletler, ülkelerinde düzeni sağlamak amacıyla bir idari yönetim sistemi oluşturmuşlardır. Bu yönetim sistemleri ülkelerin iç ve dış dinamiklerine göre değişmekle kamu yönetimi sistemlerinde merkezi yönetim ve yerel yönetim olmak üzere ikili bir yönetim yapısı ve bu yapıya ait kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır.

Türk kamu yönetimi merkezden yönetim ve yerinden yönetim olmak üzere iki ilke üzerinde yapılanmıştır. Bu iki ilke kamu yönetimi alanında gerçekleştirilen çalışmalar doğrultusunda idari örgütlenme yapısının “merkezden yönetim” olarak adlandırdığı diğeri ise bölgesel veya yerel boyuttaki görevlerinin merkezi idari yapının dışındaki bölge ve yerleşim alanlarında oluşturulan özerk birimlerce yürütülen “yerinden yönetim” olarak adlandırdığı ilkelerdir (Eryılmaz, 1999: 58). Merkezi yönetim, genel nitelikteki kamu hizmetlerine ilişkin politikaların, karar ve yürütme fonksiyonlarının merkezi yönetiminin sevk ve idaresindeki organlar tarafından yerine getirilme faaliyetidir (Aydın, 2015: 57).

Türk kamu yönetiminin dayandığı ikinci yönetim ilkesi “yerinden yönetim ”dir. Bu ilke idare tarafından sunulan hizmetlerin, yerele en yakın, yereli iyi tanıyan yöneticiler ve birimler tarafından yönetilmesini ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle; yerinden yönetim ilkesi, kamuya ait bazı hizmetlerin merkezi yönetim dışındaki kamu tüzel kişileri tarafından yerine getirilmesidir. Bu birimler yerel yönetim birimleri olarak adlandırılır. 1982 Anayasanın 127.maddesinde yerel yönetim birimleri; “*mahalli idareler; il belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esaslarını kanunda belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri*” olarak tanımlanmaktadır. Aynı kanunda “mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile

yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği” belirtilmiştir (Anayasa, 1982: m.127). Türkiye’de yerel yönetim birimleri İl Özel İdareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır. Bu yerel yönetim birimlerinin temsilcileri beş yılda bir yapılan seçimler ile belirlenmektedir. Belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve köyler tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimleridir. Mahalle ise diğer yönetim birimlerine benzemekle beraber kendi iç idari yapılanmasında tüzel kişiliği bulunmayan bir birimdir. Bütün yerel yönetim birimlerinin, kuruluşları ve kendi iç idari yapıları, görev ve sorumlukları ilgili yasalar ve yönetmelikler ile düzenlenmiştir.

Türkiye’de yerel yönetimler, Tanzimat Döneminde şekillenmeye başlamış ve Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar yasal düzenlemelerle gelişmiştir. Tanzimat Döneminde 1864 Vilayet Nizamnamesiyle eyalet sisteminden vilayet sistemine geçilmiştir. 1871 tarihli İdare-i Umumi Vilayet Nizamnamesi eyalet sisteminin temelleri tamamlanmıştır. 1913 yılına kadar eyalet sistemi devam etmiştir. 1913 yılında yürürlüğe konulan İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkati ile âdem-i merkezîyetçiliğin temel esasları benimsenmiştir.

Batılı anlamında ilk belediye olarak kabul edilen İstanbul Şehremaneti, Galata ve Beyoğlu’nda 1858 yılında Altını Daire-i Belediyesi kurulmuştur. 1877 yılında Dersaadet Belediye Kanunu ve Vilayetler Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. 1829 yılında Muhtarlık Teşkilatları oluşturulmuş, 1858 yılında köylere idari birim kazanmıştır. 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile yerel birimi olarak kabul edilmişlerdir (Ünal, 2011).

Türkiye’de yerel yönetimlerin gelişimi Cumhuriyetin ilanı ile hızlanmıştır. Cumhuriyet döneminde yerel yönetimler alanında yapılan başlıca düzenlemeler şunlardır; 1921 Teşkilatı-Esasiye Kanunuyla yerinden yönetim ilkesi benimsemiş, il ve bucaklara özerklik verilmiştir. Ancak yürürlük süresinin kısa olması ve olağanüstü dönemde çıkarılması nedeniyle bu düzenleme tam uygulanmamıştır. 1924 yılında 417 Sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu çıkarılmış başkentin ve yeni devletin önemi vurgulanmıştır. Ankara 1924 yılında 442 Sayılı Köy Kanunu ile köylere tüzel kişilik verilmiş ve köy organlarının yeniden yapılandırıldığı hızlı bir sürece girilmiştir.

1924 Anayasasının 89. maddesine göre; “ülkenin idari yapısı vilayetlere, vilayetler kazalara, kazalar nahiyelere, nahiyelerde kasaba ve köylere ayrılmaktadır” (1924 Anayasası, 1924: madde 89). Bu dönemde yerel yönetimler ile ilgili yapılan bir diğer düzenleme 1929

yılında yürürlüğe giren 1426 Sayılı Vilayet İdaresi Kanunu' dur. Bu kanun ile vilayet sistemine geçilmiştir (Kartal, 2012: 70). Belirtilen dönemde belediyeçilik alanında yapılan ilk yasal düzenleme 1930 yılında 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe konulmasıdır.

1960 askeri darbesi ile 1924 Anayasası yürürlükten kaldırılmıştır. Bir yıl sonra hazırlanan 1961 Anayasasında yerel yönetimler açıkça belirtilmiş hizmet yönünden yerinden yönetim ilkesi getirilmiş ve âdem-i merkeziyetçilik ilkesi yasalaştırılmıştır. Bu dönemde belediyeçilik alanında 307 Sayılı Belediye Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasayla öncesinde belediye başkanları meclis tarafından seçilirken, artık belediye başkanlarının halk tarafından seçileceği belirtilmiş ve bu düzenlemeyle başkan meclise karşı güçlenmiş belediye meclislerinin seçiminde de nisbi çoğunluk ilkesi benimsenmiştir (Ökmen ve Parlak, 2010: 200-2001).

Bu dönemde belediyeler ile ilgili yapılan bir önemli düzenleme II. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda belediyelerin ayrı bir başlık olarak incelenmesidir. Adı geçen planda *“belediyelerin gelir kaynaklarının günün ihtiyaçlarına göre düzenleneceği ve mecburi ve ihtiyari görev ayrımının yeni baştan düzenleneceği belirtilmiştir. Ayrıca 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere verilen görevlerin günün şartlarına uymadığı ve belediyelerin bu sorunları çözümünde sorunlarla karşılaştıkları belirtilmiştir”* (Planı-1968-1972, 1968).

Bu sorunları çözmek ve etkili kamu hizmeti sunmak amacıyla,1963 yılında Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAEİ) öncülüğünde hazırlanmıştır. MEHTAP, merkezi hükümetin örgütlenme biçiminin verimli ve etkili kamu hizmeti sunmasına olanak verecek hale getirilmesi amacıyla hazırlanmıştır (Leblebici, 2005). MEHTAP raporunda yedi başlık altında yer alan sorunlar belirtilmiştir. Bu sorunlar, mali imkansızlıklar, personel yönetiminde yaşanan sorunlar, yön gösterme ve denetim mekanizmasının yokluğu, teşkilatlanmada yaşanan sorunlar, düzensiz ve iyi bir örgütlenme yapısına sahip olmayan bir merkezileşme, kırtasiyecilik çalışmalarının fazla olması, sorunları çözme görevininim yöneticiler tarafından tam olarak benimsenmemesi şeklinde belirtmektedirler. MEHTAP Projesi dönemin öncü projelerinden biridir ve sonraki yıllarda buna yeni düzenlemeler eklenmiştir (Karayel, 2016). 1961 Anayasasında yerel yönetimler ve hizmet yerinden yönetim ilkesi benimsenmiş olsa bile ülkedeki siyasi ve ekonomik karışıklıklar nedeniyle bu sistem çok uzun ömürlü olmamıştır. 12 Eylül 1980 darbesi ile anayasa yürürlükten kaldırılmıştır.

1980 ve 2012 yılları arasında yerel yönetimlerin gelişim süreçleri hakkında birçok kanun, rapor ve çalışmalar hazırlanmıştır. Bu dönemde belediyelerin ve kamu yönetiminin eksikliklerini tanımlamak ve sunulan hizmetlerden alınan etkinlik ve verimliliğin analiz edilmesi amacıyla TODAEİ tarafından KAYA raporu hazırlanmıştır. 1988 yılında hazırlanmaya başlanan Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) 1991 yılında tamamlanmıştır. Raporda yerel yönetimlerin yaşadığı sıkıntılar ve sıkıntıların çözümüne yönelik tavsiyeler yer almaktadır.

Bu tavsiyelerden bazıları şu şekildedir; merkezi idarenin görev kapsamının daraltılması, yerel yönetimlerin harçlarında yerel meclislere yetki verilmesi, vergi toplama yetkisinin çoğaltılması, yerel yönetimler arasında koordinasyon sağlanmasını kolaylaştırmak için birliklerin kurulması yönünde düzenlemeler yapılması, yerel yönetimlerin hangi alanlarda faaliyet yürüteceğinin belirlenmesi, yerel halka yerel kararlar ile alakalı dava açma, referandum hakkı verilerek daha bilinçli bir kamuoyu yaratmak, personel işe alımında özerklik verilmesidir.

1.2. Türkiye’de Yerel Yönetimler

Anayasamıza göre yerel yönetimler köy, belediyeler ve İl Özel İdareleridir. Bu bölümde yerel yönetimlerin, gelişim süreçleri, idari yapı ve organları ile mahalle ve kırsal mahalle hakkında bilgi verilecektir

1.2.1. Köy

Köy tarih boyunca bilinen en küçük ve en eski yerleşim birimidir. Köy insanların belli bir yerleşim alanında bir topluluk olarak yaşadığı, genellikle tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu, bölgede yaşayan insanların ortak ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan en küçük yerleşim alanlarıdır (Şahin, 2019). Başka bir ifadeyle köy ekonomik faaliyetlerin çoğunlukla tarım ve hayvancılık üzerinden gerçekleştiği, aile içi ilişkilerin daha sıkı ve geleneksel bir yapıya sahip, kendine ait ismi, yönetim organları bulunan, belli coğrafi sınırlara sahip, toplumsal bir örgütlenme yapısına sahip küçük yerleşim alanlarıdır (Veysel, 2017).

Türkiye’de köyler 1924 tarihinde çıkarılan 442 Sayılı Köy Kanunu ile tüzel kişilik kazanmış ve köylerin yönetim organları görev ve yetkileri bu kanunda belirtilmiştir.

Bu kanuna göre “Köy nüfus iki binden aşağı yurtlardır. Köy, cami, okul, yaylak ve otlak bataklık gibi ortak malların bulunduğu, toplu veya dağınık bir şekilde yer alan evlerde oturan

insanların, bağları ve bahçelerini de içeren yerleşim yerini teşkil eder” (Köy Kanunu, 1924). Köylerin tüzel kişiliğe sahip olduğu kanunun 7.maddesinde belirtilmiştir. Kanunun 7. maddesine göre “köy bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olan ve işbu kanunla verilen işleri yapan başlı başına bir varlıktır. Buna şahs-ı manevi denir” (Köy Kanunu, 1924: m. 7) . Bu madde ile köylerin tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimleri oldukları açıktır (Aydın, 2017: 224). Köylerin sınırların değiştirilmesi, çevre köylerle birleşmeleri veya ayrılmaları, isimlerinin değiştirilmeleri yasalarla düzenlenir.

Köy muhtarı 442 Sayılı kanunun 9.10 ve 11.maddelerinde şu şekilde ifade edilir. Köy muhtarı, ihtiyar meclisi ile köyün işlerini yapmakla görevlidir. Bu bakımdan köyün başı muhtardır. Köy işlerinde söz söyleme, emir verme ve emrini yaptırma gibi haklara sahiptir. Aynı kanunda muhtarın görevleri de belirtilmiştir. Bu görevler köye ait işler ve devlet işleri olarak ikiye ayrılmıştır.

Köyün bir diğer idari organı ise ihtiyar heyetidir. Köy kanununun 20. maddesinde ihtiyar heyeti, “her köyde bir köy derneği bir köy muhtarı bir de ihtiyaç meclisi bulunur” şeklinde ifade etmiştir.

Köy derneği, isteğe bağlı işlerin zorunlu kılınması, bir diğer köy ile birleşme ve ayrılmasına karar verme, köy belediye olma koşullarını taşıyorsa bu konuda karar verme hakkına sahiptir (Bahadır, 2017).

Köy kanununda belirtilen işler ve köy muhtarı ve ihtiyar heyetinin görevleri günümüzde azalmıştır. Başka bir ifadeyle değişen ve gelişen kamu yönetimi yapısı içerisindeki reformlar ile öncesinden köy idaresine ait olan bazı görev ve sorumluluklar bakanlıklara ve ilgili kurumlara aktarılmıştır. Dijitalleşmenin kamu yönetimi sisteminde kullanımın artmasıyla birçok işlem dijital ortamlar (E-devlet) üzerinden gerçekleştirilmektedir.

1.2.2. İl Özel İdaresi

İl Özel İdareleri Osmanlıdan miras kalan bir yönetim birimidir. İl özel idarelerinin temeli 1864 Vilayet Nizamnamesi ile atılmış, 1876 Kanuni Esasi ile vilayet nizamnameleri tüzel kişilik kazanmıştır (Çetin, 2009). 1913 yılında çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilâyât Kanun-i Muvakkat’i ile İl Özel İdareleri “il taşınır, taşınmaz mallara sahip ve bu kanun ile belirlenmiş ve sınırlandırılmış özel görevleri gerçekleştirmek ile yükümlü tüzel kişi olarak” tanımlanmıştır (Çiftelipinar, 2006).

Cumhuriyetin ilanıyla 1929 yılında çıkarılan 1426 Sayılı Vilayet İdaresi Kanunu ile, 1913 Sayılı kanunda yer alan illerin genel yönetimini düzenleyen 1-74 maddeleri kaldırılmıştır. Ancak il özel yönetimine ilişkin 74. maddede çeşitli düzenlemeler yapılmasına rağmen 2005 yılına kadar yürürlükte kalmıştır (Keleş, 2016: 171).

1987 yılında 3360 Sayılı yasa ile 1929 tarihli yasanın adı İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik İl Özel İdarelerine bir takım yeni hükümler getirmiş; eğitim, sağlık, bayındırlık, tarım ve hayvancılık başta olmak üzere birçok alanda önemli görevler verilmiştir (Çetin, 2015). 2005 yılında çıkarılan 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile köklü düzenlemeler yapılmıştır. Son yapılan düzenleme ise 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir olan illerde İl Özel İdarelerinin kaldırılması ve yerlerine valiliğe bağlı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının kurulmasıdır. Büyükşehir olmayan 51 ilde mevcutta İl Özel İdareleri vardır. İl özel idarelerinin günümüzdeki idari yapısı 5302 Sayılı Kanun ile düzenlenmiştir.

Bu kanuna göre **İl Özel İdaresi**; “il halkının müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi ”dir. İl İdaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve vali olarak belirtilmiştir. İl İdaresinin ilin kurulmasına dair kanun ile kurulacağını ve ilin kaldırılması dair kanun ile kaldırılacağı ve görev alanının il sınırları olduğu belirtilmiştir. İl idaresinin organları olan il genel meclisi karar, vali yürütme ve encümen danışma organdır” (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005, m. 3-4).

İl genel meclisi “kanunda belirtilen esas ve usullere göre ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur. İl genel meclisi, yerel seçim sonuçlarının açıklamasından sonraki beşinci günde kendiliğinden toplanır. Bu toplantıda meclise en yaşlı üye başkanlık eder. Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından ve gizli oy ile meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört kâtip üye iki yıllığına seçilir. Meclisin başkanı meclisin çalışmalarını düzenini sağlamak ile görevlidir. Meclisinin çalışmalarına ilişkin esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelik ile düzenlenir” (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005: m. 9-11). İl genel meclisinin görev ve yetkileri kanunun 10. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

İl encümeni valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirlerinin arasından seçeceği iki

üyeden oluşmaktadır. Valinin katılamadığı toplantılara genel sekreter başkanlık eder.(İl Özel İdaresi Kanunu, 2005: m. 25). İl encümeninin görev ve yetkileri kanunun 26. maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

İl İdaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir. **Vali**, İl İdaresinin en üst amiri olarak İl teşkilatını sevk ve idare etmek ile görevlidir. İl İdaresinin hak ve menfaatlerini korumak ile yükümlüdür. Vali, İl Özel İdaresini stratejik plana uygun olarak yönetmek, kurumsal stratejisini oluşturmak, oluşturulan stratejiye göre uygun olan bütçeyi, İl Özel İdaresinin faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlar ile alakalı raporları meclise sunmak ile yükümlüdür. (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005: m. 29).

İl Özel İdarelerinin görevleri: İl sınırı içindeki görevleri ve belediye sınırları dışında kalan yerlerdeki görevleri olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre; İl Özel İdareleri; il sınırları içerisindeki görevlerini il mülki sınırları içinde bir kısıtlama olmadan yerine getirmektedir. Belediye sınırı dışında kalan yerlerde görevlerini ise belediyenin görevine girmeyen alanlarda yerine getirmektedir (Kaynak, 2019). Bu sınıflandırmaya göre İl Özel İdarelerin görevleri kanunun 6.maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İl Özel İdaresi kanunda yer alan hizmetleri gerçekleştirirken, mali durumunu, hizmetin ivediliğini, verildiği yerin gelişmişlik düzeyini gözeterek ve hizmetin vatandaşa en yakın yerlerde ve en uygun şekilde sunulmasını ve hizmetin sunulmasında engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumunu dikkate alarak sunmakla yükümlüdür.

İl özel idare biriminin kırsaldaki temsilcisi ise Köylere Hizmet Götürme Birlikleridir (KHGB). Bu birimler kısaca, tarım ürünlerinin pazarlanması dışında, ilçelerde yol, su kanalizasyon gibi altyapı tesislerinin yapımını ve köylere ait hizmetlerin yürütülmesi ve yardım edilmesi amacıyla kurulan ve bu hizmetleri bizzat yapan, yaptırmak ile görevli, kırsal kalkınmayı sağlamak üzere tüm köylerin ortaklaşa katılımıyla ilçenin adını taşıyan mahalli birliklerdir (Namlı, 2019).

Köylere Hizmet Götürme Birliğinin idari yapısı, İl Özel İdaresi gibi üç organdan oluşmaktadır. Başkan, merkez, ilçelerde vali veya vali tarafından görevlendirilen vali yardımcısı iken merkez ilçe dışındaki ilçelerde kaymakamdır. Meclis, başkanlığın, KHGB'ine üye olan köy muhtarları ve her ilçeden seçilen il genel meclis üyelerinin katılımıyla oluşur.

KHGB'nin encümeni; başkan, meclis üyelerinin arasından gizli oy yöntemi ile iki il genel meclis üyesi ve iki köy muhtarından oluşmaktadır (Şengül, 2013).

Köylere Hizmet Götürme Birliği büyükşehir olmayan illerde devam eden bir birlik iken büyükşehir olan illerde İl Özel İdare birliklerinin kapatılması ile kaldırılan birimlerdir. KHGB'nin köylerin ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla 2005 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) adıyla bir proje başlatılmıştır. Projenin temel amacı “kaynak yetersizliği nedeniyle mevcut yatırım programlarında kapsama girmeyen köylerin ve bağluların, içme suyu ve yol sorunlarını Vali ve Kaymakamların sorumluluğunda İl Özel İdareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri aracılığıyla mahalli imkân ve kabiliyetleri verimli bir şekilde kullanarak en yakın zamanda ve en az maliyetle, kırsal alanlarda yer alan yol, su, kanalizasyon gibi altyapı sorunların çözümünde katkıda bulunmasıdır” (ÇSB, 2005).

Yerel yönetim sistemimizin yer alan bir diğer unsuru belediyelerdir. Türkiye’de “büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri” olmak üzere 3 tip belediyedir. Ancak çalışmanın temel konusu olması nedeniyle büyükşehir belediyesi ve sistemi hakkında daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

1.2.3. Belediye

Belediye kavramını, Türk dil kurumu; il, ilçe, kasaba ve belde benzeri yerleşim merkezlerinde, temizlik aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetleriyle ilgilenen, başkanının ve üyelerin halk tarafından seçilerek oluşturulması ve tüzel kişiliğe sahip olan örgüt, şehremaneti olarak tanımlamıştır. Genel olarak kabul edilen belediye tanımı ise; sınırları kanunlarla belirlenmiş, köy, ilçe, il vb. alanlarda yaşayan halkın bir arada yaşamaktan dolayı kendilerini ilgilendiren konularda hizmet vermek amacıyla kurulan ve karar organları yerel halk tarafından seçilen, mevzuatta belirlenmiş yetkilere, görevlere, özel gelirlere, bütçeye, ve personele sahip olan, kendilerine verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kendisine ait örgütsel yapı kurabilen, merkezi yönetim ile olan ilişkisi idari özerklik ilkesine bağlı olan kamu tüzel kişisidir (Kılıç, 2019: 11).

Belediyeler yapısal ve fonksiyonel olarak başkan, meclis ve encümen olmak üzere üç ana organdan oluşmaktadır. Belediye başkanı, yürütme organıdır. Meclisin ve encümenin kararlarını onaylar. Belediye meclisi karar alma organıdır. Stratejik plan, performans programı,

faaliyet raporu, bütçe gibi raporlar meclisin onayına tabidir. Encümen ise yürütme ve danışma organıdır (Sezik, 2015).

Ülkemizde 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na göre kurulan belediyeler ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre kurulan büyükşehir belediyeler olmak üzere iki tür belediye teşkilat yapısı vardır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na göre üç tür belediye yapısı kurulmuştur. İl belediyesi, ilçe belediyesi, belde belediyesidir. Belde belediyeleri 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile belde belediyeleri kaldırılmıştır. Bu kanun ile, ilk kademe belediyeleri de kaldırılmıştır. Kaldırılan belediyeler nüfus kriterine göre mahalle veya köy olarak bulundukları ilçe ve illere katılmışlardır. Bu değişiklikten sonra 5393 Sayılı Kanun'a göre kurulan belediye teşkilat yapısı il ve ilçe belediyesi olarak düzenlenmiştir.

5393 Sayılı Kanun'a göre il ve ilçelerde belediye kurulması zorunlu olup nüfusu 5.000 üzerinde olan yerleşim alanlarında belediye kurulabileceği belirtilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: m. 4).

1.2.3.1. Büyükşehir belediyeleri

Türkiye'de bir diğer belediye modeli ise büyükşehir belediyeleridir. Büyükşehir Belediyesi *“en az üç ilçe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan, kanunlarla verilen yetkileri kullanan, kanun ile verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, idari ve mali özerkliği olan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi ”*dir (Parlak, 2011: 73-74). Başka bir ifade ile, 5216 Sayılı büyükşehir Belediye Kanunu'na göre büyükşehir belediyesi, *“sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisinde ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan ve idari ve mali özerkliğe sahip olan, kanunlar ile verilmiş görev ve sorumlulukları yerine getiren, verilen yetkileri kullanan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri”* dir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m. 4).

1950'li yıllardan sonra yaşanan hızlı kentleşme sonucunda kır nüfusunda azalma yaşanmıştır. Bu azalışın sonucu olarak kent nüfusunda yoğun bir artış yaşanması büyükşehir belediyelerinin kurulmasını zorunlu kılmış, bu durumda büyükşehir belediye yönetimleri hayata geçmiştir (Mengi ve Dağlı, 2017).

Büyükşehir belediyesi ilk olarak 1924 yılında hazırlanan Köy Yasa Tasarısı'nda yer almıştır. Yasa Tasarısı'nda köyler, kasabalar, kentler ve büyükşehir tanımlamaları nüfusa göre belirlenmiş, nüfusu 3.000'den fazla olan yerleşim alanları büyükşehir olarak tanımlanmıştır. Ancak 3 Nisan 1930 tarihli 1580 Sayılı Belediye Yasası ile nüfusu 2000'den fazla olan yerleşim alanlarında belediye kurulacağının belirtilmesiyle tasarı halinde kalmıştır (Tekel, 2006).

Büyükşehir belediye sistemi 1982 Anayasa'nın yürürlüğe girmesiyle oluşmaya başlamıştır. Anayasanın 127. maddesinde (Anayasa, 1982) “büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri kurulabilir” ifadesi ile büyükşehir belediyesi kurulabilmesi için yetki tanınmıştır. Daha sonrasında 1984 yılında yürürlüğe giren 195 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile büyükşehir belediye sisteminin temeli atılmıştır. 195 Sayılı KHK'da büyükşehir belediyelerinin hukuki statüleri, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin kuruluşu, görev ve yetkileri belediyelerin organları ve yapıları ve merkezi idare ve diğer mahalli idareler ile ilişkileri (195 Sayılı KHK, 1984) hakkında bilgiler yer almaktadır. Aynı kanunun 3. maddesinde; “büyükşehir belediyesi, belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan şehirler, ilçe belediyeleri büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan ilçelerde kurulan belediyeler” şeklinde ifade edilmiştir. Ek olarak kanunun 4. maddesinde “büyük şehirlerde büyük şehrin ismini taşıyan büyükşehir belediyesi kurulacağı, ilçelerde ilçelerin isimlerini taşıyan ilçe belediyesi kurulacağı ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ve ayrı bir ilçe olarak sayılan merkez ilçe belediyesi kurulacağı” belirtilmiştir (195 Sayılı KHK, 1984: m. 3.-4.). Ancak büyükşehir belediyelerinin sınırları ve kuruluşları hakkında net bir sınırlama olmadığı için 1984 yılında 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere ikili bir belediye yönetimi sistemi benimsenmiştir.

Bu kanuna göre büyükşehir belediyesi; “belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan şehirler” olarak tanımlamıştır. İlçe belediyesi ise; “büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçelerde kurulan belediyeler” olarak tanımlanmıştır (3030 Sayılı Kanun, 1984). Bu kanun ile Ankara, İstanbul, İzmir illerinin il merkezlerinde aynı isim ile büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. Daha sonrasında ise Adana (1986 yılı 3306 Sayılı kanun), Bursa (1987 yılı 3391 Sayılı), Gaziantep (1987 yılı 3398 Sayılı kanun), Konya (1987 yılı 3399 Sayılı kanun) ve

Kayseri (1988 yılı 3508 Sayılı kanun) illerinde büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. 1993 yılında ise 7 ili içeren 504 Sayılı KHK ile Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit (Kocaeli), Mersin ve Samsun illerinde de büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Son olarak 2000 yılında çıkarılan 593 Sayılı KHK ile Sakarya ilinde de büyükşehir belediyesi kurulmuştur (Zengin, 2014). Yukarıda yer alan bütün belediyeler 3030 Sayılı kanuna KHK'ler ile eklenmiş ve düzenlenmiştir. Bütün büyükşehir belediyelerini düzenleyen ve güncel bir kanuna ihtiyaç duyulması sebebiyle 2004 yılından 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanun çeşitli KHK'ler ve kanunlar ile kurulmuş büyükşehir belediyelerini kapsayan genel bir kanun olması, 6360 Sayılı kanun ile büyükşehir belediyelerinin alanı ve sayısı arttırılmış olsa da hâlâ yürürlükte olan ve belediyelerin birçok idari ve yönetsel ilkesini belirten temel kanundur.

Bu kanunla il merkezi nüfuslarının toplamı 750.000'den fazla olan illerde büyükşehir belediyesi kurulabileceği belirtilmiştir. Bu kanun ile belediyelerin alanlarında genişleme olmuştur, tüm büyükşehir belediyeleri bünyesinde yer alan ikinci kademe belediyelerinin sayıları arttırılmış ve görev alanları genişletilmiştir. Bu dönemde yapılan bir diğer düzenleme, literatürde “pergel uygulaması” olarak bilinen düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre; ilde yer alan valilik binası merkez alınarak ve il mülki sınırları içerisinde yer almak şartıyla, il nüfuslarına göre bir sınırlama yapılmıştır. Bu sınırlamaya göre, nüfusları 1.000.000' a kadar olan 20 km², 1.000.000'dan 2.000.000'a kadar olanlar 30 km², 2.000.000'dan fazla olanlarda 50 km² olan dairenin sınırı ana belediyelerin sınırı olarak belirlenmiştir. Bu geometrik düzenleme ile çember içine giren kırsal alandaki köyler mahalleye dönüşmüştür (Özgür ve Yavuzçehre, 2016).

Son olarak büyükşehir belediyeleri ile ilgili son yapılan değişiklik ise 2012 yılında çıkarılan ve 30 Mart 2014 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' dur.

Kanunun kabulüne kadar büyükşehir belediyeleri hakkında çıkarılan yasalar Tablo.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 1. 1. Büyükşehir Belediyelerine İlişkin Yasal Düzenlemeler

YILLAR	1984	2004	2005	2005	2008	2012
YASAL DÜZENLEMELER	3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesini n Yönetimi Hakkında Kanun	5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi i Kanunu	5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu	5393 Sayılı Belediye Kanunu	5747 Sayılı Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kuruluşu Hakkında Kanun	6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kuruluşu İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnameler de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kaynak: (Yıldırım, Gül, & Akın, 2015: 207).

1.2.3.2. Büyükşehir belediyesinin organları

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre büyükşehir belediyesinin organları, büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanıdır(5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m. 1).

Büyükşehir belediye meclisinin yapısı ve görevleri 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 12. ve 13. maddelerinde belirtilmiştir. Bu maddelere göre “büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır. Kanunda belirtilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşmaktadır. Büyükşehir belediye başkanı aynı zamanda meclisinde başkanıdır. Büyükşehir bünyesindeki diğer belediyelerin başkanları da meclisin doğal üyesidir. (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m.12.-13).Büyükşehir belediye meclisleri tarafından, imar ve bayındırlık, çevre ve sağlık, plân ve bütçe, eğitim, kültür, gençlik ve spor ve ulaşım komisyonlarının kurulması zorunludur (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m. 15).

Belediye meclisinin görev ve yetkileri, 5393 Sayılı kanunun birinci bölümünde yer alan 17. ve 32. maddelerinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi kanununda aynı görev ve yetkilerin büyükşehir belediye meclisleri içinde geçerli olacağı

“büyükşehir ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu kanun ile Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile alakasına göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir” (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m.10) şeklinde belirtilmiştir.

Büyükşehir belediye encümeni, büyükşehir belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıllığına gizli oy ile seçilen beş üye ile biri genel sekreter, biri mali hizmetler birim amiri olan ve belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği her üyeden oluşur. Belediye başkanının katılmadığı toplantılara, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık görevini üstlenir. 5393 Sayılı kanunun ikinci bölümünde yer alan 33. ve 36. maddelerinde belirtilen encümenin görev ve yetkileri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Büyükşehir belediye encümeninin Belediye Kanunu’nda belirtilen yetki ve görev ve usullere tabi olduğu, Büyükşehir Belediye Kanunu’nun; Belediye Kanunu ve diğer ilgili kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında uygulanır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: m. 28).

Başkan, büyükşehir belediye idaresinin başını ve tüzel kişiliğini temsil eder. Büyükşehir belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yaşayan seçmenler tarafından doğrudan seçilir. Büyükşehir belediye başkan vekili, Belediye Kanunu’ndaki usullere göre belirlenir. Belediye başkanın görev süresi 5 yıldır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004, m. 17). Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri 18. maddede ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

1.2.3.3. Mahalle

Mahalle, geçmişten günümüze kadar varlığını sürdüren bir yerleşim birimidir. Türk Dil Kurumuna göre mahalle; bir şehrin veya bir kasabanın, beldenin büyükçe köyün bölündüğü parçalardan her birinde yaşayan insanlardan oluşan yerleşim alanıdır (TDK, 2022).

Mahalle ilk olarak 1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun 8. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre ; “Bir belediye sınırı içinde mahalleler ihdası, ilgası, birleştirilmesi, isimleriyle hudutlarının değiştirilmesi belediye meclisinin ve mahalli idare heyetinin ve valilik tasdiki ile icra edilir” (1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930: m. 8). 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 3. maddesine göre: “Mahalle: Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birimler” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: m. 3) olarak ifade edilmiştir. Aynı kanunun 9. maddesinde “belediye sınırları

içerinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adları ile sınırlarının tespit edilmesi ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü ve valinin onayı ile gerçekleştirilir. Ayrıca aynı maddede mahallenin muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetileceği, muhtarın görevleri ve 6360 Sayılı Kanun ile yapılan düzenleme sonucu, belediye sınırları içerisinde 500 nüfus sayısının altında mahalle kurulamayacağı ifadesi de yer almaktadır” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: m. 9).

Kanunda da belirtildiği gibi mahallenin idari organları muhtar ve ihtiyar heyetidir. Mahalle muhtarı mahalle yönetiminin yürütme organıdır. İhtiyar heyeti ise yürütme ve karar organı görevini görmektedir (Atak ve Bek, 2015: 178).

Muhtar ve ihtiyar heyeti seçimle belirlenir. Mahalle muhtarlarının ve ihtiyar heyetinin başlıca görevleri ve yetkileri şu şekildedir: Askerlik, ulusal savunma ve sivil savunma, sosyal güvenlik, seferberlik, kolluk, milli eğitim, seçim, sağlık tarım ve hayvancılık, adliye, tapu kadastro, vakıf arazilerinin satışı, tebligat kanunu ile ilgili işler, nüfus ve vatandaşlık hizmetleri ve vergilerle ilgili görev ve yetkilerdir (Atak ve Bek, 2015: 180). Günümüzde değişen yönetim sistemi ve gerçekleştirilen reformlar sonucunda mahalle muhtarlarının görevleri de azalmıştır. Örneğin öncesinden nüfus ve tapu kadastro muhtarlar tarafından gerçekleştiriliyor iken günümüzde bakanlıklara bağlı müdürlükler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Mahalle yönetim birimi hakkında yapılan son değişiklikler 6360 Sayılı Kanun ile gerçekleşmiştir. Buna göre 30 büyükşehirdeki köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesidir. Bunun sonucunda mahalle sayısında, mahalle yönetimlerinin görevlerinde değişiklik ve bir karmaşıklık olmuştur. Bu karmaşıklığın giderilmesi amacıyla “kırsal-mahalle” uygulaması hayata geçirilmiştir.

1.2.3.4. Kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan

Kırsal alan, kelime anlamı olarak kentteki büyük sanayi kollarının, trafik sıkışıklığının yok denecek kadar az olduğu, insanların apartman tarzı binalarda yaşamadığı ve daha gayri resmi ilişkilerin yaşandığı, nüfus olarak az olan bölgelerdir. Başka bir ifade ile; kırsal alan kent olarak tanımlanan alanların dışında kalan, tarım ve hayvancılık ile alakalı işlerin yapıldığı alanlar olarak bilinen bucak, köy, mezra ve kom şeklinde isimler ile alınan ve çeşitli ölçütleri taşımadığı için kent sıfatı taşımayan kasabaları da içeren yerleşim alanlarıdır (Kara ve Görün, 2008). Kırsal alan kavramı Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan 2021-2023 “Ulusal

Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesi (UKKS)' nde şu şekilde ifade edilmiştir; “*kırsal alan, mekânsal farklılıkların yer aldığı bir alan tanımının ötesinde, demografik ve sosyolojik değişiklikleri de içeren çok boyutlu bir yapıdır. Çevrenin ve doğal nüfusun düşük ve mevcut ekonomik çalışmaların tarıma dayalı mekanlar genel olarak kırsal alan olarak adlandırılmaktadır*” (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, 2021: 6).

Kentler kalabalık nüfusa sahip, sosyal ve ekonomik canlılığı, iş bulma olanakları yüksek, fiziki altyapısı ve sosyal donanımların geliştiği yerler iken köyler ve kırsal alanlar ise daha çok dengesiz bir gelişmenin egemen olduğu ve çoğunlukla göç vermesi nedeniyle nüfusunu kaybeden yerleşim alanlarıdır (Çopuroğlu, 2017).

Ülkemizde bu ayrım 1950’li yıllarda kentte olan göç oranlarının artmasıyla daha da artmıştır. Kent hayatı geliştikçe ve kentli nüfus oranları arttıkça yapılan düzenlemeler kent yönetimine yönelik düzenlemeler olmuştur. Bu düzenlemelerin çoğu belediye kanunları ile yapılmıştır.

Kanunla büyükşehir belediyesi sınırları kırsal alanları da içine alarak il sınırına genişletilmiş ve 30 ilde tüzel kişiliği kaldırılan 16.220 adet köy mahalleye dönüştürülmüş ve ülkedeki var olan köy sayısı 34.434’ten 18.214’ de düşmüştür.

Bu değişiklikler sonucunda, ülke genelinde kırsal nüfus büyüklüğünün tespiti, kırsal alan kapsamında tanımlamalar yapılması güçleşmiştir. Mahallelerin tüzel kişilikleri bulunmadığı için şehirde yer alan mahalle ile kırsal mahalleler arasında istatistiki bir ayrım yapılamamaktadır. Kırsal alan tespitinin zorluğundan dolayı kanun eleştirilmektedir. Kanun, köyden mahalleye dönüşen yerleşim alanlarından alınan vergiler, eskiden köye ait olan mera, otlak, çayır gibi alanların belediyeye bağlanmasından doğan tarım ve hayvancılık alanında yaşanan sorunlar (Ayyıldız vd, 2016), belediyelerin tarımsal alanlarda yeterli alt yapısının bulunmaması , mesafe olarak uzak olan eski köy/ yeni mahallere götürülecek hizmetlerden doğacak olan maliyet yükü ve sunulan hizmetlerin etkinliğinin ve verimliliğin düşmesi şeklinde (Ekinci, 2020) çeşitli eleştiriler yapılmaktadır. Kanun yürürlükte sekiz yılını doldurmuş olmakla beraber eleştiriler azalmamıştır.

Tüm bu eleştirileri ve köylü-mahalleli ikilemini çözmek amacıyla idari tarafından 15 Nisan 2021 tarihinde Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği çıkarılmıştır.

Bu yönetmeliğin çıkarılma gerekçeleri; kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan tespitinin belirlenmesinde göz önüne alınacak kriterleri, kırsal yerleşik alan ve kırsal mahalle olarak ilan

edilme sürecinde yapılacak işlemleri ve bu alanlarda uygulanacak muafiyetleri düzenlemektir. Yönetmeliğe göre kırsal mahalle; büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan ve 1984 yılı sonrasında köy veya belde belediyesiyken mahalle olan mahallerde tespit edilir. Bir mahallenin kırsal mahalle olabilmesi için bazı şartlar taşınması gerekmektedir (ÇŞB, 2021: m.1.)

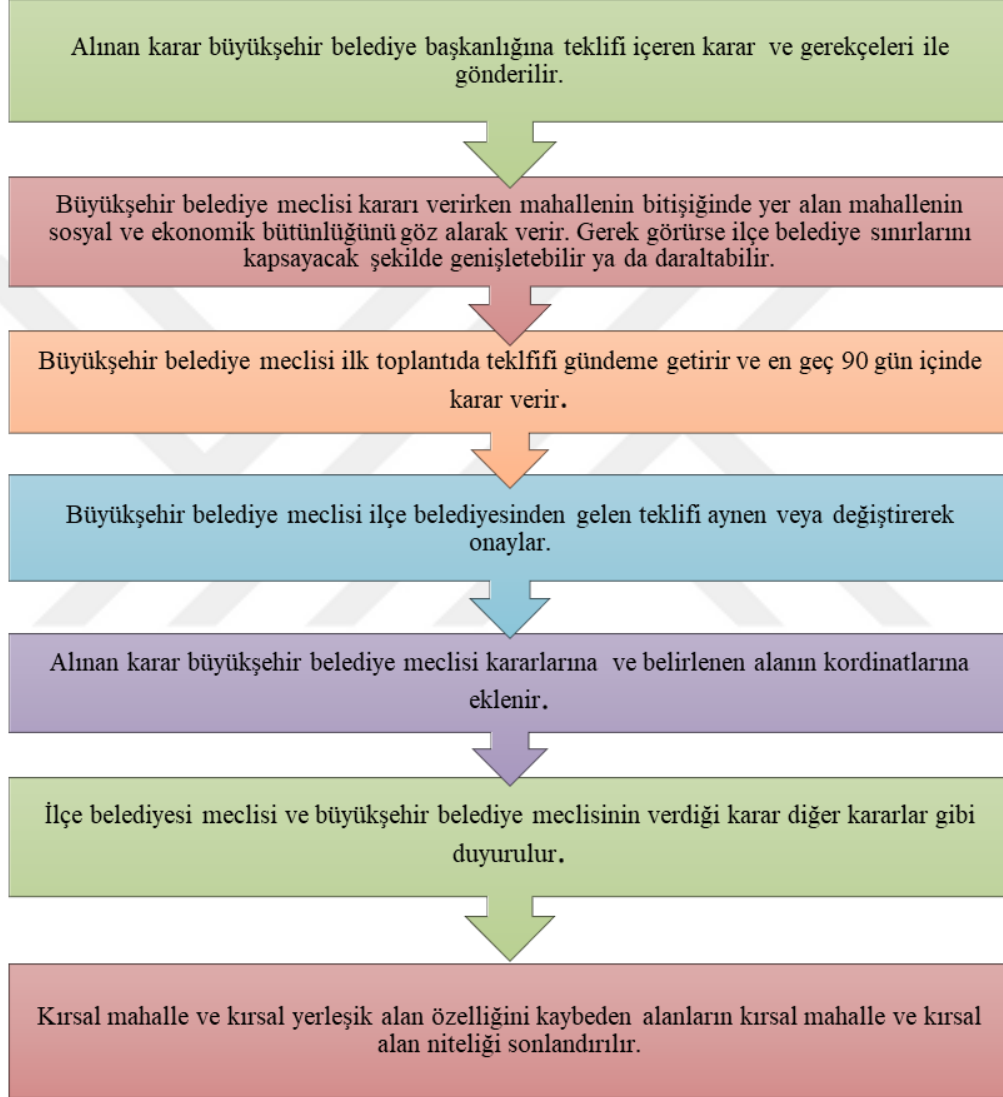
Bu şartlar;

- i. Kırsal yerleşim özelliğinin hâlâ devam ediyor olması,
- ii. Şehir merkezine olan uzaklığı ve ulaştırma durumu, belediyeler tarafından sunulan; yol, su, atık su, katı atık, toplu taşıma gibi hizmetlerden en az birine erişebilme ihtimalinin tam kapasite ulaşip ulaşamadığının tespit edilmesi,
- iii. Mevcut yapılaşmanın kırsal nitelikte olması ve devam etmesi, imar mevzuatına göre yerleşik ve gelişme alanları içinde yer alıp almadığının tespit edilmesi,
- iv. Sosyo- ekonomik olarak; kırsal nüfus oranlarının yüksek olması, yüzölçümünün büyük bir bölümünün tarım, orman, mezra, yaylak ve kışlak arazilerinden oluşması, tarımsal üretimin, hayvancılık ve orman faaliyetlerinin başlıca geçim kaynağı olarak tespit edilmesi veya tespit edilmemesidir.
- v. Yönetmeliğe göre , bu şartlardan bir veya daha fazlası ile benzer şartlar dikkate alınarak belirlenecektir (ÇŞB, 2021 m.4).

Yönetmelik kırsal yerleşik alan tespit uygulamasının mahalle düzeyinde yapılmasının esas olduğunu belirtmektedir. Mahallenin tamamının kırsal özellikler taşımadığı durumlarda, kırsal mahalle olarak tespit edilmeyen mahallelerin on bin metrekareden az olmayan alanların kırsal yerleşik alan olarak ilan edileceği, bu alanlar birden fazla mahallenin bir alanı içeren yerlerinde tespit edileceğini belirtmektedir (ÇŞB, 2021: m.5.)

Yönetmelikte kırsal mahalle ve kırsal yerleşik alan olarak belirlenen alanlarda, gelir vergisinden muaf veya basit gelir vergisi usullerine tabi olan mükelleflerin kendilerine ait işyeri olarak kullandıkları bina, arazi, arsa ile mesken amaçlı kullanılan alanlar ve zirai amaçla kullanılan bina arazi ve arsalardan emlak vergisi ve Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınan bina inşaat harcı imar ile alakalı harçlardan muaf olacağı belirtilmiştir. Ticari, sınai ve turistik faaliyetler için kullanılan bina arsa ve arazilerden %50 indirimli emlak vergisi, Belediye Gelir Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve harcamalara katılma paylarının %50 indirimli uygulanacaktır. Belirtilen bu yerlerde içme ve sulama sularından alınacak ücretin işyerleri için belirlenmiş olan en düşük tarifenin %50'sini, konutlar için ise belirlenmiş olan en düşük

tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde indirimli olarak belirlenmiştir (ÇŞB, 2021: m.9-10.). Yönetmeliğe göre, kırsal mahalle ve kırsal alan için yapılması gereken aşamalar Şekil.1.1. de belirtilmiştir.

(ÇŞB 2021, m. 6-7)

Şekil 1. 1. Bir Alanın Kırsal Mahalle ve Kırsal Alan Yerleşkesi Olarak İlan Edilmesi İçin İzlenilmesi Gereken Aşamalar

2. BÖLÜM

2. 6360 Sayılı Kanun ve Büyükşehir Belediye Sistemi

Çalışmanın bu bölümünde 6360 Sayılı kanunun gerekçesi, kanun ile büyükşehir belediye sisteminde ortaya çıkan değişiklikler hakkında bilgi verilecektir

2.1. 6360 Sayılı Kanun'un Gerekçesi

6360 Sayılı Kanun tasarısının gerekçesi İçişleri Komisyonu tarafından hazırlanan 338 Sayılı Esas Komisyon Raporunda şu şekilde belirtilmiştir. Büyükşehirlerin temel niteliklerinden bir tanesi sınırlarının içinde birçok yerleşim alanı ve yönetim birimi bulundurmasıdır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer alan yerel yönetim birimleri küçük ölçekli planlar yapabilseler de bu planların geniş bir çerçeve içerisinde tam olarak tüm büyükşehir bölgesini içine alan, makro politikaları belirleyici bir çerçeve içinde değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Büyükşehirleri zorunlu kılan bir diğer temel husus, belli bir coğrafi alanda birçok sayıda yerel yönetim biriminin yetkili olması nedeniyle planlama ve koordinasyon sağlanmasında sorunlar yaşanması ve ölçek ekonomisinden yeterince yararlanma imkanının olmaması kaynak israfının ortaya çıkmasıdır. Sanayileşme, ulaşım, çevre gibi artan sorunların, hizmet üretme kapasitesine ve yeterli mali kaynağa sahip olmayan küçük ölçekli yerel yönetimler tarafından çözülmesi mümkün görülmediği için kaynaklar etkin ve yerinde kullanılmamaktadır. Küçük yerleşim birimlerinde ve nüfusun yoğun olduğu büyükşehirlerde ciddi yönetim sorunları yaşanmaktadır. Uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü bir yerel yönetim yapısının olmaması nedeniyle halkın yerel yönetimlerden beklediği kamu hizmetleri kaliteli biçimde karşılamamaktadır. Kamu hizmetlerinin sunumunda koordinasyon eksikliği yaşanmaktadır. Bu açıdan yönetim, planlama ve koordinasyonu sağlamak amacıyla belediye sınırının mülki sınırlara kadar genişletilerek optimal ölçmekte hizmet üretme kapasitesine ve gücüne sahip yerel yönetim yapıları kurulmalıdır. Böylece büyükşehir alanında sunulan hizmetler tek merkezden yönetilecek ve ortaya ölçek ekonomileri çıkacaktır. Ölçek ekonomileri sayesinde hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalite artacak, daha az kaynak kullanarak daha fazla kaliteli hizmet sunulması mümkün olacaktır. Mevcutta birden fazla merkez tarafından

sunulan hizmetlerin daha büyük ve ideal ölçekteki tek merkez tarafından sunulması sonucunda birim maliyetlerinde ve kişi başına düşen kamusal harcamalarda azalma yaşanacaktır. Bu açıdan bakıldığında il sınırında hizmet üretecek olan büyükşehir belediyelerinin bazı olumlu gelişmeleri olacaktır.

Bu olumlu gelişmeler şöyle sıralanabilir;

i. *“Geniş ölçekte hizmet üreten yerel yönetim birimleri gelişmiş teknolojilerle donatılabilecektir.*

ii. *Geniş ölçekte hizmet üretecek bu yönetimlerde nitelikli teknik personel istihdam edilebilecek, ayrıca iş gücü uzmanlaşacağından verimlilik artışı sağlanacaktır.*

iii. *Geniş ölçekli yerel birimlerden oluşan yerel yönetim sistemi, merkezden gönderilecek kaynakların etkin kullanımını sağlayacaktır.*

iv. *İl sınırları içinde bütünleştirilmiş yerel yönetim birimleri arasında kaynakların kullanımı ve sahip olunacak imkanlar açısından daha adil bir yapı ortaya çıkabilecektir.*

v. *Düzenleyici üst imar planları çerçevesinde il çapında uyumlu imar uygulamaları gerçekleştirilebilecektir” (TBMM, 2012).*

6360 Sayılı Kanun’un gerekçesine bakıldığında iki ana hedef üzerine durulmaktadır. Bunlardan ilki, yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda, yerel yönetimlerin ağırlıklı olduğu bir yönetim sisteme geçiş yapılmasıdır. Bu kapsamda; küresel düzlemde öne çıkan, verimli, etkin ve etkili bir kamu yönetimi anlayışı ve buna bağlı olarak, vatandaş odaklı, katılımcı, hesap verebilen ve saydam, hizmetlerin yerinden yapılması gibi esasların üzerine kurulmuş bir yerel yönetim yapısına geçilmesi hedeflenmektedir. Kanun ile ikinci ana hedefi ise, özellikle büyük ölçekli yerleşim alanlarında, tüm ili kapsayacak bir yerel yönetim modeli oluşturarak, çok parçalı yapının oluşturduğu hizmet sorunsalının giderilmesidir (Ceyhan ve Tekkanat, 2018).

2.2. Hizmetlerde Etkinlik ve Verimlilik Açısından 6360 Sayılı Kanun

Kanunun genel gerekçesi etkinlik ve verimliliğin sağlanması ve hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulmasıdır.

Etkinlik kavramı kamu hizmetlerinin belirlenen zamanında yerine getirilmesi, ihtiyaca uygun olan kaynakların verimli şekilde kullanılarak belirlenen hedeflere ulaşılmasıdır (Yıldırım, 2007). Başka bir ifade ile; etkinlik kavramı hedeflenen bir faaliyetin hangi oranda

başarıldığını ve bu faaliyetin planlanmış etkisi ile gerçekleşen etkisi arasındaki ilişkinin oranıdır (Biricikoğlu ve Yalnızoğlu, 2018).

Verimlilik kavramı daha çok refah ile ilişkilendirilen bir kavramdır. Kamu hizmetlerinin temel amacı, vatandaşların yaşam kalitesini çağdaş değerlere uygun olarak iyileştirmek ve kaliteli bir yaşam sürülmesini sağlamak amacıyla, refah seviyesini en üst seviyeye çıkarmaktır (Küpeli, 2019). Başka bir ifadeyle verimlilik, kaynakları en uygun düzeyde kullanımını bulmak amacıyla kullanılan kaynaklar ile elde edilen ürünler arasında oransal bir ilişkinin kurulması gerektiğini ifade etmektedir (Yalnızoğlu, 2017).

Literatürde kanunun etkinlik ve verimlilik açısından olumlu ve olumsuz tarafları değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirmelerden olumlu olanlardan bazılarının durdukları hususlar şu şekildedir;

Kanunla hizmet sunumunda meydana gelen değişimler sonucunda hizmet sunum kapasitesinin artacağı, hizmet sunumunda tasarrufların sağlanacağı, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılacağı ve kentin tamamını kapsayan imar planlarının yapılarak büyük ölçekli planların hayata geçirilmesinin daha kolay olacağı belirtilmektedir (Daşçı, 2016). Kanunla hizmet birlikleri aracılığıyla gerçekleştirilmeye çalışılan hizmetlerde yerel yönetim birimleri arasındaki koordinasyon ve tasarruf daha etkin sağlanabilecektir (Genç, 2014).

Büyükşehir belediyelerinin gelişmiş teknolojik donanım ve ekip ile donatılması sonucu verimliliğin artacağı düşünülmektedir. Çünkü nitelikli bir personel yapısı ile uzmanlaşmış bir iş gücü oluşacaktır. Bunun bir sonucu olarak hizmetlerin daha kaliteli, koordinasyon ve bütünlük içinde gerçekleştirilmesi kolaylaşacaktır (Bingöl vd., 2013: 44). Karaaslan'a, (2013) göre; nüfusu 2000'in altında veya biraz üstünde olan belde belediyelerinin merkezden aldıkları kaynaklar çoğu zaman belde belediyesinin cari masraflarını karşılamaya bile yetmemektedir. Ayrıca bu belediyeler gelir-gider dengesinin kuramadıkları ve merkezden gelen bütçeyi bir yatırıma dönüştüremedikleri için bir borç döngüsüne sahip olmaktaydılar. Bu nedenle bu beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması olumlu olmuştur. Böylece belde belediyelerinin daha kaliteli ve etkin hizmet alacağı düşünülmektedir. Büyükşehir belediyelerinin, gelir, ekipman ve personel yönünden güçlenmeleri ve İl Özel İdarelerinin imkanlarını iyi bir şekilde kullanmamaları sonucunda, yatırım yapma gücü az olan belde belediyeleri ve köylerin bu eksikliklerinin kapatılacağı düşünülmektedir (Yalnızoğlu, 2017).

Kanuna yönelik olumlu değerlendirmeler özetlemek gerekirse şöyledir;

- i. Optimal ölçek sağlanacaktır.
- ii. İmar bütünlüğünün sağlanması kolaylaşacaktır.
- iii. Pergel yasasına göre daha fazla avantajları olan bir kanundur.
- iv. Verimlilik ve etkinlik artışı sağlayacağı şeklinde belirtmektedirler.

Ekinlik ve verimlilik yönünden kanuna yapılan olumsuz eleştiriler şu şekilde ifade edilebilir; yerel yönetim sistemimiz, İl Özel İdare, belediye ve köy arasında görev ve yetki paylaşımına sahip yüzyıllık bir mevzuatın ürünüdür. Mevzuatta yer alan ilkelerin kaldırılması yetki ve görev uyuşmazlığına neden olabilir. Özellikle büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırı olarak genişletilmesi sonucu büyükşehir belediyesinin görev alanının genişlemesi uygulamada birçok yetki sorununun ortaya çıkmasına yol açabilir (Genç, 2014). Kanunla il sınırında hizmet üretecek olan büyükşehir belediyelerinin görevleri ve hizmet alanları genişletilmiştir. Bu genişleme sonucunda ortaya çıkacak yeni taleplerin karşılanmasında belirlenen hedeflerin karşılanması için hizmetlerin nasıl etkin ve verimli sunulacağı tartışma konusudur (Biricik ve Duyar, 2015). Bunun sebebi, hizmetlerin bazıları küçük ölçekli belediyeler tarafından sunulurken bazılarının daha büyük ölçekli belediyeler tarafından sunulmasını gerektirmesidir (Yalnızoğlu, 2017).

Bir diğer eleştirisi konusu ise büyükşehir belediyelerinin mevcut yapısının il ölçeğini yönetmek için uygun olmamasıdır. Belediyeler kentsel yerleşimlerin yönetim birimleridir, il ve ilçelerde yer alan kırsal yerleşmelere hizmet vermek için yeterli coğrafi şartlara ve ekonomik özelliklere sahip değildir. Şehir merkezine hizmet vermeye alışkın olan büyükşehir belediyelerinin köyden mahalleye dönüşen halkın ihtiyaçlarının kilometrelerce uzaktan tespit etmesi zordur (Biricikoğlu ve Yalnızoğlu, 2018).

Başka bir ifade ile, imar planlamasında, 1/1000 ve 1/5000 ölçekli imar planlarını hazırlama yetkisinin farklı belediyelerde olması, yol ve ulaşım ağında yaşanacak sorunlar, büyükşehir ve ilçe belediyesi arasındaki uzaklık kaynaklı ulaşım hizmetlerinde yaşanan sorunlar, ilçe belediyelerinin kaynak sorunu, büyükşehir belediyelerinin ölçek alanlarının genişlemesi ile birimler hizmetler arasında yaşanabilecek koordinasyon sorunları (Pektaş, 2019), kanun ile ilgili genel sorunlar olmakla birlikte hizmetlerden alınması beklenen veya alınan etkinlik ve verimliliği doğrudan etkilemektedir. Yerleşme politikaları ile belediyelerin idari alanları genişletilmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak belediyelerin belli bir kalite ve

yeterlilik düzeyine sahip ortak mal ve hizmetlerin sağlanmasında sorunlar yaşanmakta ve yerel düzeyde hizmet sunma yeterliliğinin sorgulanmasına sebep olmaktadır (Demir, 2018). Ayrıca büyükşehir belediyelerin il sınırları dâhilinde yetkilendirilmiş olması ve büyükşehir ilçe belediyesinin ilçede bir otoriteye sahip olması yetki ve görev çatışmasına yol açmaktadır (Adıgüzel, 2012). Büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırı olarak genişlemesi her il için farklı sonuçlar ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda yüzölçümü ve nüfusu yüksek olan illerde yapılan düzenlemelerin başarılı sonuçlar vermesi mümkün olmakla beraber; yüzölçümü büyük ve nüfusu az olan illerde başarısız sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Gözler, 2013).

2.3. 6360 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler

6360 Sayılı Kanun 06.12.2012 yılında kabul edilmiş ve 30 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirilen yerel seçimlerden sonra yürürlüğe girmiştir. Kanun ile özellikle yerel yönetim alanında köklü düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Kanun yeni bir kanundan çok 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda önemli düzenlemeler ve değişiklikler yapmıştır (Yavuzçehre, 2010).

Bu yapılan değişiklikler şu şekildedir (6360 Sayılı Kanun, 2012), (TBB, 2014), (Saydam, 2020), (5682 Sayılı Kanun, 1950) (Karpuz, 2019);

- Kanunla, Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Ordu” illerinde büyükşehir belediyeleri kurulmuş, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya, Samsun illerinin mevcut büyükşehir belediye sınırları genişletilmiş ve daha öncesinde sınırları genişletilmiş olan İstanbul ve Kocaeli illerinin mevcut sınırları korunarak büyükşehir belediye sayısı 30’a çıkmıştır (Keysan, 2017).

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yer alan Büyükşehir Belediye tanımı; “sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayarak; idari ve mali özerkliğe sahip olan, kanun ile verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak düzenlenmiştir.

- Toplam il nüfusu 750.000’den fazla olan illerde il belediyelerinin kanun ile büyükşehir belediyesine dönüştürebileceği belirtilmiştir.

- Büyükşehir olma nüfus kriteri il belediye nüfusunun 750.000’den fazla olma şartı il nüfusunun 750.000’den fazla olması olarak değiştirilmiştir.
- Toplamda 30 büyükşehir belediyesinde İl Özel İdareleri kaldırılmıştır. 30 büyükşehir de Valiliklere bağlı Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlığı kurulmuştur.
- Bütün büyükşehirlerin il sınırları il mülki sınırı; Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediye sınırları da ilçelerin mülki sınırı olarak belirlenmiştir.
- Büyükşehir ilçe belediyesi kurulması için gerekli nüfus kuralı 50.000’den 20.000’ ne düşürülmüştür.
- Büyükşehir olan illerde de yer alan bucak teşkilatları kaldırılmıştır.
- Büyükşehir dışında nüfusu 2000’nin altında kalan beldeler 30 Mart 2014 yerel seçiminden sonra köye dönüşmüştür. Bu beldelerin personeli, taşınır taşınmaz her türlü malları alacak ve borçları İl Özel İdaresine devredilmiştir.
- Yeni ilçeler kurulmuştur ve bazı illerdeki bazı yerleşim alanlarının isimlerinde değişiklik yapılmıştır.
- Büyükşehir belediyesi olan illerde, ilçelerin mülki sınırları içinde bulunan köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.
- Tüzel kişiliği kaldırılan köyler ve belde belediyeleri bağlı oldukları ilçelere mahalle olarak katılmıştır.
- Mahalle kurulma nüfus şartı 500 olarak belirlenmiştir.
- Yeni kurulan 14 büyükşehirde su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur.
- Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 10.000 üzerinde olan belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konuk evi açma zorunluluğu getirilmiştir.
- Köylere Hizmet Götürme Birlikleri tasfiye edilmiştir.
- Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde ulaşım hizmetlerinin koordinasyon içerisinde yürütülmesi amacıyla ulaşım koordinasyon merkezi (UKOME) kurulmuştur.
- Büyükşehir belediye başkanlarına diplomatik pasaport kullanma hakkı verilmiştir.
- Yol harcamalarına katılma payı alma konusundaki takdir yetkisi belediye meclislerine verilmiştir.
- Baz istasyonu yer seçim belgesi verme yetkisi belediyelere verilmiştir.

- Kanun ile büyükşehir belediyelerinin görev alanları artırılırken, ilçe belediyelerinin görev alanları sınırlanmıştır.

- Kanun ile ilçe belediyeleri tarafından yürütülen, su ve kanalizasyon, toplu taşıma, mezarlık ve defin hizmetleri, toptancı halleri, itfaiye ve toplama hariç katı atıkların toplanması ve bertaraf edilmesi gibi hizmetlerin artık büyükşehir belediyesi tarafından yürütüleceğine karar verilmiştir.

- Ayrıca kanunda büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında yer alan;
- Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak ve yaptırmak, işletmek ve işlettiirmek veya ruhsat vermek

- Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettiirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek

- Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak ve yaptırmak, işletmek veya işlettiirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek

- Büyükşehir belediyelerinin görev alanında bulunan yerlerdeki temizlik hizmetleri
- Adres numaralandırmaya ilişkin, hizmetlerin büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile ilçe belediyelerine devredilebileceği ya da bu hizmetlerin beraber yapılabileceği belirtilmiştir ((TBB), 2014: 14).

6360 Sayılı yasa ile büyükşehir belediyeleri görev kapsamına

- Karla mücadele çalışmaları
- Köyün meydan ve anayolları ile köyü ilçeye bağlayan yolların yapımı
- Anayolları ile köyü ilçeye bağlayan yollardaki reklam ve ilân işleri
- Çöp toplama, evlendirme, cenaze defin hizmetleri
- Büyükşehir belediyesi yetkisi dışında kalan imar işleri ile yollar
- Yörenin mimari özelliklerine uygun tip mimari proje yapma veya yaptıрма gibi görevler eklenmiştir (Çelikay, 2014).

Kanun sonrası yapılan değişiklikler sonucunda yerel yönetim birimlerinin sayılarında önemli ölçüde değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişiklikler Tablo.2.2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. 1. 6360 Sayılı Kanun Öncesi Ve Sonrasında Yerel Yönetimlerin Sayısal Görünümü

Ölçütler	6360 Sayılı Kanun Öncesi	6360 Sayılı Kanun Sonrası	Yapılan Değişiklikler
Büyükşehir Belediyesi	16	30	14 ilde büyükşehir belediyesi kuruldu.
Büyükşehir İlçe Belediye	143	519	376 ilçe belediyesi eklendi
İl Belediyesi	65	51	14 il büyükşehir belediyesi oldu
İlçe Belediyesi	749	403	346 ilçe belediyesi BŞB ilçe belediyesine dönüştü.
Belde Belediyesi	1977	387	1.590 belde belediyesinin tüzel kişiliği kaldırıldı.
İl Özel İdare	81	51	30 ilde İl Özel İdarelerin birliklerinin tüzel kişiliğine son verildi
YİKOB	-	30	30 ilde YİKOB kuruldu
BŞB kurulma nüfus kriteri	İl merkez nüfusu 750.000'den fazla olmak	Toplam il nüfusu 750.000'den fazla olmak	Nüfus kriteri il merkezinden, toplam nüfus olarak değiştirildi
Köy	34.339	18.288	16.051 köyün tüzel kişiliği kaldırıldı
Mahalle	19.103	36.740	30 büyükşehir belediyesine bağlı ilçe belediyelerine bağlı 17.637 yeni mahalle kuruldu.

Kaynak: (Genç ve Korkın, 2017: 86) ve (TÜİK 2022, İl ve İlçelere Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı 2022)

2.3.1.Köylerin Mahalleye Dönüştürülmesi

Kanun ile yapılan önemli düzenlemelerden biri, büyükşehir belediyesi olan illerde ilçelerin mülki sınırları içinde bulunan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve tüzel kişiliği kaldırılan köyler ve belde belediyelerinin bağlı oldukları ilçelere mahalle olarak katılmasıdır. Bu değişikliğin köy yönetimini nasıl etkilediğini anlamak için köy ve mahalle arasındaki farklılıklara bakmak gerekmektedir. Bu farklılıklar Tablo.2.2'de karşılaştırmalı olarak belirtilmiştir.

Tablo 2. 2. Köy ve Mahalle Arasındaki Farkların Karşılaştırılması

NİTELİK	KÖY	MAHALLE
Tüzel Kişiliği	Var	Yok
Kanuni Düzenleme ve Tanımı	442 Sayılı Köy Kanunu'nun 7.maddesinde köy bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olan işbu kanunla verilen işleri yapan başlı başına bir varlıktır şeklinde tanımlanmıştır.	5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 3. maddesinde belediyenin sınırları içinde ihtiyaç ve yatırımların belirlenmesine tasnifine kolaylık sağlayan idari bir birim olarak belirtilmiştir.
Karar Organı	Köy Derneği	Yok
Yürütme Organı	Köy Muhtarı	Mahalle Muhtarı
Denetleme Organı	Köy İhtiyar Meclisi	Mahalle İhtiyar Heyetinin denetleme yetkisi yoktur, mahalle ihtiyar heyeti kanun ile mahalle muhtarına verilen görevlerin yerine getirilmesinde yardımcı olmaktadır.
İhtiyar Heyetinin Doğal Üyeleri	Köy öğretmeni veya okul müdürü ve köy imamı köy ihtiyar heyetinin doğal üyesidir	Yok
Muhtarın Görevleri	Hastalıkları önlemek ve köyün genel sağlığını korumak, köyün güvenliğini sağlamak, ihtiyar heyeti ile görüşmek ve alınan kararları uygulamaktır.	Mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlememek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek ve diğer kurumlarla ile iş birliği yapmak ve kanunlar ile verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür
Bütçe- Personeli (İmece salma gibi)	Var	Yok

Kaynak: Tablo. 2.3. (Bulut & Kara, Köylerin Mahalleye Dönüşmesinin Yansıması Nasıl Olacak? Hatay'da Bir Uygulama, 2013: 269-270), adlı çalışmadan yorumlanarak düzenlenmiştir.

Köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılması ile, köyler mahalle statüsüne sahip olması ile muhtarların da görev ve sorumluluklarında bazı değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler Tablo.2.3.'de şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2. 3. 6360 Sayılı Kanun Öncesi Ve Sonrası Muhtarların Görev Ve Sorumlulukları

	6360 Öncesi	6360 Sonrası
Köy ve belde adına karar alabilme yetkisi	Var	Yok
Bütçe yapma yetkisi	Var	Yok
İhtiyar heyeti kararı ile köy işleri için harcanacak parayı toplama yetkisi	Var	Yok
Köy işleri için toplanan parayı harcamak için emir vermek	Var	Yok
Bir ay içinde para harcandı ise nerelere ve ne kadar harcamış olduğunu gelecek ay başında hesabını ihtiyar heyetine vermek	Var	Yok
Köy işlerinde hem davacı hem davalı olarak mahkemede bulunmak ve isterse mahkemeye vekil gönderme yetkisi	Var	Yok
İhtiyar meclisinin görüşünü aldıktan sonra köylüyü işe çağırmak	Var	Yok
Su faturası ve sulama organizasyonu	Var	Yok
Posta Tebligat İşlemleri	Var	Var
Güvenlik kuvvetlerine yardım	Var	Var
Askerlik İşlemleri	Var	Zayıf
Nüfus Müdürlüğü İşlemleri	Var	Var
Seçmen listesi ve vb. işlemler	Var	Var
TEDAŞ (Elektrik aboneliği vb işlemler)	Var	Zayıf

Kaynak: (Acar & Koç, 2016: 189)

Tüm bu değişiklikler sonucunda yıllar boyunca köy olan ve köye ait özellikler taşıyan bölgeler, kanuni düzenleme ile mahalleye dönüşmüştür. Köye ait olan işlerden sorumlu olan muhtarların bazı görev ve sorumlulukları kanun sonrası kaldırılmıştır. Örneğin, köyün bir tüzel kişilik olduğunun kanıtı olan ve muhtarında bu tüzel kişiliğin başı olduğunu gösteren, köy ve belde adına karar alabilme yetkisi, mahkemede davalı veya davacı olma hakkı, bütçe yapma yetkisi, köylüyü işe çağırma, köy adına para toplama ve emir verme gibi görev ve sorumlulukları artık yoktur. Tüm bu yaşanan değişimlerin olumlu ve olumsuz yansımaları olmuştur.

Öncelikle olumlu tarafları belirtmek gerekirse; belediye hizmetlerinin, ilçe belediyeleri tarafından ve ağırlıklı olarak ildeki büyükşehir belediyesi tarafından yapılacak olması, su ve kanalizasyon işlerinin, toplu taşıma hizmetlerinin, köyün meydan ve anayolları ile köyü ilçeye bağlayan yolların yapımı, bakımı ve onarımı, temizliği, karla mücadele çalışmalarının büyükşehir belediyesi tarafından yapılması hizmetlerin daha hızlı yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Reklam ve ilan işlerinin ildeki büyükşehir belediyesi tarafından, büyükşehir belediyesi yetki alanı dışında kalan imar işleri ile yollar ve sokaklara ilişkin hizmetlerin, çöp toplama, evlendirme, cenaze defin gibi hizmetlerin ise ilçe belediyesi tarafından gerçekleştirilecek olması diğer olumlu taraflarıdır (Aksu, 2012).

Ayrıca yasa ile köy tüzel kişiliği kaldırılan 16.561 köyün, yasa öncesi hizmetleri köy bütçesindeki yetersizlikler ve İl Özel İdaresinin görev yükünün fazlalığı nedeniyle yeterince etkin ve verimli sunulamıyor iken artık bu hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yerine getirilmesi sunulan hizmetlerin kalitesini önemli ölçüde artıracaktır. Yasa öncesi imar denetimi ve afet riski taşıyan bölgelerin denetimi tam olarak yapılamadığı için kırsal alanlarda sağlıklı yapılaşmanın olmaması birçok sorunuda beraberinde getirmektedir. Yasa sonrası bu hizmetlerin belediyeler tarafından gerçekleştireleceği için düzenli bir yapılaşma ortaya çıkacaktır. Son olarak yasa ile il mülki sınırları içerisindeki toplu taşıma hizmetinin belediyeler tarafından yapılması kırsal alana ve kırsal nüfusa ulaşım noktasında birçok kolaylık sağlaması diğer olumlu yönleridir (Avşar, 2020).

Köylerin mahaleye dönüştürülmesinin bazı olumsuz yansımaları olacağı düşünülmektedir. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir (Çukurçayır vd., 2014), (Aksu, 2012), (Avşar, 2020) ;

- Köylerin ilçe belediyesinin mahallesi olmasıyla beraber, bir aidiyet sorunu ortaya çıkacaktır. Buda kendi başına önemli bir sosyolojik birim ve idare olan köyün, köye ait olan özelliklerini kaybetmesine neden olacaktır.

- Tüzel kişiliğinin kaldırılması ile birlikte, köye ait taşınır taşınmaz mallar ve personel büyükşehir belediyesine ya da ilçe belediyesine veya ilgili bakanlığa aktarılacağı ve köye ait olan arazilerde hem ilçe belediyesi hemde büyükşehir belediyesi söz hakkı olacağı için önemli sorunlar ortaya çıkabilir.

- Köylerin özel bir kanunu olmasına rağmen, mahallenin böyle bir kanunun olmaması bazı sorunlar ortaya çıkarabilir.

• Köy muhtarı, köyün başıdır ve bir çok yetkiye sahiptir. Ancak mahalle muhtarının idari özelliği zayıf olduğu için otorite boşlukları doğma ihtimali yüksektir.

• Köy, belde ve ilçede yaşayan insanlar sorunlarını muhtara, belde veya ilçedeki yetkililere iletilirken artık sorunlarını ildeki büyükşehir belediyesine iletecektir. Buda hizmetlerin daha uzun zamanda ve daha zor yapılmasına yol açabilecektir.

• Köyler yeni düzenleme ile artık 2022 yılı sonrasında emlak vergisi ödemeye başlayacaktır. Bu düzenlemeye göre köyde yaşayan insanlar, evler için binde 2 oranında diğer binalar için binde 4 oranlarında, araziler için binde 2 oranlarında, arsalar içinde binde 6 oranında emlak vergisi ödeyeceklerdir. Ödeyecekleri bu vergiye ek olarak %10 oranında taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payını da ödeyeceklerdir.

• Köylere ve köy birliklerine ait olan tarım işletme binaları, soğuk hava depoları, içmeler ve kaplıcalar, hamam, çamaşırhane, değirmenler ve köy odalarından emlak vergisi alınacaktır.

• 2023 yılından itibaren içme ve sulama suyundan en düşük tarifenin %25'i üzerinden ücret ödenmeye ve büyükşehir tarifesine üzerinden (%25 artırımlı) çöp vergisiye alınmaya başlanacaktır.

• Köye yapılacak olan, kanalizasyon ve su tesislerinin harcamalarına 2019 yılından itibaren katılma payı ödenmeye başlamışlardır.

• 2019 yılından itibaren belediye ruhsatı olmadan inşaat yapılması yasaklanmıştır.

• Belediye Gelir Kanun'da yer alan vergi harç ve katılım payları 2023 yılı itibariyle ödenmeye başlanacaktır. Köyde yaşayan esnaf ve sanatkârların yükümlülükleri artmıştır. Köydeki esnaf artık basit usul yerine gerçek usulde vergilendirilmeye başlanacaktır.

• Köyde yaşanan esnafın ödeyeceği vergi artacaktır, artık her ay KDV, üç ayda bir gelir vergisi ve en az üç ayda bir gelir vergisi stopaj beyannamesi verecektir. Bu değişiklikler sonucunda her beyanname sonucu damga vergisi ödemeye başlamışlardır. Ayrıca esnaf odaları kayıt ücreti ve yıllık aidatlar %100 artmıştır.

• Yasa ile köy bütçesi kaldırıldığı için köylü ve devlet işbirliği ile yapılan çalışmaların etkinliğinin de azalacağı düşünülmektedir. Yasa öncesi İl Özel İdaresi veya projeler ile köylü ve devlet işbirliği ile yapılan çalışmaların yalnızca belediye tarafından yapılması kısa zamanda pek mümkün değildir.

• Köy ve şehir merkezi arasındaki uzaklık sunulan hizmet kalitesinin düşmesine ve istenilen verimliliğin alınamamasına yol açacaktır.

- Köye ait olan mezra, yaylak gibi hayvancılıkla ve ilgili arazilerin belediyelerin mülkiyetine geçmesi ve bu alanlardan alınan harçlar sonucunda hayvancılığın ve yeni eklenen su, emlak, çevre vergisi gibi vergiler ile çiftçiliğin azalacağı, bütün bunların bir sonucu olarak kente olan göç oranlarını artmasına sebep olacağı düşünülmektedir.

- Yasa ile bazı köylere ait olan tarımsal alanların imara açılma riski bulunmaktadır.

Ayrıca köylerin mahalle olmasıyla beraber değişiklik de sosyal hayat bağlamında yaşanmıştır. Köy kültürü ile yaşayamaya alışık olan yerel halk için, mahalleye ait bazı kanuni düzenlemeler ile yeni vergilendirmeler ve yeni hizmet birimleri hayatlarına girmiştir. Bu yeni hizmet birimlerinden biri, İl Özel İdare birimlerinin yerine kurulan il valiliklerine bağlı yatırım ve izleme koordinasyon başkanlığı birimleridir. bu başkanlıklar 30 büyükşehirde İl Özel İdare birliklerinin yerine kurulmuşlardır.

2.3.2.Mali Alanda Yapılan Düzenlemeler

Kanun ile belediyelerin gelirlerinde ve vergilendirmelerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. 6360 Sayılı Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılarak ilçe belediyesine bağlanan köylerde emlak vergisi ve 2464 Sayılı Kanun'a göre alınması gereken vergi, harç ve katılma paylarının 5 yıl süre ile alınmayacağı ve bu sürenin 30 Mart 2014 tarihinden itibaren geçerli olacağı belirtilmiştir. Mahalleye dönüşen köylerde 5 yıl boyunca içme ve sulama suları için alınacak olan ücretin en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde belirleneceği ve bu hükmün görev ve sorumluluk alanlarının daha öncesinden büyükşehir olan köylerde yaşayan insanları da kapsayacağı belirtilmiştir (TBB, 2014). 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunda 30 Mart 2014 sonrasında geçerli olan vergi düzenlemeleri ise Tablo.2.4. da belirtildiği gibidir.

Tablo 2. 4. 6360 Sayılı Kanun Sonrası Vergi Paylarında Yapılan Düzenlemelerin Karşılaştırılması

YÖNETİM BİRİMLERİ	6360 SAYILI KANUN ÖNCESİ AYRILAN VERGİ PAYLARI	6360 SAYILI KANUN SONRASI AYRILAN VERGİ PAYLARI
İL ÖZEL İDARELERİNE AYRILAN PAYLAR	Genel Bütçe ve Vergi Gelir Paylarının %1,15'i İl Özel İdareler için ayrılmaktadır. Bu payın; %50'si illerin nüfusu %10'u illerin yüzölçümü %10'u illerin köy sayısı %15'i illerin kırsal alan nüfusu %15'i illerin gelişmişlik endeksi göz alınarak İl Özel İdarelerine dağıtılır.	Genel Bütçe ve Vergi Gelirleri Paylarının %0,5'i İl Özel İdareleri için ayrılmaktadır. Bu payın; %50'si illerin nüfusa %10'u illerin yüzölçümü %10'u köylerin köy sayısı %15'i illerin gelişmişlik endeksi göz önüne alınarak İl Özel İdarelerine dağıtılır.
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERE AYRILAN PAYLAR	Genel Bütçe ve Vergi Gelir Paylarının %2,85'i büyükşehir belediyesi dışındaki belediyeler için ayrılmaktadır. Bu payın; %80'inin nüfus %20'sinin gelişmişlik endeksine göre büyükşehir belediyesi sınırları dışındaki belediyelere dağıtılmaktadır	Gelir Bütçe ve Vergi Gelir Paylarının %1,50'si büyükşehir belediyesi sınırları dışındaki belediyeler için ayrılmaktadır. Bu payın; %80'inin nüfus %20'sinin gelişmişlik endeksine göre büyükşehir belediye sınırları dışındaki belediyelere dağıtılmaktadır.
BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİNE AKTARILAN PAYLAR	Genel Bütçe ve Vergi Gelir Paylarının %2,50'sinin büyükşehir sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri için ayrılmaktadır. Bu payın; %60'ının doğrudan ilçe belediyesi payı %30'u büyükşehir belediye payı %10'u ise su ve kanalizasyon idareleri payı olarak dağıtılmaktadır.	Genel Bütçe ve Vergi Gelir Paylarının %4,50'sinin büyükşehir sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri için ayrılmaktadır. %4,5 'lik payın %90'ı nüfus esasına göre %10'u yüzölçümüne göre büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılmaktadır. Bu payın; %60'ının doğrudan ilçe belediyesi payı %30'unun büyükşehir belediye payı %10'unun su ve kanalizasyon idareleri payı olarak dağıtılmaktadır.

Kaynak: (Arıkboğa, Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Transfer Sistemi ve 6360 Sayılı Kanunun Etkileri, 2015: 11-12).

2.3.3.Devir ve Tasfiye Komisyonları

6360 Sayılı kanun ile yapılan bir diğer düzenleme ise personel ve ekipman konusundadır. Tüzel kişiliği kaldırılan, yerleşim alanlarının ve kurumların personeli ve ekipmanlarının ilgili kurum ve kuruluşlara devri, tasfiyesi ve paylaşılması yapılmıştır. Bu işlemleri gerçekleştirmek için valinin yönetiminde olan, vali yardımcısı başkanlığında, valinin uygun göreceği kurum ve kuruluş temsilcileri ve ilgili belediye başkanlarından oluşan bir komisyon kurulmuştur. Gerek görülmesi halinde bu komisyona yardımcı olmak üzere alt komisyonların kurulabileceği belirtilmiştir. Bu komisyonun kararı doğrultusunda personel devri Tablo.2.5.gösterildiği gibidir.

Tablo 2. 5. 6360 Sayılı Kanun Sonrası İlgili Birimlerin Personel Devri

İl Özel İdaresi Personeli	Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlığına
	Büyükşehir Belediyesine
	Bağlı İdarelere
	Büyükşehir İlçe Belediyesine
BüyükşehirBelediyesine Dönüşecek Belediyelerce Yürütülen Hizmetler	Büyükşehir Belediyesine
	Bağlı İdarelere
Büyükşehir Sınırlarındaki Belediye Ve Köy Personeli	Bakanlıklara (YİKOB)
	Büyükşehir Belediyesine
	Bağlı İdarelere
	Büyükşehir İlçe Belediyesine
Nüfusu 2000'in Altında Olan Belediyelerin Personeli	İl Özel İdaresine
Bir Başka Belediyeye Katılarak Tüzel Kişiliği Sona Eren Belediyelerin Personeli	Katıldığı Belediyeye
İlçe Belediyelerinin Su-Kanal,Katı Atık Depolama Ve Bertaraf, Ulaşım, Terminal, Toptancı Halleri, Mezbaha Ve İtfaiye Personeli	Büyükşehir Belediyesine
	Bağlı İdarelere

Kaynak: (TBB, 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Daie Kanuna İlişkin Rehber, 2014: 18).

Kanun ile yapılan bütün düzenlemelerde kanun koyucunun genel kabul ettiği gerekçe kamu hizmetlerinin ve yerelin sunduğu hizmetleri, parçalı bir yapıya bölünmeden, kaynak israfı yapmadan, düzenli, hızlı, etkili ve verimli halka sunmaktır. Bu amaçla Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur.

2.3.4. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

6360 Sayılı kanun ile büyükşehir belediyelerinin hizmet alanları genişlemiş ve hizmet yükleri artmıştır. Hizmet yükünü hafifletmek ve illerde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerini etkin olarak yapabilmelerini sağlamak amacıyla bu hizmetlere rehberlik etmek ve hizmetleri denetlemek amacıyla Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlığı kurulmuştur (Yıldırım ve Yıldırım, 2017). Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlıkları İl Özel İdareleri gibi, bütçeye ve tüzel kişiliğe sahip olmakla beraber bir denetim mekanizmasına tabi değildir.

YİKOB'lar; büyükşehir belediyesi olan illerde kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, koordinasyonunun sağlanması, afet ve acil çağrı ve yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtılması, gerektiğinde merkezi idare tarafından taşrada yapılacak olan yatırımların yapılmasını ve koordinasyonunu sağlamak, temsil, tören ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi ve ildeki kamu ve kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmesi ve denetlenmesi sağlamak amacı ile kurulmuştur (Doğan, 2019).

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının teşkilat yapısı; bir başkan ve başkana bağlı, teknik müdürlükler ve idari müdürlükler bulunmaktadır. (Kalender ve Akman, 2018).

Başkanlığın görevleri (YİKOP, 2014: m.4.);

- Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılmasını, izlenmesini ve koordinasyonunu sağlamak
- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek ve bunları denetlemek
- 112 acil çağrı hizmetlerini koordine etmek ve yürütmek, afet ve acil yardım hizmetlerini koordine etmek ve yürütmek
- İlin tanıtımına dair faaliyetleri koordine etmek ve yürütmek, temsil, tören ve ödüllendirme ve protokol hizmetlerini yürütmek,
- Merkezi idarenin askeri ve adli teşkilatı dışında kalan kurumları tarafından yürütülen hizmet ve faaliyetlerin etkinlik, verimlilik ve stratejik plan ve performans programlarına uygunluk açısından değerlendirmek ve değerlendirdiği raporu valinin değerlendirmesi için Cumhurbaşkanına, ilgili bakanlık ve kurumlara göndermek,
- Merkezi idare tarafından yapılan her türlü yardımı koordine etmek, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımları yapmak ve koordine etmek

- İldeki yatırım ve hizmetlere ilişkin aksaklığın ve bu durumun halkın sağlığını, kamu düzenini ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin vali veya ilgili kurum tarafından tespit edilmesi durumunda, hizmet ve yatırımının gerçekleştirilmesi halinde söz konusu yatırım ve hizmetleri valinin talimatı ile yerine getirmek

- Muhtar ödenekleri ile ilgili işlemleri yapmak, araç ve gereç, makine, bina ve tesisleri kiralamak

Başkanın görevleri (YİKOP, 2014 m. 6);

- Başkanlığın en üst amiri olarak teşkilatı sevk ve idaresini ve denetimini sağlamak
- İlde yer alan askeri ve adli teşkilat dışında kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmek ve bunların valinin onayı veya personel aracılığıyla denetimini yaptırmak
- Denetim, araştırma, inceleme iş ve işlemlerini yürütmek üzere valinin onayı ile personel görevlendirmek, gerekli gördüğü durumlarda bakanlıklar veya ilgili kuruluşlardan uzman personel talep etmek, gerektiğinde geçici birimler kurmaktır.

YİKOB'lar İl Özel İdarelerinden boşalan alanın doldurulması amacıyla sayıca daha az olsa da nitelikli yetkilerle donatılmış mahalli birimler üzerinde vasi olarak konumlandırılmıştır (Karakılçık ve Küçük , 2019).

6360 Sayılı kanunla sadece, 30 ilde yer alan İl Özel İdareleri kapatılarak YİKOB'lar kurulmamıştır. İl özel idarelerinin yapılarında da bazı değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişiklikler şu şekildedir (Saydam, 2020):

- İl Özel İdaresinin görev, yetki ve sorumlukları, personeli, hakları, borç ve alacakları, gelirleri ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılmıştır.
- İl Özel İdaresinin yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlığı kurulmuştur. Bu kurumun illerdeki sevk ve idaresinde yetkili vali, ilçelerdeki sevk idaresinde ise yetkili kaymakamdır. Bu kurum tüzel kişiliği kaldırılan köy ve beldelerde devir işlemlerinde yetkilidir.
- Maden alanında faaliyetlere dayalı ruhsat sahasında yer alan tesisler için işyeri açma ve çalıştırma ruhsatına ilişkin yetki ve görevler büyükşehir olan illerde valilik tarafından yerine getirilecektir.
- Büyükşehir olan illerde valilerin İl Özel İdaresine ait görev yetkileri kaldırılmıştır. Valiler tıpkı kaymakamlar gibi merkezi yönetimin temsilcisi ve yöneticisi konuma gelmiştir.

- Daha önce İl Özel İdaresi tarafından yürütülen tarımsal ve kırsal hizmetler yeni kanun ile artık büyükşehir bünyesinde yer alan tarımsal hizmetler dairesi ve kırsal hizmetler dairesi başkanlığı tarafından yürütülecektir.

- İl genel meclisinin kendi içinden seçeceği encümen sayısı beşten üçe düşmüştür, birim amirleri arasından seçeceği üye sayısı beşten ikiye düşmüştür. Genel sekreter encümen üyesi olmuş, birim amirleri arasından seçilecek olan mali hizmetler birimi amirinin bulunması zorunluluğu kaldırılmıştır. Böylece on bir olan encümen sayısı yediye düşmüştür (Pank, 2016).

- Valilerin İl Özel İdare ile ilgili yetkileri yeni kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlığına devredilmiştir. Valilerin daha güçlü ve yetkili olduğu bir model öngörülmüştür (Arslan, 2021).

Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlıkları, İl Özel İdareler ile teşkilat yapıları görevleri konusunda benzerlikler göstermektedir. Tablo 2.6. İl Özel İdare ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının benzerlikleri ve farklılıkları hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. 6. İl Özel İdareleri Ve Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması

Özellikler	İL ÖZEL İDARELERİ	YİKOB
Kuruluş	Kanun ile kurulur	Yönetmelik ile kurulmuştur
Teşkilat Yapısı	Vali, İl Genel Meclisi ve İl Encümeni	Vali veya vali yardımcısına bağlı müdürlükler
Birim Yapısı	İdari	İktisadi
Birimler	Genel Sekreterlik, Mali İşler, Sağlık, Tarım, İmar, İnsan Kaynakları, Hukuk İşleri	Yatırım İzleme, Rehberlik ve Denetim, Strateji ve Koordinasyon, 112 Acil Çağrı Merkezi, İdari ve Mali İşler, Hukuk İşleri, Doğal Kaynaklar ve Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü
Odak Noktaları	Hizmet Odaklı	Yatırım Odaklı
Merkezileşme	Kısmı olarak merkeze bağlı	Merkeze olan bağlılığı yüksek
Karar Organı	Var	Yok (merkezi idarenin gerek gördüğü durumlarda devreye giren bir aracı vasıf)
Görev Alanları	Kırsal Alanlar	Şehir Merkezi
Vali	Baş ve temsilcisi	Baş ve temsilcisidir.
Vali Yardımcıları	Devre dışı bırakılmıştır	YİKOB başkanı olabilmektedirler
Tüzel Kişilik	Var	Var

Tablo.2.6. İl Özel İdareleri Ve Yatırım İzleme Ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması
(Devamı)

Bütçe	Var	Var (İçişleri Bakanlığının Bütçesinden Aktarılmaktadır).
Gelir Kaynağı	İller Bankası Payı	Hazine Yardımları
Denetim	Var	Yok
Personel Alma Yetkisi	Var	Yok
Muhtar Maaşlarının Yatırılması	Var	Var
İhtisas Komisyonları	Var	Yok
Stratejik Plan Ve Performans Programı Yapma	Var	Yok
Yol Su Kanalizasyon Gibi İşleri Kırsalda Yapma	Var	Yok (Tüzel Kişilik Verildikten Sonra Eski Köy/ Yeni Mahallerde Köy İçi Kilit Parke, Sıcak Asfalt Çalışmaları Vb Yapmaya Başlamıştır.
Belediye Sınırları Dışında (Gayri Sıhhi Müessese, Eğlence Mekânı Vb) Ruhsat Verme Yetkisi	Var	Yok
Etkinlik Ve Verimliliğe İlişkin Rapor Hazırlama	Yok	Var

Kaynak: (Kalender, Akman, 2018) (Kuran, 2015) (Doğan, 2019 (Kaynak, 2019)

Yukarıda bahsedildiği gibi YİKOB'lar İl Özel İdareleri ile bazı yetkiler ve özellikler nedeniyle benzetmek ile beraber bir çok yönden farklı kuruluşlardır. Daha çok kamu kurumundan çok bir işletme yönetim sistemine göre örgütlenmiş ve birden alt başkanlıktan oluşan bir yapılanmadır.

YİKOB'ların yeni bir birim olması ve kırsala yabancı olması, İl Özel İdare gibi hizmet odaklı bir yapıda yer almaması, personelinin olmaması, merkeze yatırım odaklı olması gibi sebeplerden dolayı özellikle köyden mahalleye dönüşen yeni mahallerde hizmetlerin sunumunda sorunlar yaratabileceği söylenebilir.

3. BÖLÜM

3. 6360 Sayılı Kanun'un Denizli İli Acıpayam İlçesindeki Etkinlik ve Verimliliği

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle Denizli İlinin büyükşehir olma süreci, Acıpayam İlçesi ve belediyesi hakkında bilgiler ardından, 6360 Sayılı Kanun sonrası, eski köy ve belde, yeni mahalle muhtarlarının kanun ile yapılan düzenlemeleri nasıl algıladığını ve değerlendirdiği tespit etmek amacıyla yapılan görüşmeden elde edilen bulguların analizi ve çözüm önerileri yer alacaktır.

3.1 Denizli'nin Büyükşehir Olma Süreci

Denizli İli coğrafi olarak Anadolu Yarımadası'nın güneybatı ve Ege Bölgesi'nin güney doğusunda yer almaktadır. Şehrin her iki bölgede de toprakları yer almaktadır, yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Doğuda Burdur ve Afyon, batıda Aydın, Manisa, kuzeyde Uşak ve güneyde Muğla ile komşudur. İlin yüzölçümü 12.133 km²'dir. İl nüfusu 1.051.056 kişidir. İlde 19 ilçe, 20 belediye yer almaktadır.

Denizli'de ilk belediye 1876 yılında kurulmuştur. Bu tarihlerde Denizli mülki bölünmede Aydın Livasına bağlı bir kaza merkezidir. 1883'te Sarayköy, Buldan ve Tavas İlçelerinin bağlanmasıyla sancak haline gelmiştir. 1884 yılında Çal 1888'de Acıpayam İlçesinin katılmasıyla Aydın'a bağlı mutasarrıflık olmuştur. Türkiye Cumhuriyetin kurulması ile il ve il belediyesi kurulmuştur. (Denizli Belediyesi, 2022).

Denizli'nin büyükşehir olma serüveni mücavir alan yönetmeliği ile başlamıştır. Mücavir alan belediye sınırları dışında kalan ve imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyetine verilmiş olan sınırlardır. (ÇSB, 2022). Denizli'nin büyükşehir olması için yapılan ilk çalışma 1973-1980 yıllarında düzenlenen mücavir alan yönetimidir. Bu dönemde 34 köyün imar bütünlüğünü sağlamak ve kentin gelişimi hızlandırmak amacıyla mücavir alan olarak merkez ilçe belediyesine bağlanmış ancak 1990 yıllarda Denizlide hızlı bir belediyeleşme süreci başlamıştır. Bu süreçte sırasıyla 1992 yılında Karahayıt, 1994 yılında Akkale, Bağbabaşı, Kayhan,Korucak,, Kınıklı, Pınarkent, 1995 yılında Bereketli ve Cankurtaran, 1996 yılında

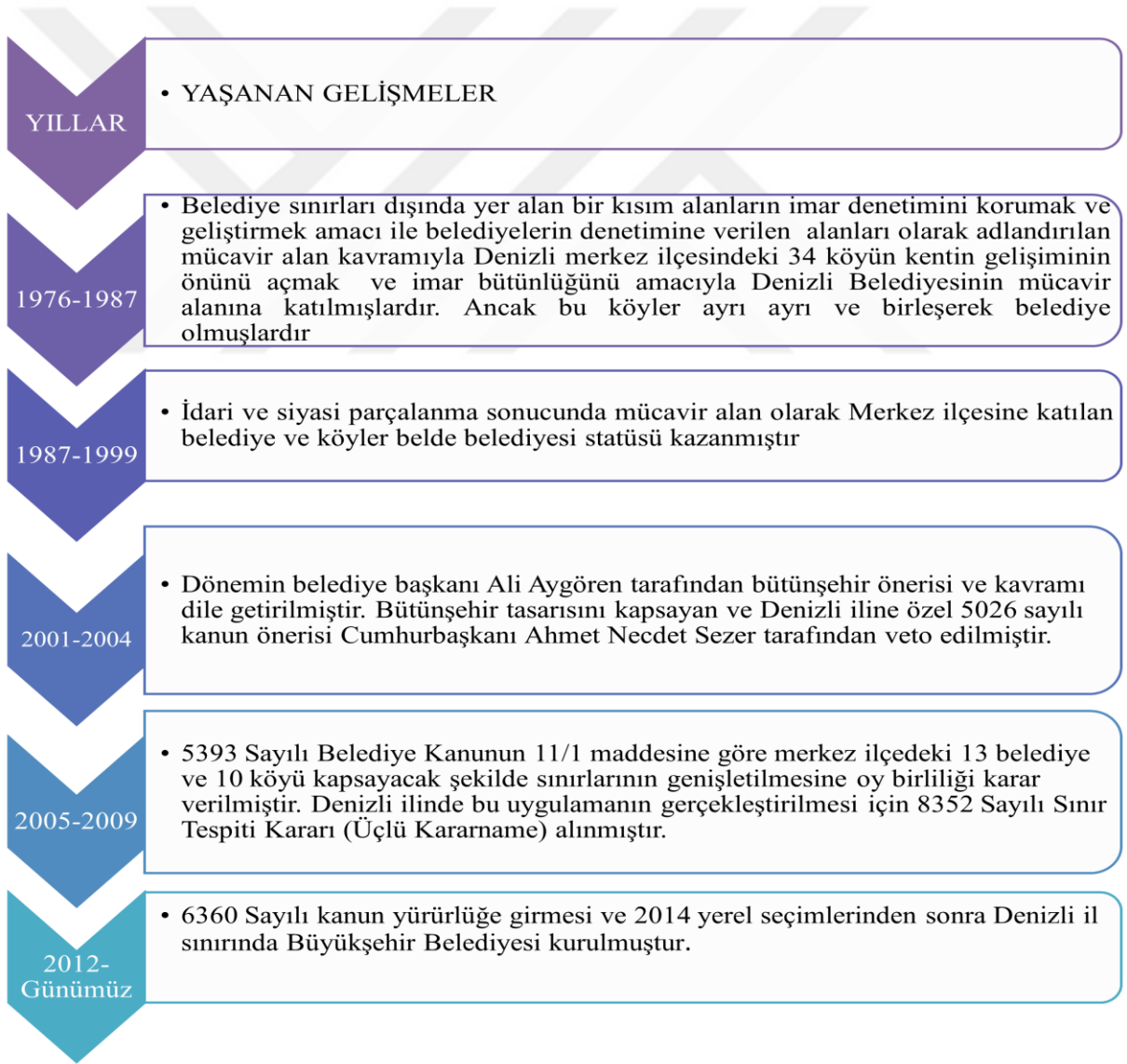
Haçllaçlar, 1988 Göveçlik, Üçler, 1999 yılında Gökpınar ve Selvergazi Belediyeleri kurulmuştur (Özgür, 2008). Yeni belde belediyelerinin kurulması bu sistem dağılmasına sebep olmuştur. Bu idari parçalanmanın bir sonucu olarak ve köylerin imar, bina, ruhsat, işlerinde kendi tüzel kişilikleri ile karar vermek istemeleri, köylülerin belediye başkanı, belediye meclis üyesi olmak istemeleri, mücavir alan içerisinde kaldıkları için hizmetleri yeterince almadıklarını öne sürerek köyler hızlı bir belediyeleşmeye sürecine girmişlerdir (Toprak, 2019).

Denizli için bütünşehir olma düşüncesi ilk kez 2001 yılı Ocak ayında dönemin Denizli Belediye Başkanı Ali Aygören tarafından dile getirilmiştir. Denizli halkı ve bürokratları, seçilmiş yöneticiler tarafından “Bütünşehir Yasası” olarak adlandırılan tam adıyla “Bazı Belediye ve Köylerin Denizli Belediyesine Katılmasına İlişkin Kanun” dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından veto edilmiştir. 5026 Sayılı kanunun gerekçesi kısaca; “ilin gelişimi göz önüne alındığında, bölgede planlama, eşgüdüm ve uygulamada bütün sağlanmasının önemli olması nedeniyle Denizli Belediyesi çevresindeki belediye ve köylerin bu Belediye’ye katılmaları gerektiğini, 1. madde yer alan gerekçede, Denizli Belediyesi sınırlarına bitişik veya çok yakın olan belediyelerin Denizli Belediyesi sınırları içinde yer almasıyla belediye hizmetlerinin dağınıklığının ve yetki uyuşmazlığının ortadan kaldırılması ve belediye hizmetlerinin verimliliğinin artırılmasıdır” (Cumhurbaşkanlığı, 2003).

İkinci bütünşehir denemesi ise 2004 yılının Temmuz ayında yürürlüğe giren 5216 Sayılı kanun ile 16 büyükşehir belediyesinin kurulmasıyla olmuştur. 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 Sayılı Kanun’da bir yerleşim alanının büyükşehir olması için “İl merkezinde yer alan belediyenin ve ona 10 km mesafede yer alan, çevreleyen diğer tüm yerleşim yerlerinin birlikte toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri özel kanun ile büyükşehir belediyesi statüsünün verilebileceği belirtilmiştir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu;, 2004, s. madde 4). Ancak Denizli İli 5216 Sayılı Kanun’da belirtilen şartları taşımamıştır.

Üçüncü büyükşehir olma girişimi, 5393 Sayılı kanunun 11. maddesine göre başlamıştır. Ancak bu da tam anlamıyla başarı olunmamıştır. İlgili kanunun 11. maddesine göre “meskûn sahası bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediye sınırına 5 km’den daha yakın duruma gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği; genel imar düzeni veya temel altyapı hizmetlerinin gerekli kılması durumunda, Cumhurbaşkanı kararı ile bu belediye kaldırılır” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005, m. 11). Kanunun 11. Maddesinde Denizli’de 13 belediye 10 köyün sınır tespitini yapan 8352 Sayılı sınırların tespit edilmesine

dair karar (Üçlü Kararname) 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu karara göre Denizli İli merkez ilçeye bağlı olan Akkale, Bereketli, Gümüşler, Kayhan, Kınıklı, Servergazi, Hallaçlar, Üçler, Korucuk, Bağbaşı, Başkarcı, Gökpınar, Göveçlik Belediyelerinin ve Bozburun, Eskihiar, Goncalı, Hisar, Kadılar, Karakurt, Saruhan, Şirinköy, Güzelköy, Karakova köylerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak Denizli Belediyesi sınırlarına dahil edilmişlerdir. (Özgür, 2014). 2009 yerel seçimlerinden sonra bu karar uygulanmaya başlanmıştır. Denizli'nin büyükşehir olması için yıllardır çeşitli siyasetçiler birçok kanun teklifinde bulunmuşlardır. Ancak büyükşehir 6360 Sayılı Kanun ile elde etmiştir (Özgür, 2014).

Şekil 3. 1. Denizli'nin Büyükşehir Olma Süreci Kaynak: (Toprak, 2019, s. 137)

Denizli'nin büyükşehir statüsü kazanması 19 ilçe belediyesi ve 623 mahalle Denizli Büyükşehir belediyesine katılmasıyla Denizli'de büyükşehir belediyesi ile toplamda 20 ilçe belediyesi kurulmuş, 68 belde belediyesi, 359 köy mahalleye dönüştürülmüştür. Merkezde yer alan 196 mahalle ile birlikte Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet kapsamına 623 mahalle katılmıştır (Keysan, 2017). Denizlinin büyükşehir olması ile beraber iki merkez ilçe belediyesi Pamukkale ve Merkezefendi kurulmuştur.

3.2. Alan Araştırmasına Dair Bilgiler

Tezin bu bölümünde araştırmanın amacı, evreni, örnekleme ve yöntemi açıklanmış veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.2.1. Acıpayam İlçesi ve Belediyesi

Acıpayam İlçesi Denizli İlinin Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinden sonra en yüksek nüfusa sahip ilçedir. Aynı zamanda Denizli'nin en büyük ilçesidir. Acıpayam İlçesi Denizli il merkezine 55 km² uzaklıktadır. İlçe merkezine bağlı 5 merkez mahalle, 13 belde belediyesi ve 38 köy olmak üzere 56 yerleşim alanından oluşmaktadır. 6360 Sayılı Kanun ile 13 belde belediyesi 38 köyün tüzel kişilikleri kaldırılarak ilçeye bağlı bir mahalle dönüşmüşlerdir

Acıpayam İlçesi Ege Bölgesinin güney doğusunda, Akdeniz bölgesi ile Ege bölgesi arasında geçiş noktasıdır. Acıpayam İlçesinin doğudaki komşuları Burdur'a bağlı Yeşilova, Çavdır, Gölhisar ilçeleridir. İlçenin batısında Tavas, Beyağaç kuzeyinde Serinhisar ve Çardak, güneyinde ise Çameli ve Köyceğiz ilçeleri yer almaktadır. Acıpayam ovasının rakımı 950 metredir. Genellikle topraklar tarımcılık ve hayvancılığa uygundur (Akça, 2006).

Denizli İlinin Büyükşehir belediyesi olmasıyla beraber, ilçeye bağlı mahalle sayısı 56 olmuştur. İlçenin nüfusu, 2019 yılındaki nüfus sayımına göre toplamda 55,359'dır (Acıpayam Kaymakamlığı, 2022). İlçe nüfusunun 2019 yılındaki nüfus sayımına göre nüfusun cinsiyet oranları 27.904 erkek ve 27.447 kadından oluşmaktadır. Nüfusun yüzdelik oranları; %50,41 erkek %49,59 kadındır.

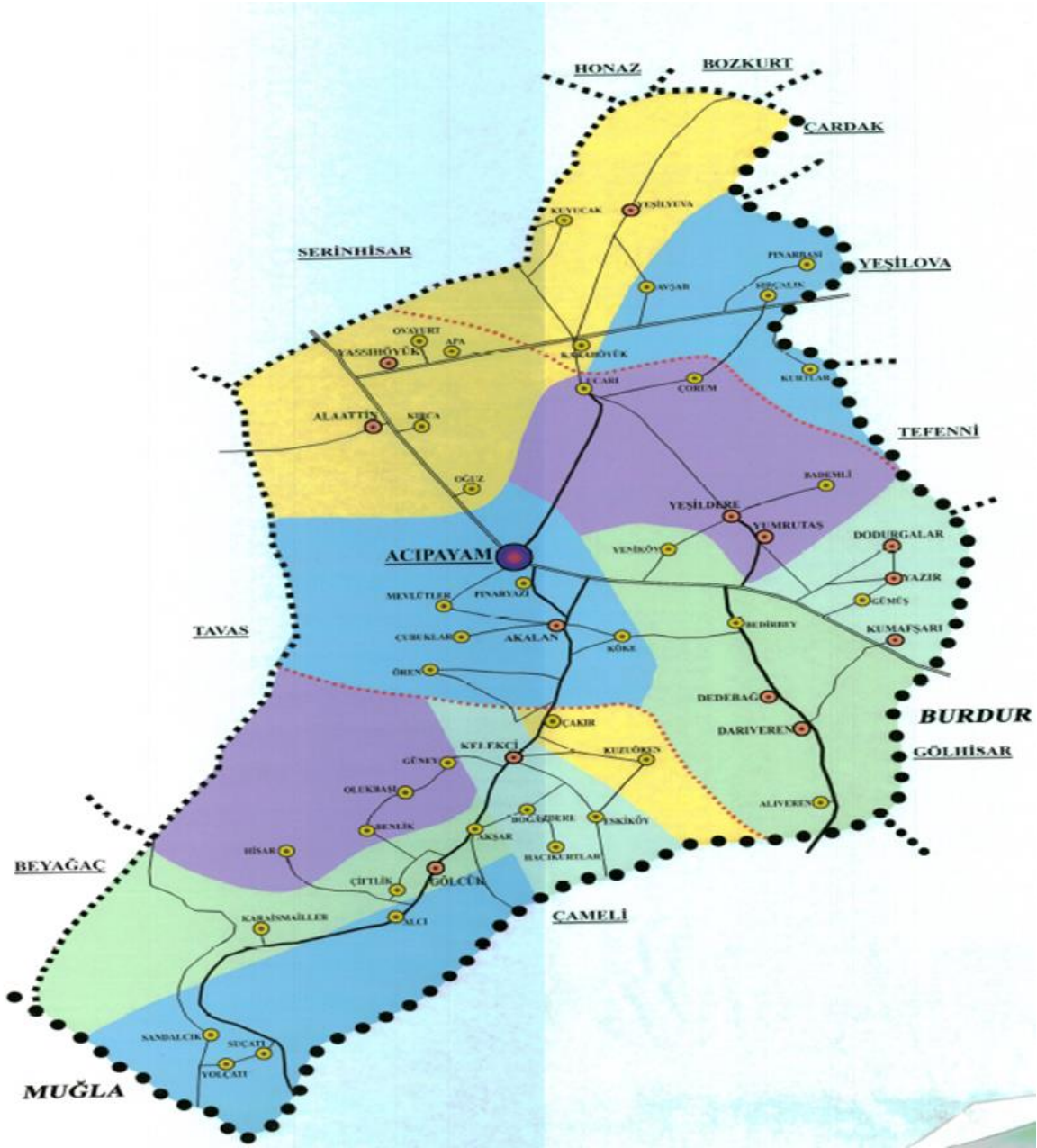
Acıpayam ovası, Denizli İlinin en verimli tarım bölgelerinden biridir. İlçe kavunu ile meşhur olmak ile beraber bir meyve ve sebze yetiştirilmektedir (Acıpayam Belediyesi, Acıpayam Belediyesi Coğrafi Yapısı, 2020). Ayrıca ilçenin coğrafi yapısı genel olarak dağlık

ve ormanlıktır. İlçenin 6360 Sayılı kanun ile mahalle olan: Apa, Karahöyük, Kırca, Ovayurt, Uçarı mahalleri dışında kalan 50 mahallesi Or-mahalledir (OGM, 2022).

İlçe tarım, hayvancılık ve turizm açısından geniş bir yelpazeye sahiptir. Dodurga Mağarası ve Alacain Mağarası olmak üzere iki mağara Acıpayam Kanyonu adında bir kanyon, tarihi bir cami olan Yazır Camisi ve Oğuz Baba Türbesi, Uçarı Göleti ilçenin turizm merkezleridir (Acıpayam Belediyesi, 2022)..

Acıpayam Belediyesi Denizli İlinin 1628 km² ile en büyük yüzölçümüne sahip ilçe belediyesi ve Pamukkale (347,621) ve Merkezefendi (329,451) ilçe belediyelerinden sonra Denizli'nin en kalabalık 3. ilçesidir (Denizli Belediyesi, 2022). İlçenin 2021 TÜİK verilerine göre nüfusu 55.141dir (TÜİK, 2022).

İlçe nüfusunun 2019 yılındaki nüfus verilerine göre %38,22'si si 5 merkez mahallede 61,78 'i ise eski belde ve eski köylerde ikamet etmektedir. Kanun öncesi Acıpayam belediyesi 5 merkez mahalleye doğrudan hizmet veren bir belediye iken; kanun ile Acıpayam İlçesinde yer alan belde belediyelerin ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ile Acıpayam belediyesi 56 tane mahalleye hizmet vermeye başlamıştır. 56 mahallenin 2019 yılına ait nüfus verileri ve eski köy ve beldelerin ilçeye olan uzaklıkları Ek.3. ve Ek.4' te belirtilmektedir.

- 60 Sayılı Kanun Öncesi Acıpayam İlçesine Bağlı Belde Belediyeleri
- 60 Sayılı Kanun Öncesi Acıpayam İlçesine Bağlı Köyler

Şekil 3. 2. 6360 Sayılı Kanun Öncesinde Acıpayam’a Bağlı Belde ve Köylerin Haritası

Kaynak: (Acıpayam Belediyesi Genel Bilgiler, 2022)

6360 Sayılı Kanun öncesi Acıpayam İlçesinde 13 belde belediyesi ve 38 köy bulunmaktadır. Kanun ile toplamda 51 yerleşimin tüzel kişiliği kaldırılarak Acıpayam Belediyesine bağlı bir mahalle haline gelmişlerdir. Bu değişikliğin olumlu ve olumsuz taraflarını büyük oranda bu yerleşim alanlarında yerleşik vatandaşlar yaşamıştır. Bu

değişikliğin eski köy ve beldelerde ortaya çıkan aksaklıkları,yeni sistemin artılarını ve eksiklerini, yerelde sunulan hizmetlerin etkinlik ve verimliliğini ölçmek ve kırsal yapılarını koruyup korumadıklarını başka bir deyişle bir mahalle kültürü içinde mi yoksa kırsal bir kent kültürü içinde mi yaşadıklarını analiz etmek amacıyla, görüşmeye katılacak olan kişiler bu yerleşim alanlarının yönetimini gerçekleştiren mahalle muhtarları olarak belirlenmiştir. İlavetem Acıpayam İlçesi ve belediyesi coğrafi yapısı, sosyo-ekonomik özellikleri ve nüfus oranları bakımından Denizli'nin önemli ilçelerinden ve ilçe belediyelerinden çalışmanın inceleme alanını oluşturmaktadır.

3.2.2. Alan Araştırmasının Amacı

6360 Sayılı kanun ile Denizli İli Acıpayam İlçesine bağlı köy tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalle birimine dönüştürülmesi sonucunda, eski köyler ve beldelerde yaşanan değişiklikler, bu değişikliklerin mahalle muhtarları gözünden halka nasıl yansıdığının analizi ve muhtarların bu düzenlemeler hakkında görüşleri tespit edilmesi alan araştırmasının temel amacını oluşturmaktadır.

İl özel idarelerinin kapatılması, eski belde belediyeleri için iller bankasından gelen fonun kesilmesinin hizmetlerin sunumuna olan etkisinin, kanun ile oluşturulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının hizmet sunumuna olan etkisi ve iki birim arasındaki farklılıkların karşılaştırılması tezin bir diğer amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın diğer amaçları ise; mahallelerin ilçeye olan mesafesinin hizmetlere olan etkisi, bu etkinin etkinlik ve verimlilik yönünden analiz edilmesi, hizmet yükünün artmasının mahallere olan yansımalarının olumlu ve olumsuz yönlerinin belirlenmesi, personel ve ekipmanın tasfiye edilmesi veya devredilmesi sonucu yaşanan aksaklıkların tespit edilmesidir.

Alan araştırmasının olası faydaları, hedeflenen amaçlar doğrultusunda; kanun ile yapılan değişiklik ile hizmetlerin tek elden daha etkin ve verimli sunulmaya başlandığının, yaşanan değişiklikten bölgede yaşayan vatandaşları temsil eden muhtarların memnuiyet düzeylerinin, köylerin ve belde belediyelerinin bütçe eksikliği nedeniyle gerçekleştirmekte zorluk yaşadığı büyük ölçekli yatırımların daha kolay gerçekleştirildiğinin, tüzel kişiliği kaldırılan köy ve beldelerin, kent yapısına uygun bir mahalle özelliği mi yoksa kırsal yapıya uygun bir mahalle özelliği taşıyıp taşımadığının tespit edilmesi ve araştırmada elde edilen sonuçlar ile ilçedeki eksikliklerin belirlenmesi ve bu yönde sunulacak olan önerilerin dikkate alınmasıdır.

3.2.3. Alan Araştırmasının Evreni, Örneklemi ve Yöntemi

Araştırmanın, genel evreni 6360 Sayılı Kanun ile büyükşehir statüsü alan 14 il ve kanun öncesi büyükşehir statüsü alan 16 ilin toplamı olan 30 ilin büyükşehir belediyesi ve bunlarla kapatılan 16.051 köy ve 1.590 belde belediyesidir. Ancak genel evrenin büyüklüğü ve ulaşılmasının zor olması göz önüne alınarak ve zorluklardan dolayı yaşanabilecek yanlış anlaşılmalara önlemek amacıyla çalışma evreni oluşturulmuştur. Çalışma evreni kanunla büyükşehir olan Denizli İli Acıpayam İlçesinde yer alan kapatılan 13 belde belediyesi ve 38 köy, 51 yeni mahalledir.

Çalışmanın örneklemi, yerel halka yakınlık bakımından en temel yönetici olan, yerel halkın sorunlarını daha yakından bilen, sorunları diğer idari yöneticilere göre daha kolay öngören, çözümlerini tespit edebilen ve belediyelerin hizmet sunmasında etkin bir rol sahibi olan mahalle muhtarları oluşturmaktadır. Çalışmada 51 mahalle muhtarı ile görüşülmüştür. Çalışmada yöntem olarak sayısal verileri baz alarak araştırma konuları arasındaki ilişkileri ortaya koyan nicel araştırma yöntemi yerine, davranışları ve deneyimleri tanımlamak amacıyla kullanılan nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Çalışmanın alan araştırması için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemi seçilmiştir. Bu yöntemin seçilmesinin sebebi görüşme yapılacak alanın ve görüşmeye katılacak kişilerin sınırlı olması ve yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminde sabit sorular ile açık uçlu sorular yöneltilerek ve gerektiğinde ek sorular ile daha etkili görüşme gerçekleştirme imkânı vermesindendir.

3.2.4. Veri Toplama Süreci ve Analizi

Yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminin gerçekleştirilmesi için belirlenen örnekleme yer alan muhtarlar ile telefon ile görüşülerek, görüşme günü ve saatleri belirlenmiştir. Görüşmeler yüz yüze ve telefon ile yapılmıştır. Görüşmenin uygulanması sırasında yüz yüze uygulama güçlükleri ve mahallelerin uzaklıkları ve ulaşım gücü araştırma yöntemini sınırlandıran faktörlerdir. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde veriler arasında kavramsal sonuçları baz alan ve anlamlı bağlantılara ulaşmayı hedefleyen ‘içerik analizi’ yöntemi kullanılmıştır. Görüşmede yer alan katılımcıların soruları cevaplarken, kanun öncesi tüzel kişilik yapılarının farklı olması ve bu sebepten dolayı farklı sonuçların ortaya çıkabileceği göz önüne alınarak muhtarlar beldeden mahalleye dönüşen mahalle muhtarları, köyden mahalleye dönüşen mahalle

muhtarları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular frekans yöntemi ile analiz edilmiştir. Açık uçlu sorular² ise çalışmaya katılan katılımcıların yerleşkelerinin yakın olması, aynı tarz cevaplar vermeleri, benzer sonuçların elde edilmesinden dolayı ortak olarak değerlendirilmiş ve belirtilmiştir. Açık uçlu soruların analizi yapılırken cevapların bazılarının, bölgenin kırsal yapısının daha iyi aktarılması ve ilçede yapılan ilk çalışma olması nedeniyle yöre halkının ağzı ile aktarılmıştır. Bu bakımdan da analizler frekans analizi ve açık uçlu soruların analizi olarak gruplandırılmıştır.

3.3. Görüşmelerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle yapılan görüşmeye katılan muhtarların cevapları ve verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen bulgular hakkında bilgiler verilecektir. Görüşmecilerin demografik bilgileri Tablo 3.1. de yer almaktadır.

² Açık Uçlu Sorular: görüşme formunda görüş belirtilerek cevap verilmesi istenen sorular, bulguların daha net değerlendirilmesi amacıyla açık uçlu soru olarak ifade edilmiştir.

Tablo 3. 1. Görüşmeye katılanların demografik yapısı

Cinsiyet	Köy	Belde	f	%
Kadın	2	0	2	4
Erkek	36	13	49	96
Yaş Aralıkları				
18-24	0	0	0	-
25-34	0	0	0	-
35-44	6	4	10	19,6
45-54	21	4	25	49
55-64	11	3	14	27,4
65 ve üzeri	0	2	2	4
Eğitim Durumu				
İlkokul ve Ortaokul	33	7	40	78,4
Lise	5	5	10	19,4
Yüksekokul	0	0	0	-
Üniversite	0	1	1	2
Lisansüstü	0	0	0	-
Doktora	0	0	0	-
Doğum Yeri				
Köy	26	6	32	62,7
Mahalle	0	0	0	-
Belde	1	5	6	11,7
İl	8	1	9	17,6
İlçe	2	1	3	6
Diğer (Yurtdışı vb.)	1	0	1	2
İkamet Yeri				
Köyden Dönüşen Mahalle	38		38	74,6
Belde Belediyesinden Dönüşen Mahalle	13		13	25,4

Muhtarlık Süresi				
1. dönem	18	6	24	47
2 .dönem	12	3	15	29,5
3. dönem	3	2	5	9,8
4. dönem ve üstü	5	2	7	13,7
Öncede Ailede Muhtarlık Yapan Var Mıdır?				
Evet	13	5	18	35,3
Hayır	25	8	33	64,7
Var ise Yakınlık Derecesi				
Dede	3	1	4	22,2
Baba	5	3	8	44,4
Amca	4	1	5	27,9
Dayı	1	0	1	5,5
Diğer Akrabalar (Anne, Nene, Hala, Teyze)	-	-	-	-
Toplam	13	5	51	100

Yapılan görüşme sonucunda elde edilen demografik verilere göre; katılımcıların %96'sı erkek, %4'ü kadındır. Bu durumda Acıpayam İlçesinin mahallelerinde muhtarlık görevinde erkek egemenliğin devam ettiği bir yönetim anlayışının hâkim olduğunu göstermektedir. Bunun yanında çok az oranda olsa da kadın eski köy yeni/mahalle muhtarı olmalarının yerel yönetimlerde kadınlarında söz hakkı oluşmaya başladığı da görülmektedir.

Katılımcıların yaş oranlarına bakıldığında %19,6'sı 35-44 yaş, %49'u 45-54 yaş, %27,4'ü 55-64 yaş, %4'ü ise 65 yaş ve üstüdür. Yaş durumu bakımından muhtarların orta yaş gurubundan seçildiği görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında %78,4'ünün ilk ve ortaokul mezunu, %19,4'ünün lise %2 sinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Bu bağlamda mahaller muhtarı seçilmek için eğitim düzeyinin çok fazla göz önüne alınmadığı tespit edilmiştir.

Görüşmeye katılanların doğdukları yerleşim yerlerine bakıldığında %62,7'si köyde %11,7'si belde, 17,6'sı ilde %6'sı ilçede, %2'si ise yurtdışı doğumludur. Katılımcıların

%74,6'sı köyden dönüşen mahalle %25,4'ü beldeden mahalle olan yerleşim alanlarında ikamet etmektedirler. Muhtarların büyük çoğunluğun görev yaptıkları yerleşim yerlerinde doğmuş olmaları kanun öncesi ve sonrası dönemlerde yapılan değişikliklerin tespit edilmesi açısından önemlidir.

Çalışmaya katılan muhtarların, muhtarlık yapma sürelerine bakıldığında %47'si 1.dönemi olduğu belirtmişlerdir. Birinci dönemi olan muhtarlar son yapılan çalışmalar ve düzenlemeler hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olduklarını belirtmektedirler. Çalışmaya katılan muhtarların %29,5'i 2.dönemi olduğunu belirtmektedirler. Bu bakımdan muhtarlar kanun ve sekiz yıllık süreç hakkında bilgi sahibidir. Diğer muhtarların ise %9,8'inin 3.dönemi ve %13,7'sinin 4.dönemi ve üstü olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan muhtarların %56,8'inin 6360 Sayılı Kanun sonrasında görev yapması, kanun öncesi ve sonrası yaşanan değişikliğin tespit edilmesi açısından önemlidir.

Katılımcıların %35,3'ü ailesinde daha önce muhtarlık yapan olduğu belirtilmiştir. Bu, 6360 Sayılı kanun sonrası görev yapan mahalle muhtarlarının kanun öncesi ve sonrası değişiklikler hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesi açısından önemlidir.

Görüşmede sorulan sorular³ ve elde edilen cevaplara ilişkin analizler ise aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. Tüzel kişiliklerinin kaldırılması

Tablo 3. 2. Köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması

	f	%
Doğru Bir Karar	31	61
Yanlış Bir Karar	20	39
Toplam	51	100

6360 Sayılı Kanun'la köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve bunların mahalle birimine dönüştürülmesi hakkında muhtarların %61'i bu değişikliğin doğru

³ Görüşme soruları Ek 3'te yer almaktadır.

olduğu, %39'u yanlış bir karar olduğu yönünde görüş belirtmektedirler. Belirtilen cevaplar doğrultusunda tüzel kişiliğin kaldırılmasının doğru bir karar olduğu söylenebilir.

AS4.1: Muhtarlara; tüzel kişiliğin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi hakkındaki olumlu olumsuz görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusunu sorulmuştur.

- Köy ve Belde tüzel kişiliğinin kaldırılarak, mahalleye dönüştürülmesinin olumlu olduğunu belirten 31 muhtarın görüşleri şu şekilde özetlenebilir:
- Cenaze ve defin işleri artık daha kolay ve daha hızlı gerçekleştirilmektedir.
- Anayolların asfaltlanması, sokak aralarına kilit taş döşenmesi, sulama ve içme suyu, kanalizasyon, su arızaları vb. altyapı çalışmaları daha hızlı ve etkin sunulmaktadır.
- Mezarlık temizliği düzenli olarak yapılmaktadır, gerek görülmesi halinde tamirat ve peyzaj çalışmaları bir talep olmaması durumunda yapılmaktadır.
- Pazar yeri, mesire alanı, halı saha gibi sosyal tesisler yapılmıştır.
- Çöp toplama işlemleri ve ara sokakların temizliği düzenli olarak yapılmaktadır.
- Su faturalarının toplanmasında sorunlar yaşanırken, mahalle olunca bu sorunlarla ile karşılaşmamaktadır.
- Hizmet almak için evrak işleriyle veya ilçeye gitmek ile zaman kaybı yaşamamaktayız. Talep doğrultusunda hizmet doğrudan etkin ve verimli bir şekilde ilgili birim tarafından sunulmaktadır.
- Köy veya belde iken bütçemiz kısıtlı olduğu için hizmet sunmakta zorluklar yaşıyorduk.
- Ekipman ve personel giderlerini karşılamak gibi güçlükler yaşanmaktaydı mahalle olunca bu tarz eksiklikler ve sorunlar yaşanmadı.
- Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; mezarlık hizmetleri, temizlik, bürokrasi, bütçe sorunu, ekipman ve personel gibi birçok sorunun çözüldüğü, hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulduğu söylenebilir.

⁴ AS.: Açık Uçlu Soru: Çalışmanın bu bölümünden itibaren görüşme formunda görüş belirtilerek cevap verilmesi istenen soruları A.S. şeklinde belirtilecektir.

- Köy ve belde tüzel kişiliğinin kaldırılarak, mahalleye dönüştürülmesinin olumsuz olduğunu belirten 20 muhtarın görüşleri şu şekildedir:
- İmar sorunları yaşanmaktadır.
- Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde kullanılan , arazilerin (mera yaylak vb.) mülkiyeti BŞB veya ilçe belediyesine geçtiği için olumsuz yönde etkilenmeler yaşanmaktadır.
- Mahallerimizin mera yaylak gibi hayvancılıkla ilgili alanları fazla olduğu için koruma eksikliği sorunları yaşamaktayız.
- BŞB ve İlçe Belediyesinin görev alanlarının farklılık göstermesi sebebiyle personel ve ekipman açısından bazı dönemlerde çatışma ve sorunlar yaşanmaktadır.
- Hizmetleri talep karşılığında almaktayız, belde belediyesi iken bunlar kendi imkanlarımız ile çözülmekteydi.
- İtfaiyenin kaldırılması bir yangın durumunda sorun yaratmaktadır. Can kaybı olmasa bile mal kaybına sebep olmaktadır.
- Yetkimiz olmadığı için mahallemizde yaşanan küçük sorunlarda bile ilçeye veya büyükşehir belediyesine başvurmak zorunda kalıyoruz.
- Büyükşehir olmadan önce bir hizmet veya bir yatırım talebimiz olduğunda hangi birime başvuracağımızı biliyor iken (İl Özel İdare veya Köylere Hizmet Götürme Birliği, İl BANK) mevcut sistemde hizmet birimleri farklı olduğu için nereye başvuracağımızı bilmiyoruz. Bu durumda da sürekli Denizli İli ve Acıpayam İlçesi arasında git gel yapmak zorunda kalıyoruz.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; mahalle olunca imar, tarım, hayvancılık, personel, ekipman, yetki eksikliği, birim karışıklığı gibi sorunların ortaya çıktığı söylenebilir.

3.2.2. Yeni mahallelere tüzel kişilik verilmesi

Tablo 3. 3. Yeni Mahallere Tüzel Kişilik Verilmelidir

	f	%
Evet Verilmelidir	21	41
Hayır verilmemelidir.	30	59
Toplam	51	100

Eski köylere ve beldelere tüzel kişilik verilmeli midir? Sorusuna muhtarların %41'i yetki verilmesi gerektiğini %59'u yetki verilmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

3.3.3 Mahalle muhtarlarına yetki verilmesi

Tablo 3. 4. Muhtarlara yetki verilmelidir.

	f	%
Evet	23	45
Hayır	28	55
Toplam	51	100

Mahalle muhtarlarına yetki verilmeli midir? Sorusuna muhtarların %23'ü yetki verilmesi gerektiği, %55'i yetki verilmemesi gerektiği yönünde görüş belirtmektedirler.

Muhtarlara neden yetki verilmesini istedikleri ve neden yetki verilmesini istemedikleri sorulmuştur.

Yetki verilmesi gerektiğini belirten 23 muhtarın cevapları özetle şu şekildedir:

- İle ve ilçeye olan mesafe uzaklığından dolayı kanalizasyon, içme suyu arızalarının tamiratında gecikmeler ve aksaklıklar yaşanmaktadır.
- Yetkimizin olması durumunda bu tamiratlar için işçi bulabilir ve daha hızlı sorunu çözebilme imkanı olabilir.
- .Mahallerimizde hayvancılık faaliyeti devam ettiği için çobanlar ile sorunlar yaşanmaktadır.
- Sorunu çözmek için zabıta ekiplerine bildiriyoruz ancak zabıta ekipleri uyarıda bulundukları ceza kesmediği için caydırıcı bir etkisi olmamaktadır.

- Yetkimiz olmamasına rağmen vatandaş bizleri sorumlu bilmektedir, ile veya ilçeye yönlendirdiğimiz taktirde ise vatandaşın, “o zaman muhtarımız biz seni niye muhtar olarak seçtik vb sitemler işitiyoruz” şeklindedir.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; muhtarların yetkiye sahip olmamalarından kaynaklı (mesafe, işçi bulma, koruma vb.) bazı aksaklıklar ve sorunlar yaşadıkları söylenebilir.

Yetki verilmemesi gerektiğini belirten 28 muhtarın özetle cevapları şu şekildedir:

- Yetkimin olmaması doğru bir karardır. Yetkimiz olduğu taktirde, sorumluluk alanımız ve hizmet yükümüz artacaktır.
- Yetkimizi kullanabilmemiz için bütçemiz olması gerekmektedir. Ancak bütçemiz nüfusa(beldeler) göre veya ihtiyar heyeti(köyler) ile belirlendiği için bütçe sorunlarının yaşanacağını düşünmekteyiz, bu sebepten dolayı da hizmetlerin aksayacağını düşündüğümüz için yetki verilmemesi gerektiğini düşünüyoruz şeklindedir.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; muhtarlar bütçe sorunu yaşayacaklarını düşündükleri için yetkiye sahip olmak istememektedirler.

AS.2: Muhtarlara; 6360 Sayılı kanunla büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle mahallenizde gerçekleşen hizmetleri değerlendirir misiniz? Olumlu ve olumsuz yönlerini belirtir misiniz?” sorusu sorulmuştur.

Mahallelerinde gerçekleşen hizmetlerin olumlu olduğunu düşünen belirten 32 muhtarın cevapları şu şekildedir;

- Çöp toplama hizmeti ve park ve bahçelerin temizliği düzenli olarak yapılmaya başlamıştır.
- Köprü, su kanalı çalışmaları yapıldı ve yapılmaya devam etmektedir. Şebeke suyu hattı yenilendi ve devam ediyor.
- Tarım arazilerinin sulanması için su kanalları yapıldı, var olan su kanallarının tamir ve onarımı yapılmaktadır.
- Evde sağlık hizmeti sayesinde özellikle yaşlı, bakıma ihtiyacı olan vatandaşların ayaklarına sağlık hizmeti gelmektedir.
- Bürokrasiye takılmadan hizmet almaktayız.
- Ara sokaklara ve ana caddelere kilit taş döşendi.

- Su arızaları DESKİ ekipleri tarafından yapılmaktadır.
- Cenaze ve defin hizmetlerinin tamamı BŞB tarafından yapılmaktadır.
- Mezarlık temizliği ve bakımı düzenli olarak yapılmaktadır. Pazar yeri ve aşevi yapıldı.
- Arazi yolları asfaltlandı. Hizmet almak için ilçeye veya il gitmek zorunda kalmıyoruz, belediyelerin ilgili birimleri ile telefon aracılığıyla hizmet alabiliyoruz.
- Altyapı düzenlemeleri yapıldı ve yapılmaya devam etmektedir.
- Nüfus kriteri aranmadan (beldeler için kanun öncesi iller bankasından nüfus karşılığı fon geliyordu) talep edilen hizmetleri alabiliyoruz.
- Bütün hizmetler ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesi tarafından sunulduğu için muhtarlığın gider kalemleri (personel ve ekipman giderleri) azaldı.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde büyükşehir belediyesi sistemi ile mahalle olunca; mahallenin temizliğini, düzenini sağlamak amacıyla alt yapı çalışmaları yapıldığı, hizmetlere kolaylık ile ulaşıldığı, bütçe sorunu yaşanmadan hizmet sunulduğu, sosyal tesislerin yapıldığı ve hizmet gücünün arttığı söylenebilir.

Kanun sonrasında mahallelerinde gerçekleşen hizmetlerin olumsuz etkilendiğini belirten 19 muhtarın cevapları özetle şu şekildedir:

- İmar sorunları yaşanmaktadır, birçok prosedür ile işlemler gecikmektedir. Hizmet yükünün fazla olması nedeniyle hizmetler gecikmeli olarak gelmektedir.
- Su arızaları, park ve bahçe temizliği, vb. çalışmalar gecikmeli olarak yapılmaktadır.
- Mahalle nüfusumuz 500 ‘ün altında olduğu için kanalizasyon hattı yapılmıyor aynı gerekçe ile var olan kanalizasyon hattı da yenilenmemektedir.
- Mahallerimiz dağlık alanlarda yer aldığından içme suyu hatlarındaki tamiratlar zamanında yapılmamaktadır.
- Belediyeler eski köylerin ihtiyaçlarına yabancı oldukları için ekipman ve personel yetersiz gelmektedir.
- İl Özel İdare veya Köylere Hizmet Götürme Birliğinin ekipman ve personeli daha etkin hizmet sunuyordu.
- Personel ve ekipman eksikliği nedeniyle sorun yaşamaktayız. Eskiden kendi ekibimiz ve aracımız ile küçük arızaları ve tamiratları kendi imkanlarımız ile yapılabiliyorduk iken şu anda talep etmek zorunda kalıyoruz.

- İtfaiye biriminin kaldırılması en büyük sorumuz. Bir yangında en yakın birimin müdahale etmesini bekliyoruz. Öncesinde kendi itfaiye aracımız ile müdahale edebiliyorduk.
- İtfaiye yerine verilen su tankerleri yetersiz gelmektedir.
- Önceden belde belediyesine ve köye ait olan mağara, ören ve mesire yeri gibi alanların işletmesi BŞB veya ilçe belediyesine geçtiği için artık muhtarlığımıza ait bir gelirimiz yoktur.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde kanunla mahalle olduktan sonra ekipman, personel eksikliği yaşadığı, ile ve ilçeye olan uzaklık nedeniyle gecikmeli veya eksik hizmet aldığı, nüfus kriteri nedeniyle alt yapı eksikleri yaşadığı söylenebilir.

3.3.4. İmar planlama

Tablo 3. 5. İmar planlama bütünlüğü sağlanması

	f	%
Evet	19	37
Hayır	32	63
Toplam	51	100

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle imar planlama bütünlüğünün sağlandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların %37'si evet sağlandığı düşünüyorum %63'ü hayır sağlanmadığını düşünüyorum yönünde görüş belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda imar planlama bütünlüğünün tamamlanmadığı söylenebilir.

3.3.5. Altyapı planlanması

Tablo 3. 6. Alt yapı planlanmasının sağlanması

	f	%
Evet	25	49
Hayır	26	51
Toplam	51	100

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle mahallenizde alt yapı planlamasında bütünlük sağlandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların %49'u alt yapı bütünlüğünün sağlandığı %51'i ise alt yapı bütünlüğünün sağlanmadığı yönünde görüş belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplara göre; alt yapı planlamasında bütünlüğün sağlanmadığı söylenebilir.

3.3.6. Mahalle olduktan sonra yaşanan değişimler

Tablo 3. 7. Hizmetlerin maliyetlerinin artması veya azalması

	f	%
Evet	29	57
Hayır	22	43
Toplam	51	100

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesi ile mahallenizde yer alan hizmetlerin maliyetlerinin arttığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların %57'si maliyetlerin arttığını, %43'ü maliyetlerin azaldığını düşündüklerini yönünde görüş belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda maliyetlerin arttığı söylenebilir.

A.S.3: Muhtarlara; köy veya belde iken var olan sorunlarınızı ve mahalle olduktan sonraki sorunlarınızı belirtir misiniz? sorusu sorulmuştur. (51 eski köy veya belde - yeni mahalle muhtarının cevaplarına göre,)

Köy ve belde iken var olan sorunları özetle şu şekildedir;

–İçme suyu hatları eski olduğu ve arıtma tesisi bulunmadığından yağmur yağdığında içme sularımız kirlendiği için içme suyu sorunları yaşanmaktaydı.

–Bütçe yapmakta zorluklar yaşıyorduk.

–Büyük yatırımlı hizmetler için, bürokrasi ile uğraşıyorduk.

–İl Özel İdare veya Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından sadece malzeme temini yapılmaktaydı ancak zamanla imece kültürünün zayıflaması nedeniyle, köy işlerini yapmakta zorluklar yaşamaya başladık.

–Ara sokaklara kilit taş döşeneceği zaman İl Özel İdare tarafından sadece kilit taşlar bırakılıyordu. Döşemesi ise imece usulü veya işçi çağırılarak yapılıyordu.

–Mezarlık bakımları köylü ile yapılıyordu.

- Su arızalarını kendi imkanlarımız ile yapıyorduk.
- Anayol asfaltlama çalışmasında sorunlar yaşanmaktaydı.
- Kanalizasyon hatlarında sorun vardı.
- Sosyal tesis (halısaha, pazaryeri vb.) eksikliği vardı.
- Personel ve ekipman giderlerini karşılamakta sorun yaşanıyordu.
- Su paralarının toplanması sorun oluştuyordu.
- Hemşerilik anlayışı nedeniyle fatura bedellerini Belde Belediyesi bütçesinden karşılamak zorunda kalıyorduk.
- Kısıtlı bir bütçeye sahip olduğumuz için yüksek maliyetli yatırımları ve hizmetleri yerine getirmekte sorunlar yaşıyorduk.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde Köy ve belde iken var olan sorunlar; bütçe, su hatlarının yapımı ve tamirâtı, işçi bulmak, mezarlık, altyapı çalışmaları, sosyal tesis eksikliği, vb şeklinde sorunları olduğu söylenebilir.

Mahalle olduktan sonraki sorunlar şu şekilde ifade edilmiştir:

- Su faturalarının oranları arttı.
- Köy koruyucusu olmadığı için çobanlar ve hurdacılar ile sorunlar yaşamaktayız.
- Zabıta köy koruyucusu kadar etkili değildir.
- Mesafe uzak olduğu için ekiplerin geç gelmesinden ve belli bir çalışma süreleri olmasından kaynaklı erken döndüklerinden dolayı küçük bir su arızasının tamirâtı birkaç gün içinde yapılmaktadır. Bu sebepten dolayı hizmet kalitesi düşmektedir.
- Talep karşılığında hizmet aldığımız için hizmetler gecikmeli olarak yerine getirilmektedir.
- İmar konusunda sorunlar ve çatışmalar yaşamaya başladık.
- Yetkimiz olmamasına rağmen vatandaş, yapılmayan veya geç yapılan hizmetlerden muhtarı sorumlu tutmaktadır.
- İtfaiyenin kapatılması en büyük sorunumuz, herhangi bir yangın durumunda mahallerimizin ormanlık alanı yüksek olduğu için, can kaybı olmasa da mal ve arazi kaybımız yüksek olmaktadır.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde mahalle olduktan sonra; vergilendirme konusunda, fatura ücretlendirmelerinde, koruma eksikliği, imar konusunda, itfaiye biriminin kaldırılmasından kaynaklı sorunlar ortaya çıktığı söylenebilir.

A.S.4: Muhtarlara; “Yol, içme suyu, kanalizasyon, eğitim, sağlık, güvenlik, çöp konusu, ulaşım, park ve temizlik hizmetleri, alt yapı hizmetleri, su faturalarının yüksek olması, bütçe, imar sorunları, zabıta hizmetleri, mezarlık hizmetleri vb.” problemlerden hangileri konusunda daha çok sorun yaşamaktasınız sorusu sorulmuştur. 51 muhtarların problem başlıklarına vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir;

- Yol,
- Kanalizasyon,
- İmar- altyapı sorunları (asfaltlama, kilit taş vb.)
- Su faturalarının yüksekliği,
- Zabıta hizmetlerinde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

3.3.7. Sorunların Çözümü

Tablo 3. 8. Mevcut sorunların çözülme birimleri

	f	%
Köy ve Belde	15	29,5
Mahalle	36	70,5
Toplam	51	100

Var olan sorunlarınız Köy ve belde iken mi yoksa mahalle olduktan sonra mı daha kolay çözülüyor(du) belirtir misiniz? Sorusuna muhtarların %29,5'i sorunlarını Köy ve belde iken daha kolay çözüldüğünü, %70,5'i ise mahalle olduktan sonra daha kolay çözüldüğü yönünde görüş belirtmektedirler. Bu bakımdan mahalle olunca sorunların daha kolay çözüldüğü söylenebilir.

Tablo 3. 9. Sorunlar mahalle olunca çözülme durumu

	f	%
Evet	29	57
Hayır	22	43
Toplam	51	100

Yukarıda belirtilen sorunlar mahalle olduktan sonra çözüldü mü? Sorusuna muhtarların %57' si çözüldüğünü, %43' ü çözülmediğini veya çözümün devam ettiğini belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplara göre çözülen veya çözümü devam eden sorunlar şu şekildedir;

Muhtarlar mahalle olduktan sonra çözülen sorunları şu şekilde;

- Kanalizasyon hatlarının yenilenmiştir
- Su faturalarının toplanmasında sorunlar yaşanmamaktadır
- Mezarlık hizmetlerinin BŞB tarafından yapılmaktadır.
- İçme suyu hatlarının ve depoları temizlenmektedir.
- Çöpler düzenli olarak toplanmaktadır.
- Hizmet almak ve hizmet sunmak için bütçe sorunlarının ortadan kalkmıştır.

Mahalle olduktan çözülmeyen sorunlar şu şekildedir;

- Yol sorunlarının ve imar ve altyapı sorunlarının kısmen çözülmüştür.
- Su faturalarının yükselmiştir
- Zabıta hizmetlerinde ulaşım konusunda yaşanan sorunlar devam etmektedir.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde; birçok sorunun çözüldüğünü, bazı sorunların kısmı olarak çözüldüğü, bazı sorunların devam ettiği söylenebilir.

3.3.8. Personel ve ekipman

Tablo 3. 10. Personel ve ekipman yeterliliği

	f	%
Evet yaşanmaktadır.	15	29,5
Hayır yaşanmamaktadır	36	70,5
Toplam	51	100

Eski köy ve beldelere-yeni mahallelere hizmet götürme konusunda personel ve ekipman açısından sorunlar ve çatışmalar yaşanmakta mıdır? Sorusuna muhtarların %29,5'i sorun yaşandığını, %70,5'i sorun yaşanmadığını belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda hizmetler yerine getirilirken personel ve ekipman açısından bir sorun yaşanmadığı söylenebilir.

Bu soruya verilen cevaplara göre muhtarların yaşadıklarını belirttikleri sorunlar şu şekildedir:

- Anayolların tamiratlarında, bölgesel su arızalarında ilçe belediyesi bölgenin görev alanının dışında olduğunu söyleyerek hizmet veremeyeceğini belirtilerek büyükşehir belediyesine yönlendirmektedir.
- Büyükşehir belediyesi de alt birimlere yönlendirmektedir.
- Personel ile ve ilçeye olan uzaklığından dolayı geç gelmektedir, yol süresi de mesai saatinin içinde olduğu için kısıtlı hizmet alıyoruz, bu sebepten dolayı sürekli olarak personel ile çatışma yaşıyoruz.
- Hizmet yükünün fazla olması ve ekipman, personel eksikliği nedeniyle park ve bahçe temizlikleri, mezarlık tamirâtı ve temizliği, su arızaları, kanalizasyon tamiratları gecikmeli veya eksik yapıldığından çatışmalar yaşanmaktadır.

A.S.5: “Sorunların çözümünde nasıl bir yol izlediğinizi belirtir misiniz? Sorusuna mahalle muhtarlarının yöre ağız ile vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir;

- “Öncelikle sorunu, oradaki personel ve ekipmanın başı kim ise ona diyoruz, ancak genelde anlaşılamamamızdan ötürü, önce Acıpayam Belediyesine gidiyoruz. Eğer Acıpayam belediyesi çözmezse, genelde Denizli’nin görev alanında diyorlar, Denizli Belediyesi de hallederiz diyor. Sorun hal oluyor ama, iki gün içinde çözüleceğine beş gün içinde çözülüyor”.
- “Örneğin ağaç kesim budama çalışması yaptılar, ağacın dalları yol üstünde, kaldırmak için kepçe lazım Acıpayam mezarlık hizmetlerine BŞB bakıyor diye kaldırmadı”.
- “Su hatlarını yenilediler Allah Razi Olsun, onu da iki gün çalışıp üçüncü gün gidiyorlar, hafta sonu nedeniyle çalışmıyorlarmış, çalışma alanı açık kalıyor bir naylon gerip gidiyorlar. Belde belediyeleri var iken yakın beldenin kepçesi ile kapatıyorduk çukurları ya da İl Özel İdare, ara verdi ise çalışmaya çukurları örtüyorduk. Şimdi Denizli’den ekip gelecekde kapatcak diye bekleyoz.”

Tablo 3. 11. Sorunların Çözümünden Memnuniyet

	f	%
Çözümünden memnun kaldım.	5	10
Çözümünden memnun kalmadım.	10	19,6
Herhangi bir sorun yaşamadım	36	70,4
Toplam	51	100

Çözümünden memnun kaldınız mı? Sorusuna muhtarların %10'u çözümünden memnun kaldığını, %19,6'sı çözümünden memnun kalmadığını belirtmektedirler. Muhtarların %70,4'ü herhangi bir sorun yaşanmadıkları için bir görüş belirtmemektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda sorunların çözümünde etkin bir yol izlenmediği söylenebilir.

Tablo 3. 12. Personel ve ekipmanın diğer birimlere aktarılması

	f	%
Doğru bir karardır.	3	5,9
Yanlış bir karardır.	10	19,6
Ekipman ve personelim yoktu	38	74,5
Toplam	51	100

Personelin ve ekipmanların, İl Özel İdaresi, ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesine aktarılması konusundaki görüşleriniz nelerdir? Sorusuna muhtarların %5,9'u doğru bir karar olduğu, %19,6'sı yanlış bir karar olduğunu belirtmektedirler. %74,5'i ekipman ve personeli olmadığı için görüş bu konu hakkında görüş belirtmemektedirler.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde, kanun öncesi ekipman ve personeli olan eski belde belediyeleri/yeni mahalle muhtarlarının ekipman ve personelin devri ve tasfiyesinden memnun olmadıklarını ve bunun yanlış bir düzenleme olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu yöndeki görüşleri aşağıda belirtilmektedir.

Personel ve ekipmanın idari birimlere aktarılmasının doğru bir karar olduğunu belirten 3 muhtarın cevapları şu şekildedir;

–Su arızalarının tamirâtı, kanalizasyon hattı, kilit taş döşenmesi, anayolların asfaltlanması gibi yüksek maliyetli hizmetler belde bütçesinin kısıtlı olması sebebiyle tamamlanamıyor veya geç tamamlanıyordu ancak şu anda böyle bir sorun yaşanmamaktadır.

–Bir arıza veya bir çalışma dışında personel ve ekipman aktif olarak çalışmadığı için belde belediyesine maddi olarak yük oluyordu.

–Bütün hizmetler büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi tarafından sunulduğu için mahalleye ait herhangi bir maliyet ve iş gücü sorunu bulunmamaktadır

Personel ve ekipmanın idari birimlere aktarılmasının yanlış bir karar olduğunu belirten 10 muhtarın özetle cevapları şu şekildedir:

–Mahallerimizin ormanlık arazi alanı yüksek olduğu için itfaiye, kepçe gibi ekipmanların olması gerekmektedir.

–İtfaiye araçları yerine verilen su tankerleri bir yangın anında sadece soğutma amacıyla kullanılmaktadır.

–Belde iken kendi ekipman ve personelimiz olduğu için küçük arızaları kendi ekipman ve personelimiz ile çözebiliyorken şu anda bütün hizmetlerimizi talep karşılığında almaktayız.

–Ancak hizmet talebimiz karşılığında en sık aldığımız cevap;56 mahalleden birisiniz, her mahalle aynı zamanda ve aynı ekip gücü ile hizmet götüremeyiz birkaç güç içinde sorunu çözeriz şeklindedir.

–Bu sebepten dolayı öncesine göre personel ve ekipman yönünden aldığımız hizmet kalitesi düşmüştür.

38 eski köy/yeni mahallenin personel ve ekipmanı olmadığı için bu soruya 38 eski köyden mahalle olan mahallelerin muhtarları bu konu hakkında bir görüşü olmadığını belirtmektedirler.

3.3.9. Aidiyet

Tablo 3. 13. Aidiyet Sorunu

	f	%
Evet aidiyet sorunu yaşandığını düşünüyorum.	30	59
Hayır aidiyet sorunu yaşandığını düşünmüyorum.	21	41
Toplam	51	100

Köylerin/ beldelerin mahalle birimine dönüşmesiyle beraber köylerde/ beldelerde aidiyet (uyum) sorunu yaşandığını düşünüyor musunuz? sorusuna muhtarların %59'u uyum sorunu yaşandığını, %41'i uyum sorunu yaşanmadığını belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda Bu soruya verilen görüşler şu şekildedir;

Aidiyet sorunu yaşandığını belirten 30 muhtarın yöre ağızıyla vermiş oldukları cevaplar şekildedir;

– “Sadece adımızı mahalle ettiler, emme pek bi değişiklik olmadı, hâlâ köyüz köyliyüz. Mesela şehir dışından veya bölgeyi bilmeyen biri geldi zaman köyümüze veya mahallemize hoş geldiniz diyoruz, sonra onların mahalle değil mi burası söylemi ile mahalle olarak düzeltiyoz”.

– “Eskiden köy ve beldelerimizde ayrı mahaller vardı. Örneğin köy meydanının yukarısında kalan evlere yukarı mahalle, aşağı tarafta kalan evlere ise aşağı mahalle diyoduk şimdi ise köy ve beldemizin tamamına mahalle diyoz. Bu durumda karmaşıklığı neden olmaktadır.”

– “Sosyal olarak da köylü gibi yaşıyoruz, ekonomik olarak köylü gibiyiz. Heç şehirde hayvancılık yapan tarla ekip biçen insan olur mu? Olmaz. Köylü dedin eker biçer, hayvan güder. Bu yüzden biz adı mahalle özü köy olan yerleriz.”

Uyum sorunu yaşanmadığını belirten 21 muhtarın yöre ağızıyla cevapları şu şekildedir;

– “Çokda bir değişiklik olmadı kanun öncesi köy veya belde diyorduk şimdi ise mahalle diyoruz”

– “Bir aidiyet sorunu yaşamadık, zaten niye yaşayalım ki. Sonuçta ne köy taşındı ne de belde aynı yerinde duruba. Aidiyet sorunu yaşamamız için başka şehre göçmemiz gerekir.

– “Sadece girişteki levha değişti, öncesinden köyümüze veya beldemize hoş geldiniz yazar iken şu anda mahallemize hoş geldiniz, hoşçakalın yazıyor”.

–Belde belediyesi iken beldenin belediyesinden geliyordu hizmet, hindi ise Denizli den Acıpayam dan geliyor”.

Tablo 3. 14. Köylü/beldeli kelimesi yoksa mahalleli sizi anlatmaktadır

	f	%
Köylü/beldeli	30	59
Mahalleli	21	41
Toplam	51	100

Köylü, beldeli kelimesi mi yoksa mahalleli kelimesi mi size daha yakın gelmektedir? Sorusuna muhtarların %59’u Köy ve beldeli, %41’i mahalleli yönünde görüş belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda eski Köy ve beldelerin hâlâ kendilerini köy veya belde olarak gördükleri söylenebilir.

Tablo 3. 15. Mahalleye Dönüştürme Kararı

	f	%
Doğru bir karar	8	15,6
Yanlış bir karar	43	84,4
Toplam	51	100

“Köy ve beldelerin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesi konusundaki görüşleriniz nelerdir? Sorusuna muhtarların %15,6’sı bunun doğru bir karar olduğunu, %84,4’ü ise yanlış bir karar olduğunu düşündüğünü yönünde görüş belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde muhtarların isim değişikliğinden memnun olmadıkları söylenebilir. Bu konu hakkındaki görüşlerini aşağıda belirtmektedirler.

Köy ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesinin doğru bir karar olduğunu belirten 8 muhtarın cevapları özetle şu şekildedir;

–Denizli il belediyesinin büyükşehir belediyesi olmasıyla beraber, Acıpayam belediyesine bağlı birer mahalle olduğumuz için Köy ve beldemizin isminin değiştirilmesinin normal olduğunu belirtmektedirler.

Yanlış bir karar olduğunu belirten 43 muhtarın cevapları ise şu şekildedir;

–Resmiyette eski köyümüzün ya da eski beldemizin adı mahalle olarak değiştirildi ancak sosyo-ekonomik yapı olarak mahalle olduğumuzu düşünmüyoruz.

–Şehirde yer alan mahallerde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden çok, hizmet sektörüne yönelik iş sahaları mevcuttur.

–Ancak mahallerimizde tarım ve hayvancılık faaliyetleri yaygındır. Bu sebepten ötürü adı mahalle ama özünde köy geleneğinin devam ettiği kırsal yerleşkeler olduğumuzu düşünmekteyiz.

–Mahallerde, sağlık ocağı, okul, gibi kurumlar ve sosyal alanlar yer almaktadır. Ancak mahallerimizde bu kurumlar yer almamasına rağmen mahalle olarak kabul edilmekteyiz.

–Eski köyümüzün ve beldemizin adı mahalle olarak değiştirilmiş olsa bile, mahallemize şehir dışından gelen bir misafirimize tanıtır iken köy veya belde şeklinde tanıtmaktayız.

–Mahalle olduktan sonra cadde, sokak ve ev numaralandırılmalarında düzenlemelere gidildiği için adres sorunları yaşanmaktadır.

3.3.10. Yeni mahallelerin yeterliliği

A.S.6: Mahalle olmanın olumlu ve olumsuz yönlerini belirtir misiniz? sorusuna cevaben mahalle olmanın olumlu yönlerini beldeden mahalle olan ve köyden mahalle olan mahalle muhtarları farklı cevaplar vermişlerdir. (34 mahalle muhtarı mahalle olmanın olumlu olduğunu 17 mahalle muhtarı olumsuz olduğunu belirtmiştir).

Beldeden mahalleye dönüşen 7 muhtara göre mahalle olmanın olumlu yönleri şu şekildedir:

–Bütçe sorunu çözüldüğü için artık vatandaşa daha etkin ve verimli hizmet verilmeye başlandı.

–Altyapı çalışmaları daha kısa sürede çözülüyor. Artık ekip ve personel için bir bütçe ayırmamız gerekmemektedir.

–Hemşehricilik sorunu ortadan kalktı; örneğin belde belediyesine bir personel alırken liyakat sorunu yaşıyorduk ama artık böyle bir sorunumuz kalmadı.

–Belde iken nüfusumuza göre İller Bankasından fon geliyordu, ancak nüfusa göre gelen fon ile yapılan yatırımlar için gerekli fon birbirini karşılamadığı için yatırımlar yarım kalıyordu. Mahalle olunca bu sorununuz tamamen çözüldü.

–Çöplerin toplanması ve bertaraf edilmesini sağlamak için gerekli yatırımlar gerçekleştirildi

Köyden mahalleye dönüşen 27 muhtara göre mahalle olmanın olumlu yönleri şu şekildedir:

–Cenaze ve defin hizmetleri, mezarlık yapımı ve temizliği belediye tarafından yapılmaktadır.

–Bütün hizmetleri ilgili birime bir telefon açarak alabiliyorum. Öncesinden bürokrasi ile uğraşıyordum.

–Yüksek maliyetli yatırımlar için bütçe sorunum ortadan kalktı.

–Yapılacak olan bütün yatırımlar, altyapı çalışmaları, küçük arızalar vb hepsi ilçe veya BŞB belediyesine bağlı ekipler tarafından yapılıyor.

–Park ve bahçelerin bakımı-temizliği düzenli olarak yapılmaktadır.

–Evde sağlık ve yaşlılara bakım için hizmet gelmektedir.

–Sosyal tesisler yapıldı.

– Yüksek maliyetli yatırımlar için bütçe sorunumuz ortadan kalktı.

Muhtarların görüşleri dikkate alındığında; mahalle olduktan sonra bütçe sorunları, alt yapı eksiklikleri, temizlik ve cenaze defin hizmetleri gibi sorunlar çözülmüş, var olan eksiklikler tamamlanmıştır. (11 eski köy ve 6 belde muhtarı benzer cevapları verdikleri için olumsuz cevaplar ortak değerlendirilmiştir.)

Muhtarlar mahalle olmanın olumsuz yönlerini şu şekilde belirtmektedirler ;

–İmar ruhsatı veya diğer imar ile ilgili işlemleri yapmak zorlaşmıştır.

–Büyükşehir belediyesine bağlı bir mahalle olunmasıyla beraber hizmet yükü arttığı için hizmetler yavaşlamıştır.

–Merkeze olan uzaklık nedeniyle bazı işlerin bitirilme süresi uzamaktadır. Örneğin bir kazı çalışması öncesinden beldenin kepçesi ile aynı günde kapatılırken şu anda bu süre 1-2 güne kadar uzamaktadır.

–Siyasi uyuşmazlıklar yaşanmaktadır.

–Park ve bahçe temizliği öncesinden düzenli olarak yapılırken şu anda belli günlerde yapılmaktadır.

–Hizmet yükünün fazla olmasından ve ilçe ve BŞB’nin ekipman ve personeli merkez mahallelerin sorunlarını daha iyi bildikleri için personel ile sorunlar yaşanmaktadır.

–İlçe personeli büyükşehir hizmet alanı tamiratlarını yapmamaktadır.

–Mahalle olunca, su faturalarında büyük bir artış yaşanmıştır.

Muhtarların görüşleri dikkate alındığında; mahalle olduktan sonra, bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar; imar sorunları, hizmetin gecikmesi, ekipman ve personel eksikliğidir.

Tablo 3. 16. Yeni mahallelerin yeterliliği

	f	%
Tüm imkanlara sahibim	23	45
Tüm imkanlara sahip değilim	28	55
Toplam	51	100

Köy ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesiyle, köy ve beldeler bir mahallenin sahip olacağı tüm imkanlara sahip olmuş mudur? Sorusuna muhtarların %45’i tüm imkanlara sahip olduğu, %55’i sahip olmadığını belirtmektedirler. Soruya verilen cevaplar doğrultusunda eşit hizmet verilmediği söylenebilir.

Tüm imkanlara sahip olduğunu belirten 23 muhtarın cevapları özetle şu şekildedir :

–Büyükşehir belediyesinde ve ilçe belediyesinde yer alan merkez mahalleler ile aynı hizmeti aldıklarını ve herhangi bir ayrımcılık yapılmadığını düşündüklerini belirtmektedirler.

Tüm imkanlara sahip olmadığını belirten 28 muhtarın cevapları ise şu şekildedir:

–Aynı hizmeti almıyorum, merkezde yer alan mahallere göre aldığım hizmet eşit değildir.

–Hizmet taleplerimde siyasi çıkarlar ortaya sunulmaktadır. (Particilik anlayışı). Özellikle seçim zamanlarında mahallemize yapılacak olan yatırımlar ve hizmetler anlatılmakta ancak sonrasında vaat edilen yatırım ve hizmetler sunulmuyor veya vaktinde sunulmamaktadır.

–Mahalle sayısının artması hizmetlerde yaşanan gecikmelerin ana gerekçesi olarak sunulmaktadır.

–Mahallemin ile ilçeye olan uzaklığı öne sürülerek hizmetler gecikmeli veya eksik olarak yerine getirilmektedir. Aynı şekilde ekipman ve personel eksikliği öne sürülerek verilen hizmetler geç sunulmaktadır.

–“Osman Zolan, 2014 yılında yapmış olduğu Acıpayam gezisinde “*Kentte ne varsa köyde de olacak, yeni yatırımlar yapılacaktır, ev yapmak daha kolay olacaktır, Denizli de ne varsa sizde de olacaktır* (Denizli Büyükşehir Belediyesi, 2014)” şeklinde konuşmalar yaptı ancak 8 yılda adı geçen çalışmaların sadece adını duyduk. Söylediğinin aksine ev yapmak daha da zor oldu.

–Deprem sonrası ev yapmak için birçok prosedür ile uğraşıyoruz.

–Köy iken istediğimiz şekilde ev yapabiliyorduk.

3.3.11. Tarım ve hayvancılık

Tablo 3. 17. Yeni mahallelerde tarım ve hayvancılık

	f	%
Evet etkilenme olmuştur	7	13,8
Hayır etkilenme olmamıştır	44	86,2
Toplam	51	100

Köylerin mahalleye dönüşmesiyle, köye özel olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde bir etkilenme olmuş mudur? sorusuna muhtarların %13,8’i etkilenme olduğu %86,2’si etkilenme olmadığını belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda tarım hayvancılık faaliyetlerinde çok az bir etkilenme olduğu söylenebilir.

Tablo 3. 18. Etkilenme olumlu/olumsuz mu gerçekleşti

	f	%
Olumlu yönde etkilenmiştir.	0	-
Olumsuz yönde etkilenmiştir.	7	13,8
Herhangi bir etkilenme olduğunu düşünmüyorum	44	86,2
Toplam	51	100

Bu etkilenme olumlu yönde mi? / olumsuz yönde mi gerçekleşmiştir belirtir misiniz? sorusuna etkilenme olduğunu belirten muhtarların %13,8'i bu etkilenmenin olumsuz yönde olduğunu belirtmektedirler.

Görüşme sırasında katılımcılara; olumsuz yönde gerçekleşen etkilenme hakkındaki düşüncelerinizi belirtir misiniz? sorusu sorulmuştur. Soruya yöre ağızıyla verdikleri cevaplar özetle şu şekildedir:

– “Köyüme ait olan arazileri korumak güçleşti, çobanlar arazileri istedikleri gibi kullanıyor, karışan görüşen yok. Örneğin çoban sürüyü salıveriyor yaylaya, hayvanda yan tarlaya giriyor vatandaşın ekinini yiyor , suçlusu muhtar oluyor. Ceza verecek adamda yok. Aynı şekilde hurdacılar geliyor, mahallede ne var ise çalıyolar. Büyükşehir olmadan önce köy koruyucusu vardı, bekçi vardı şimdi ise zabıta şeherden gelecek diye bekleyoz.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde çok az bir etkilenme olduğu ve bu etkilenmenin, koruma eksikliğinden kaynaklanan olumsuz bir etkilenme olduğu söylenebilir.

Tablo 3. 19. Köy ve belde arazilerinin belediyelere devri

	f	%
Bu değişiklik doğru bir karardır	17	33,3
Bu değişiklik yanlış bir karardır	18	35,3
Köy ve belde tüzel kişiliğine ait mera, yaylak, otlak gibi arazilerim yok	16	31,4
Toplam	51	100

6360 Sayılı kanun öncesi Köy ve belde tüzel kişiliğine ait olan mera, yaylak, otlak gibi hayvancılıkla alakalı araziler belediyelerin mülkiyetine geçmiştir. Bu değişiklik hakkındaki görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusuna muhtarların %33,3'ü bu değişikliğin doğru bir karar olduğu, %35,3'ü bu değişikliğin yanlış olduğunu belirtmektedirler. %31,4'ü arazisi olmadığı için herhangi bir görüş belirtmemektedir

A.S.7: 6360 Sayılı kanun öncesi Köy ve belde tüzel kişiliğine ait olan mera, yaylak, otlak gibi hayvancılıkla alakalı araziler belediyelerin mülkiyetine geçmiştir. Bu değişiklik hakkındaki görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusu sorulmuştur.

Bu deęiřiklięin doęru bir karar olduęunu dūřundūęūnū belirten 17 muhtarın cevapları řu řekildedir:

–“Arazileri koruma yūkūmlūlūęū kalktı. řimdi belediyeler tarafından veya orman araziler belli bir bedel karřılıęı kiralanıyor bōylece araziler bōř kalmıyorlar”.

– “Artık eskisi gibi hayvancılık yapanda yok, yapanlarda bu faaliyetleri evlerinin altında ya da yakınında yapıyorlar o yūzden de mera ve yaylağa ihtiyaē duyulmuyor.

Bu deęiřiklięin yanlıř bir karar olduęunu dūřundūęūnū belirten 18 muhtarın cevapları ōzetle řu řekildedir:

–Kendi yerleşkemde yer alan mera ve yaylak vb. hayvancılık ile ilgili arazilerde denetim yetkisine sahip olmadığımız iēin ēobanlar ile sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların ēōzūmūnde zabıtalardan uyarıları veya cezaları caydırıcı olmadığı sorun devam etmektedir.

Bu soruya verilen cevaplar deęerlendirildięinde arazi mūlkiyetlerinin idari birimlere aktarılmasının genel olarak olumsuz bir karar olarak deęerlendirildięi sōylenabilir.

3.3.12. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı

Tablo 3. 20. YİKOB

	f	%
Değişiklik doğru bir karar	31	60,7
Değişiklik yanlış bir karar	20	39,3
Toplam	51	100

Kanun sonrası yapılan deęiřiklikler ile İl Őzel İdareleri kaldırılarak Yatırım İzleme Koordinasyon Bařkanlıęı’ kurulmuřtur. Bu deęiřiklik hakkında ne dūřundūęūnūzū belirtir misiniz? sorusuna muhtarların %60,7’si deęiřiklięin doęru olduęu, %39,3’ū deęiřiklięin yanlıř bir karar olduęunu belirtmektedirler. Bu soruya verilen cevaplar dikkate alındıęında muhtarların İl Őzel İdarelerin kapatılarak YİKOB’un kurulmasını daha doęru buldukları sōylenabilir.

Tablo 3. 21. YİKOB hakkında bir bilginiz var veya yok

	f	%
Bilginiz var	7	13,8
Bilginiz yok	44	86,2
Toplam	51	100

Yatırım izleme koordinasyon başkanlığı'nın çalışmaları hakkında bir bilginiz var mıdır belirtir misiniz? sorusuna muhtarların %13,8'i bilgileri olduğu, %86,2'si bir bilgisi olmadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda muhtarların YİKOB'lara yabancı oldukları söylenebilir.

Görüşme sırasında Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın çalışmaları hakkında bilgisi olduğunu belirten katılımcılara bu çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz sorusu yöneltilmiştir. **Soruya verilen cevaplar yöre ağızıyla şu şekildedir;**

– “2019 yılında deprem oldu, o zaman ilçede kerpiç evler çok olduğundan depremde evler yıkıldı o zaman AFAD ile geldiler çadırların kurulmasına yardımcı oldular, malzeme dağıttılar. Biz Denizli'den gelen tüm ekipler büyükşehir belediyesinin ekipleri oluyo genelde zaten”

– “Bildiğimiz kadarıyla İl Özel İdare tarafından yapılan hizmetler ve yatırımlar şu anda YİKOB kurumunca yapılmaktadır.

Tablo 3. 22. YİKOB'un çalışmalarını değerlendirme

	f	%
Olumlu olduğunu düşünüyorum	6	11,8
Olumsuz olduğunu düşünüyorum	1	2
Herhangi bir bilginiz yok	44	86,2
Toplam	51	100

Bilginiz var ise, yapılan çalışmaları olumlu mu olumsuz mu bulmaktasınız belirtir misiniz? sorusuna muhtarların %11,8'i olumlu, %2'si olumsuz olduğunu belirtmektedir. %86,2'si ise herhangi bir bilgileri olmadığı için görüş belirtmemektedir.

Tablo 3. 23. YİKOB ve İl Özel İdarelerinin karşılaştırılması

	f	%
YİKOB	30	59
İl Özel İdare	21	41
Toplam	51	100

İl Özel İdarelerinin ve Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı'nın çalışmalarından hangi birimin çalışmalarını daha etkin ve verimli bulmaktasınız? sorusuna muhtarların %59'u YİKOB'u, %41'i İl Özel İdare'yi daha etkin ve verimli bulduğunu belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplara göre YİKOB'un çalışmalarının daha etkin ve verimli olduğu söylenebilir.

3.3.13 Köylere hizmet götürme birliği

Tablo 3. 24. Köylere Hizmet Götürme Birliğinin Kaldırılması

	f	%
Yapılan değişiklik doğru	30	59
Yapılan değişiklik yanlış	21	41
Toplam	51	100

Köylere hizmet götürme birliklerinin kaldırılması)doğru bir karar mı/ yanlış bir karar mı belirtir misiniz? soruna muhtarların %59'u yapılan değişikliğin doğru bir karar olduğu, %41'i yapılan değişikliğin yanlış bir karar olduğu yönünde görüş belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde KHGB'lerinin kaldırılarak YİKOB'un kurulmasının yeni mahaller için doğru bir karar olduğu söylenebilir.

A.S.8.: Muhtarlara; Köylere hizmet götürme birliklerinin kaldırılması hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusu sorulmuştur. Soruya beldeden mahalle olan ve köyden mahalle olan mahalle muhtarları farklı görüş belirtmişlerdir. Bu sebepten dolayı cevaplar iki şekilde gruplandırılmıştır.

Yapılan değişikliğin olumlu etkileri olduğunu belirten 8 eski belde/yeni mahalle muhtarlarının cevapları şu şekildedir:

–İller bankasından gelen fon nüfusa göre geliyordu.

–Ancak belde belediyesinin borcu olması durumunda gelen fon yetersiz kalıyordu. Ayrıca gelen para ekipman ve personel giderlerini ancak karşılanmaktaydı.

–Verilen hizmetler sunulurken siyasi çıkarlar göz önünde tutuluyordu. Bu yüzdende bazı dönemlerde diğer belediyeler ile aynı oranda hizmet alamıyorduk.

–Ancak şu anda nüfus şarttı aranmadan, siyasi çıkarlar göz önünde tutulmadan eşit olarak hizmet sunulmaktadır.

–Her yatırımın farklı bir birimi var bu birimde yer alan yetkililer ile görüşerek eğer gerekli bütçe ve yatırım gerekli bulunması halinde kısa süre içinde yatırım(lar) gerçekleştirilmektedir.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde, muhtarların iller bankasından gelen fonun yetersiz olması nedeniyle; yatırım sorunları ve hizmet sunumunda aksaklıklar yaşanmasından kaynaklı yeni sistemden memnun oldukları söylenebilir.

Yapılan değişikliğin olumsuz etkileri olduğunu belirten 5 eski belde/ yeni mahalle muhtarlarının cevapları şu şekildedir:

–İller Bankasına bir proje veya bir dilekçe ile başvuru yaptığımızda talebimize yanıt alabiliyorduk.

–Şu anda ise hizmet yükünün fazla olması gerekçe gösterilerek talebimiz ertelenmektedir.

–Belde belediyesine nüfusa göre herhangi bir kesinti yapılmadan fon desteği geliyordu. Fon desteği ve belde belediyesinin diğer gelirleriyle, beldeye ait ekipman ve personel giderleri karşılanabiliyordu. Var olan sistemde ise hizmeti yeterli ekipman ve personel olduğu takdirde alabiliyoruz.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde hizmet yükünün fazla olması, yeterli personel ve ekipman desteği sağlanmaması gibi sebeplerden kaynaklı yeni sistemden memnun olmadıkları söylenebilir

Yapılan değişikliğin olumlu etkileri olduğunu belirten 22 eski köy/yeni mahalle muhtarlarının cevapları şu şekildedir:

–Köylere Hizmet Götürme Birliğinden hizmeti kısıtlı olarak alıyorduk, daha doğrusu hizmetten çok yardım alıyorduk. Örneğin ara sokaklara kilit taş döşenmesi için kilit taş talebi

bulunduğumuzda sadece ekipman tedarik ediliyordu. Kilit taşın döşenmesi imece usulü ile köylü ile veya işçi çağırılarak yaptırılıyordu.

–Bürokrasiye ve kırtasiyeciliğe takıldığımız için hizmetleri gecikmeli olarak alıyorduk.

–Hizmet almak için ilçe veya ile gitmek zorunda kalıyorduk. Şu anda ise evrak işi ile uğraşmadan, ilçeye veya ile gitmek zorunda kalmadan bir telefon ile hizmetlerimizi etkin ve verimli olarak alabiliyoruz.

–Yapılacak olan yatırımlar ihale usulü ile belirlendiği için ihale sonucunu bekliyorduk. Bu sebepten dolayı da yatırımların tamamlanma süresi uzuyordu. Şu anda ise bu süreci beklemeden yatırım yapılmaktadır.

–Köylere hizmet götürme biriminin üyeleri ilçede görev yapan siyasilerden (il genel meclis üyesi ve muhtarlardan) seçildiği için hizmet alırken siyasi uyuşmazlık nedeniyle hizmet almakta zorluk yaşanan dönemler oluyordu.

–Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından özellikle KÖYDES projesi ile birçok yatırım (su kanalları, sıcak asfalt, arazi yollarının açılması vb.) yapılmasına rağmen, bu yapılan yatırımların ilerleyen yıllarda oluşan tamiratlarını köylü kendi imkanları ile yapmak zorunda kalıyordu.

–Okul, sağlık ocağı gibi binaların yapımında, ilgili personel ile köylüde çalışıyordu. Şu anda ise bütün işleri, bütün tamiratları ilgili birim gelerek çözmektedir.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde, Köylere Hizmet Götürme Birliğinden kısıtlı hizmet almaları, sunulan hizmetlerin yapımı ve tamiratının köylü tarafından yapılması gibi sorunlardan kaynaklı yeni sistemden memnun oldukları söylenebilir.

Yapılan değişikliğin olumsuz etkileri olduğunu belirten 16 eski köy/ yeni mahalle muhtarlarının cevapları şu şekildedir:

–Köylere Hizmet Götürme Birliği eski köyümün yapısını ve eksikliklerini daha iyi biliyordu.

–Ekipman ve personel eski köyümün yapısına uygun olarak hizmet verebiliyordu.

–BŞB olunca, görev paylaşımının farklı olması, hizmet yükünün fazlalığı, ekipman ve personel eksikliği, bütçe eksikliği gibi sebepler öne sürülerek hizmetler ve yatırımlar gecikmeli olarak yapılmaktadır.

–Köy iken hizmet ve yatırımları hangi birimden alacağımızı biliyorduk. Ancak şu anda hizmet birimleri farklı olduğu için, hizmet almak için hangi birime başvuracağımızı bilmiyoruz.

–YİKOB biriminin nerede olduğunu ve hangi görevleri yaptığı hakkında bir bilginiz olmadığı için genellikle belediyelere başvuruyoruz, ancak belediyelerde hizmet yükünün fazla olması nedeniyle hizmet talebimiz ertelenmektedir. Öncesinden İl Özel İdare ve Köylere Hizmet Götürme Birliklerinde böyle bir sorun ile karşılaşmıyorduk.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde YİKOB’ların köylerin yapısına ve muhtarlara yabancı olmaları, görev paylaşımının farklı olması gibi sebeplerden kaynaklı yeni sistemden memnun olmadıkları söylenebilir.

3.3.14. Hizmet ve yatırımlarda yaşanan değişim

Tablo 3. 25. **Hizmetler Ve Yatırımlarda Azalma Oldu**

	f	%
Düşünüyorum	21	41
Düşünmüyorum	30	59
Toplam	51	100

Hizmetlerde, yapılacak olan ve yapılan yatırımlarda bir düşüş olduğunu düşünüyor musunuz? sorusuna muhtarların %41’i bir düşüş olduğu, %59’u bir düşüş olmadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplara göre, yapılan ve yapılacak olan yatırımlarda artış olduğu söylenebilir.

3.3.15 Belediye hizmetlerinin etkililiği ve verimliliği

Tablo 3. 26. **Yeni Mahallerde, Sunulan Hizmetlerin Etkinliği ve Verimliliği**

	f	%
Evet	40	78,5
Hayır	11	21,5
Toplam	51	100

Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi tarafından yapılan hizmetleri etkin ve verimli bulmakta mısınız belirtir misiniz? sorusuna muhtarların %78,5’i belediyeler tarafından sunulan hizmetleri etkin ve verimli bulduğunu, %21,5’i belediyeler tarafından sunulan hizmetleri etkin

verimli bulmadığını belirtmektedir. Hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinin düştüğünü belirten muhtarlar bu azalışın nedenini, ilçeye olan uzaklıktan kaynaklandığı belirtmektedirler. Cevaplar doğrultusunda muhtarların belediyeler tarafından sunulan hizmetleri etkin ve verimli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3. 27. Yeni mahallelerde, sunulan hizmetlerin etkinliği ve verimliliği

	f	%
Evet arttığını düşünüyorum	38	74,6
Hayır arttığını düşünmüyorum	13	25,4
Toplam	51	100

Köy ve beldelerin mahalleye dönüşmesiyle hizmetlerde etkinlik ve verimliliğinin arttığını düşünüyor musunuz? sorusuna %74,5'i hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığını, %25,4'ü hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin azaldığı yönünde görüş belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin yüksek oranda artış gösterdiği söylenebilir.

3.3.16. Hizmet talebinde başvuru alan belediye türü

Tablo 3. 28. Hizmetlerin uygulanmasında öncelikle başvuru alan belediye

	f	%
Büyükşehir Belediyesi	9	17,4
İlçe Belediyesi	37	72,6
BŞB + İlçe Belediyesi	5	10
Toplam	51	100

Hizmetlerin uygulanmasında öncelikle başvurduğunuz birim hangisidir? (Büyükşehir Belediyesi mi İlçe Belediyesi mi?) sorusuna %17,4'ü büyükşehir belediyesi, %72,6'sı ilçe belediyesi, %10'nu büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi yönünde görüş belirtmektedir. **Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde** muhtarların hizmet almak için en yakın birim ile iletişime geçtiği söylenebilir.

3.3.17. Hizmetlerde etkinlik ve verimlilik

Tablo 3. 29. Kanun Sonrası Hizmetlerde Etkinlik ve Verimlilik

	f	%
Artış göstermiştir.	36	70,6
Azalış göstermiştir.	15	29,4
Toplam	51	100

Hizmet alanının genişletilmesiyle ilçe belediyelerinin hizmet yükü artmıştır. Bu durumun mahallenize olan etkisi nedir?. Sizce hizmetlerde verimlilik ve etkinlik oranı azalış mı artış mı göstermiştir belirtir misiniz? sorusuna %70,6'sı artış gösterdiği, %29,4'ünün azalış gösterdiğini belirtmektedir. **Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde** hizmet yükünün artmasına rağmen hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinde olumsuz bir etkilenme olmadığı söylenebilir.

Hizmet alanının genişletilmesiyle ilçe belediyelerinin hizmet yükü artmıştır. Bu durumun mahallenize olan etkisi nedir? sorusuna eski köy/yeni mahalle muhtarları artış yaşandığını düşünürken, eski belde/yeni mahalle muhtarları azalış olduğunu düşünmektedir.

BŞB olunca hizmetlerin arttığını belirten 36 muhtarın cevapları şu şekildedir:

–Büyükşehir belediyesinin hizmet alanı genişletildiği için önceki (belde belediyesi/eski köy) sisteme göre daha çok etkin ve verimli hizmet alıyorum şeklinde belirtmektedir.

–BŞB' nin mali gücü yüksek o yüzden büyük projeler gerçekleştiriyor. Örneğin halısaha, aşevi yapıldı.

–Hizmet almak için bir koşuşturmak zorunda değiliz. Bütün hizmetler ilçe ve büyükşehir belediyesi tarafından sunuluyor, bazı dönemler aksaklıklar yaşanmakla beraber, kanun öncesi sisteme göre çok daha hızlı hizmet alıyoruz.

–Eski köy ve yeni mahallelerde görev yapan 2 kadın muhtar; *"ilçe belediyesinden ne zaman bir hizmet talebinde bulunsak geri çevirmiyorlar, hizmet yoğunluğu olsa bile kadın olmamızdan kaynaklı öncelik tanıyorlar bu yüzden ilçe belediyesi ile sorun yaşamıyoruz".*

BŞB olunca hizmetlerin azaldığını belirten 15 muhtarın cevapları şu şekildedir:

–Hizmet yükünün artması öne sürülerek hizmetler gecikmeli olarak yerine getirilmektedir.

–Bu sebepten ötürü önceki (belde belediyesi/eski köy) sisteme göre daha az etkin ve verimli hizmet alıyoruz.

–BŞB öncesi belde iken kendi ekipman ve personelimiz ile işlerimizi hallediyorduk. Şu anda ise ilçeden veya ilden ekip bekliyoruz.

3.3.18. İlçeye olan uzaklık

Tablo 3. 30. İlçe merkezine olan uzaklık

	f	%
Evet etkilemektedir.	10	19,6
Hayır etkilememektedir.	41	80,4
Toplam	51	100

Eski Köy ve beldelerin/ yeni mahallelerin ilçe merkezine olan uzaklığı hizmetlerde verimliliği ve etkinliği etkilemekte midir? sorusuna %19,6’sı ilçe merkezine olan uzaklığın hizmetlerin verimliliğini etkilediği, %80,4’ü ilçe merkezine olan uzaklığın hizmetlerin verimliliğini etkilemediğini belirtmektedir.

İlçe merkezine olan uzaklık hizmetlerin verimliliğini ve etkinliğini etkilemekte midir sorusuna, **evet etkilemektedir cevabı 10 veren muhtarın cevapları şu şekildedir:**

–Zaman yönünden sorun yaşıyoruz.

–Mahallerimizin ilçe merkezine uzak olmasından ve ilçe belediyesinin hizmet yükü fazla olması sebebiyle sunulan hizmetler etkin ve verimli sunulmamaktadır.

–Ekipler çalışma saatlerinin çoğunluğunu yolda harcadıkları için sunulacak olan hizmetin süresi uzamaktadır.

– Su arızalarında 2 gün içinde tamamlanacak olan bir hizmet 4-7 gün içinde tamamlanıyor.

3.3.19. Vergi Alınması

Tablo 3. 31. Yeni vergiler alınması

	f	%
Vergi alınmasının doğru bir karar olduğunu düşünüyorum	21	41,2
Vergi alınmasının yanlış bir karar olduğunu düşünüyorum	30	58,8
Toplam	51	100

Kanun sonrası yapılan değişikliklerden biri de vergilendirme alanın da olmuştur. Bu değişikliğe göre Köy ve belde tüzel kişiliği kaldırılan Köy ve beldelelerden, kanun yayımlandıktan sonra 2023 yılı itibariyle ‘emlak vergisi ve çevre temizlik vergisi alınmaya başlanacaktır. Bu vergiler hakkındaki görüşleriniz nelerdir belirtir misiniz? Sorusuna %41,2 ‘si vergi alınmasının doğru bir karar olduğu, 58,8’i vergi alınmasının yanlış bir karar olduğunu belirtmektedir. Muhtarların belirtmiş oldukları cevaplara vergiler hakkındaki görüşleri aşağıda belirtilmektedir.

Vergi alınmasının doğru bir karar olduğunu belirten 21 muhtarın cevapları özetle şu şekildedir:

–Vergi ödemekle yükümlüüz ancak vergi oranlarının yüksek olacağını ve bu sebepten ötürü vergi oranlarında sosyo-ekonomik yapıya göre bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Vergi alınmasının yanlış bir karar olduğunu belirten 30 muhtarın cevapları şu şekildedir:

–Belediyeler görevlerini yapacaklar ve bunun karşılığında yüksek vergi ve harçlar ödeyeceğiz.

–Sunulan hizmet ile alınan vergi oranları arasında orantısızlık olacağını düşünüyoruz.

–Mevcutta alınan diğer vergi ve harçların oranları her yıl artmaktadır. Büyük ihtimalle önümüzdeki yıldan itibaren alınmaya başlanacak olan vergi ve harçlarında oranı vatandaşa yüksek gelecektir.

–Sunulan hizmetler ile alınan vergilerin aynı oranda olması gerekmektedir.

–Şu anda mevcutta bir vergi ödememize rağmen su faturaları önceki dönemlere göre çok yüksek gelmektedir.

–Kırsal özelliği baskın olan bir yerleşim yerleri olmamızdan dolayı merkez de yer alan bir mahalle ile aynı sosyo-ekonomik güce sahip değiliz. Bu sebepten dolayı sosyo-ekonomik yapımız göz önüne alınarak indirimli bir tarife göre vergilendirilme yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik yapıları ve yerleşim tarzı olarak kırsal özelliklerinin baskın olmasından kaynaklı vergi ve harçlarda indirim ve muafiyet uygulanması gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3. 32. Halk vergilere tepki gösterir/göstermez

	f	%
Olumlu bir tepki ile karşılaşırım	1	2
Olumsuz bir tepki ile karşılaşırım	29	57
Tepki almam	21	41
Toplam	51	100

Halktan bu vergilere yönelik olumlu veya olumsuz bir tepkiyle karşılaşacağınızı düşünüyor musunuz? sorusuna %2’si olumlu bir tepki alacağını düşündüğünü %57’si olumsuz bir tepki alacağını düşündüğünü, %41’i tepki almayacağını düşündüğünü belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar dikkate alındığında halkın vergilendirmeye karşı görüşlerinin olumsuz olduğu söylenebilir.

3.3.20. Kırsal mahalle ve kırsal alan

Tablo 3. 33. Kırsal Mahalle

	f	%
Evet	47	92
Hayır	4	8
Toplam	51	100

Eski Köy ve beldenizin/ yeni mahallenizin kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünüyor musunuz? (evet veya hayır şeklinde belirtiniz)” sorusuna % 92’si kırsal mahalle özelliği taşıdığı, %8’i kırsal mahalle özelliği taşımadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde yeni mahallerin neredeyse tamamının kırsal mahalle özelliği taşıdığı söylenebilir.

Tablo 3. 34. Kırsal Mahalle Başvurusu Yaptım

	f	%
Evet	32	62,7
Hayır	15	29,5
Kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünmüyorum.	4	7,8
Toplam	51	100

Cevabınız evet ise kırsal mahalle olmak için başvuruda bulundunuz mu? (evet veya hayır şeklinde belirtiniz) sorusuna %62,7’si başvuruda bulunduğu, %29,5’i başvuruda bulunmadığı, %7,8’in mahallesinin kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünmediğini belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde yeni mahallerin kırsal mahalle özelliği taşıdığı ve kırsal mahalle olmak istedikleri söylenebilir.

Tablo 3. 35. Kırsal mahalle ve kırsal alan yönetmeliği hakkında bilgi sahibiyim

	f	%
Evet	43	84
Hayır	8	16
Toplam	51	100

Bu yönetmelik hakkında bir bilgiye sahip misiniz? /bu yönetmelik hakkında ne düşünüyorsunuz belirtir misiniz? sorusuna %84’ü bilgiye sahip olduğu, %16’sı bilgiye sahip olmadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde muhtarların kırsal mahalle ve kırsal alan yönetmeliği hakkında bilgilendirildiği söylenebilir.

Bu yönetmelik hakkında ne düşünüyorsunuz belirtir misiniz? sorusuna **muhtarların cevapları şu şekildedir:**

- Mahallerimizin kırsal mahalle olarak ilan edilmesi, mahallerimizin yararına olacaktır.
- Mahallerimiz merkezde yer alan bir mahalle gibi değildir.
- Mahallerimiz kırsal özellikler taşıdığı için bu yönetmeliğin doğru olduğunu düşünüyoruz.

–5 yıl boyunca uygulanacak olan indirim ve muafiyetlerden yararlanacağız.

Görüşmede muhtarlara yönetmelik hakkında bilgiye ulaşma kanalları sorulmuştur;

Muhtarların vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir;

–Muhtarlık toplantısında, köyden mahalle olan yeni mahalleler için kırsal mahalle ve kırsal yerleşke adında bir yönetmelik çıkarıldığı söylendi ve yönetmeliği anlatan bir broşür tarzı bir kâğıt verilerek okumamız istendi. Daha sonrasında ise, kısaca yönetmelik hakkında bilgi verildi. Genel hatlarıyla verilen bilgi ilk mahalle olduğumuzda uygulanan ayrıcalıklarım benzer şekilde uygulanacağı ve başvuruyu belediyeye yapacağımız söylenerek kısaca bilgi verildi.

–Başka bir ortak görüş ise şu şekildedir; belediye başkanı veya muhtarlıklar müdürlüğü tarafından bir bilgilendirme yapılmadı, diğer muhtar arkadaşlarımızın duyumları ve bilgileri ile yönetmelik hakkında bilgi sahibi olduk. Muhtar arkadaşlarımız, kırsal mahalle olunca su ücretinin ucuz olacağını imar işlerinin kolaylaşacağını söylediler.

–Bir diğer ortak görüş ise şu şekildedir; resmi olarak herhangi bir kurum ve kişi tarafından bir bilgi verilmedi. İlk kez mahalle sakinlerinin kırsal mahalle hakkında bazı görüşler duymaları sonucunda bilgi sahibi olduk. Mahalle sakinleri muhtarlığa gelip yönetmelik hakkında sorular sordular ve kırsal mahalle olmamız için başvuruda bulunmam gerektiğini belirten görüşler sonucunda duyduk. Sonrasında ise kendi araştırmalarımız sonucunda bilgi sahibi olduk.

–Yönetmelik hakkında görüş belirten muhtarlardan 28’i muhtar toplantısında, 9’u diğer muhtarların söyledikleriyle, 6 muhtar ise mahalleli yoluyla yönetmelik hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde yönetmeliğin sadece kulak duyumu olarak bilindiği ve yönetmelik hakkında genel bilgilere sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 3. 36. İndirim ve muafiyetler hakkında bilgim var

	f	%
Evet	39	76,5
Hayır	12	23,5
Toplam	51	100

Kırsal mahalle olarak ilan edilen indirim ve muafiyetler uygulanacaktır. Bu konu hakkında bir bilginiz var mı belirtir misiniz? sorusuna %76,5'i indirim ve muafiyetler konusunda bir bilgisi olduğunu, %23,5'i indirim ve muafiyetler konusunda bir bilgisi olmadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde mahalle muhtarlarının kırsal mahalle olduktan sonra uygulanacak indirim ve muafiyetler konusunda bilgi sahibi olduğu söylenebilir.

3.3.21. Kanuna ilişkin değerlendirmeler

Tablo 3. 37. Kanun'un eksiklikleri vardır

	f	%
Evet	22	43
Hayır	29	57
Toplam	51	100

6360 Sayılı kanun hakkındaki genel görüşlerinizi belirtir misiniz? Kanun'un size göre eksiklikleri var mıdır? Varsa nelerdir belirtir misiniz? sorusuna %43'ü eksiklikleri olduğu, %57'si eksikliği olmadığını belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde kanunun muhtarlara göre eksikleri olduğu söylenebilir. Muhtarların belirtmiş oldukları eksiklikler aşağıda belirtilmektedir.

Kanun'un size göre eksiklikleri var mıdır? sorusuna **evet cevabını veren muhtarların cevapları özetle şu şekildedir:**

– Belde belediyeleri kapatıldıktan sonra belde personeli Denizli İline ya da Acıpayam İlçesine göç etmek zorunda kaldı, bu durumda da belde nüfusu düştü. Bu durum önceden öngörülerek mahallelerin sosyo-ekonomik yapısına göre iş sahası oluşturularak mahalle olmalıydı.

–Hizmet yükünün fazlalığı nedeniyle hizmetlerde aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu aksaklıkların önüne geçmek amacıyla, mahallelere bir hizmet birimi ve bu birimden sorumlu bir personel görevlendirilmelidir.

–Referandum yapılarak halkın bu değişiklik hakkında kararı alınmalıydı.

–Orman köyü olan ve dağlık arazisi yüksek olan mahallerde koruma sorunları yaşanıyor, öncesinde bu sorunlar koruyucusu aracılığıyla çözülüyordu. Şu anda ise koruma eksikliği yaşıyoruz. Bu tarz sorunların önüne geçmek amacıyla, koruma personeli görevlendirilmeli veya arazilerin korunması için muhtarlara cezai işlem yapma yetkisi verilmelidir

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde muhtarlar kanundaki eksikleri; iş sahası ve koruma eksikliğinden hizmet aksaklığından, Köy ve belde yöneticilerinin görüşlerini dikkate alınmamasından kaynaklandığını belirttikleri söylenebilir.

A.S.9.: Muhtarlara; 6360 Sayılı kanun hakkındaki genel görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusu sorulmuştur. Soruya eski köy, yeni mahalle muhtarları ve eski belde ,yeni mahalle muhtarları farklı yönde görüş belirtmektedir. Bu sebepten dolayı cevaplar iki şekilde gruplandırılmıştır. **25 eski köy/yeni mahalle muhtarı;**

–Büyükşehir belediyesi sisteminden ve bu sistemin getirilerinden memnun olduklarını, bu sistemde daha etkin ve kaliteli hizmet aldıklarını belirtmektedirler.

13 eski köy/yeni mahalle muhtarı;

–Büyükşehir belediye sistemiyle, vatandaşın yükünün arttığını, imar işlerinin zorlaştığını, hizmet alma oranlarında düşüş olduğunu belirtmektedirler.

6360 Sayılı kanun hakkındaki genel görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusuna beldeden mahalle olan mahallelerin muhtarları ise kanun hakkında olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı yönde görüş belirtmektedir. **Bu soruya verilen görüşler şu şekildedir;**

7 eski belde/yeni mahalle muhtarlarının olumlu görüşleri şu şekildedir:

- Belde belediyesiyken iller bankasından gelen fon ile hizmet alıyorduk.
- Şimdi ise BŞB tarafından hiçbir bütçe sorunu yaşamadan hizmet almaya başladık.
- Personel ve ekipman giderlerini karşılama gibi bir sorumluluğumuz kalktı.

Bu sebeplerden dolayı büyükşehir belediye sisteminden memnun olduklarını belirtmektedirler.

6 eski belde/yeni mahalle muhtarlarının olumsuz görüşleri şu şekildedir:

- Genel olarak bu sistemden memnun değiliz, eğer büyükşehir sistemine geçilmeseydi belde belediyesi olarak tüzel kişiliğimiz, ekip ve personelimiz olacaktı.
- Ekipman ve personel olsaydı belde içindeki küçük arızaları kendi imkanlarımız ile kolayca çözme imkanız olacaktı.
- Şu anda Acıpayam Belediyesi ve Denizli Büyükşehir Belediyesi’nden hizmet talebinde bulunuyoruz.
- Hizmeti belediyelerde yeterli ekip olması durumunda alabiliyoruz.

Bu sebeplerden dolayı büyükşehir belediye sisteminden memnun olmadıklarını belirtmektedirler.

Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde eski köy/yeni mahalle muhtarları kanun ve kanunun getirdiği değişikliklerden memnun olduklarını, eski belde/ yeni mahalle muhtarları ise kanun ve kanunun getirdiği değişikliklerden genel olarak memnun olmadıkları söylenebilir.

3.3.22. Merkeziyetçilik

Tablo 3. 38. Merkeziyetçilik Eğilimini Arttırdığı/Artmadı

	f	%
Evet düşünüyorum	45	88
Hayır düşünmüyorum	6	12
Toplam	51	100

6360 Sayılı kanun değişikliği ile büyükşehir belediyesinin yetkileri artırılmıştır. Bu durum yerel yönetimlerde merkeziyetçilik eğilimini arttırdığı yönünde eleştirilmektedir. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz belirtir misiniz? sorusuna %88'inin merkeziyetçiliğin arttığı, %6'sının artmadığı yönünde görüş belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde kanun değişikliği ile Acıpayam İlçesinin mahalleri özelinde yerel yönetimlerde merkeziyetçiliğin arttığı söylenebilir.

Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz belirtir misiniz? sorusuna **45 muhtarın 28'i merkeziyetçiliğin artışının olumlu olduğunu 17'si ise merkeziyetçiliğin artışının olumsuz olduğunu belirtmiştir.**

Muhtarların belirtmiş oldukları genel cevaplar;

–Merkeziyetçiliğin eğiliminin arttığını ve bu artışın mahallelerimiz için olumlu olduğu düşünüyoruz; büyükşehir belediyesinin ilçe belediyesine göre bütçe, ekipman, personel imkanları daha fazla olduğu için daha etkin ve verimli hizmet alıyoruz şeklindedir. .

–Merkeziyetçiliğin eğiliminin artmasının mahallelerimiz için olumsuz olduğunu düşünüyoruz; büyükşehir belediyesinin hizmet yükü fazla olduğu için gecikmeli veya eksik hizmet alıyoruz şeklindedir.

Tablo 3. 39. Yeni mahallerde merkezi yapının gücünün arttı/artmadı.

	f	%
Evet arttığını düşünüyorum	45	88
Hayır arttığını düşünmüyorum	6	12
Toplam	51	100

6360 Sayılı kanun değişikliği ile mahallerde merkezi yapının gücü arttığını düşünüyor musunuz belirtir misiniz? Sorusuna %88'i arttığını düşündüğünü, %12'si artmadığını düşündüğünü belirtmektedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde Acıpayam İlçesinin mahalleri özelinde merkezi yapının gücünün arttığı söylenebilir.

3.4. Bulguların Hipotezlerle İlişkilendirilmesi

Tezin bu bölümünde, bu tezin alan araştırmasında yapılan görüşme sonucunda elde edilen bulgular ve çalışmanın başında belirlenen hipotezler ilişkilendirilmektedir.

6360 Sayılı Kanun’la yapılan değişikliklerden bir tanesi de köy (belde) tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve köyler ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesidir. Bu değişiklik hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusuna 51 mahalle muhtarının 31’i bu değişikliğin doğru olduğu yönünde, 20’si ise bu değişikliğin yanlış olduğu yönünde görüş belirtmektedir. Aynı şekilde muhtarlar yapılan değişikliğin, mezarlık hizmetlerinin sunulması, temizlik hizmetlerin düzenli bir şekilde yapılması, bütçe ve bürokrasi sorunlarının çözümü, ekipman ve personel gibi sorunların çözümü gibi olumlu etkileri olduğunu belirtmektedirler.

Köylere ve beldelere tüzel kişilik verilmeli midir? Sorusuna muhtarların 21’i tüzel kişiliğinin olması gerektiğini, 30’u tüzel kişiliğinin olmaması gerektiğini belirtmektedir. Bu bakımdan eski Köy ve beldelerin bu değişiklikten memnun olduklarını belirtmektedirler.

Mahalle muhtarlarına yetki verilmeli midir? Sorusuna muhtarların 23’ü yetki verilmesi gerektiği 28’i yetki verilmemesi gerektiği yönünde görüş belirtmektedir. Yetki verilmesi yönünde görüş belirten muhtarlar yetkileri olmadığı için Mahallelerinde yapılacak olan hizmetlerde aksaklıklar ortaya çıktığı ve mera yaylak gibi alanlarda koruma sorunu yaşadıklarını belirtmektedir. Eğer yetkileri olursa bu sorunların daha hızlı ve etkin çözüleceğini belirtmektedir. Yetki verilmemesi yönünde görüş belirten muhtarlar ise, değişiklik öncesi bütçe eksikliği nedeniyle yetkilerini kullanmakta sorun yaşadıklarını ve bu sorunların tekrar yaşanmaması için yetkilerinin olması gerektiği yönünde görüş belirtmektedirler.

Köylerin mahalleye dönüşmesiyle, köye özel olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde bir etkilenme olmuş mudur belirtir misiniz? Sorusuna muhtarların 44’ü bir etkilenme olmadığını, etkilenme olduğunu düşünen 7 muhtar ise etkilenmenin olumsuz yönde olduğunu belirtmektedirler. Muhtarlar köy veya beldeye ait mera ve yaylakların mülkiyetinin belediyeye geçmesini yanlış bir karar olduğunu belirtmektedirler. Bulgular değerlendirildiğinde; mahallerin kırsal yapısında, arazi mülkiyetlerinin belediyelere aktarılması dışında bir etkilenme olmadığı söylenebilir.

Bu gruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H7: Kanun ile köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla eski köy ve belde belediyelerinin sosyolojik/ekonomik ve idari yapısında olumsuz bir etkilenme yaşanmasına sebep olmuştur hipotezi reddedilmiştir.

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle imar planlama bütünlüğünün sağlandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların 19'u sağlandığını, 32'si sağlanmadığı düşündüklerini, imar konusunda sorunlar yaşadıklarını özellikle eski köylerde bir kümes yapmak için bile izin almaları gerektiğini belirtmektedirler.

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesiyle mahallenizde alt yapı planlamasında bütünlük sağlandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların 25'i sağlandığı 26'sı sağlanmadığını düşündüklerini, kanalizasyon hatlarının tamamlanmadığı, asfaltlama çalışmalarının eksik ve gecikmeli olarak yerine getirildiğini belirtmektedirler.

Köy ve belde iken; içme suyu, kanalizasyon imar, altyapı, bütçe, mezarlık, park bahçe temizliği gibi sorunlar yaşadıklarını ve bu var olan sorunların 15 mahalle muhtarı Köy ve belde iken daha kolay çözüldüğünü, 36 mahalle muhtarı ise mahalle olduktan sonra daha kolay çözüldüğünü belirtmektedirler. Sadece imar ve altyapı, su konusundaki sorunlarının kısmen çözüldüğünü sorunlarının devam ettiğini belirtmektedirler.

Aynı şekilde mahalle olmanın olumlu olumsuz yönlerini belirtir misiniz sorusuna; muhtarların 34'ü olumlu 17'si olumsuz görüş belirtmektedirler.

Bu gruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H9: Belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla beraber imar-altyapı-sağlık-eğitim-yol-güvenlik-içme-suyu-temizlik gibi alanlarda sunulan hizmetler daha etkin ve verimli sunulmaya başlanmıştır, hipotezi imar alanındaki çalışmalar dışında hipotezi kabul edilmiştir.

Eski köylere ve beldelere -yeni mahallelere hizmet götürme konusunda personel ve ekipman açısından sorunlar ve çatışmalar yaşanmakta mıdır? Sorusuna muhtarların 15'i sorun yaşandığını, 36'sı sorun yaşanmadığı yönünde görüş belirtmektedirler. Sorun yaşandığını belirten muhtarlara çözümden ne ölçüde memnun kaldıkları sorusu yöneltilmiştir. Soruya cevaben 5'i çözümden memnun kaldığı, 10'u memnun kalmadığını belirtmektedirler. Cevaplar değerlendirildiğinde; muhtarların genel olarak hizmet alma konusunda personel, ekipman

eksikliği gibi sorunlar yaşamadıkları, sorun yaşadıklarında ise bu sorunların çözüme ulaşmadığı söylenebilir.

Personel ve ekipmanın belediyeler aktarılması konusundaki görüşlerinizi belirtir misiniz? sorusuna sadece eski beldeden mahalleye dönüşen yeni mahalle muhtarları görüş belirtirken 38 eski köy muhtarı personel ve ekipmana sahip olmadığı için bu soru hakkında görüş belirtmemektedirler. Görüş belirten muhtarlardan 10'una göre personel ve ekipmanın devredilmesi veya tasfiye edilmesi yanlış bir karardır. 3'üne göre ise doğru bir karardır. Cevaplar doğrultusunda eski belde belediyelerinin ekipman ve personel eksikliği yaşadıklarını ve bu eksikliğin hizmetlerin gecikmesi, etkin ve verimli sunulmasını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bu guruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H2: Belde belediyeleri ve köylerde yer alan personel ve araçların ilçeye aktarılması veya İl Özel İdare birimine aktarılması sonucunda hizmette etkinlik olumsuz yönde etkilenmiştir, hipotezi kabul edilmiştir.

Kanun sonrasında İl Özel İdareleri Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur. Bu değişiklik hakkında ne düşündüğünüzü belirtir misiniz? Sorusuna cevaben muhtarların 31'i olumlu bir karar olduğu düşündükleri 20'si olumsuz bir karar olduğunu düşündüklerini belirtmektedirler. Muhtarlar YİKOB'dan daha doğrusu büyükşehir sisteminden daha çok hizmet aldıklarını ve aldıkları hizmetlerin daha etkin ve verimli olduğunu belirtmektedirler.

Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı hakkında bir bilginiz var mı sorusuna muhtarların 7'si bilgisi olduğunu 44'ü ise bir bilgisi olmadığını belirtmektedirler. YİKOB'un çalışmaları hakkında bilgisi olduğunu belirten 7 mahalle muhtarına yapılan çalışmaları olumlu mu olumsuz mu bulmaktasınız sorusu sorulmuştur. Muhtarların 6'sı çalışmaları olumlu bulduğunu 1'i çalışmaları olumsuz bulduklarını belirtmişlerdir.

İl Özel İdare biriminin ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın çalışmalarından hangi birimin çalışmalarını daha etkin ve verimli bulmaktasınız belirtir misiniz? Sorusuna muhtarların 30'u YİKOB'un çalışmalarını, 21'il Özel İdare biriminin çalışmalarını daha etkin ve verimli bulduklarını belirtmektedirler. Muhtarlara yapılan değişiklik sonrası yapılacak olan ve yapılan yatırımlarda bir düşüş olduğunu düşünüyor musunuz sorusu yöneltilmiştir. Muhtarların 30'unun artış olduğu, 21'inin düşüş olduğu yönünde görüş belirtmektedirler.

Bu guruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H3: İl Özel İdarelerinin kapatılarak yerlerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulması mahallerde hizmetlerde etkinlik ve verimliliği olumlu yönde etkilemiştir, hipotezi kabul edilmiştir.

Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi tarafından yapılan hizmetleri etkin ve verimli buluyor musunuz? Sorusuna muhtarların 40'ı etkin ve verimli bulduklarını 11'i etkin ve verimli bulduklarını belirtmektedirler.

Köy ve beldelerin mahalleye dönüşmesiyle hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların 38'i arttığını düşündüklerini, 13'ü azaldığını düşündüklerin belirtmektedirler.

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesi ile mahallenizde hizmetlerin maliyetlerinin arttığını düşünüyor musunuz? muhtarların 29'u arttığı yönünde 22'si azaldığı yönünde görüş belirtmektedirler.

Bu guruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H8: Acıpayam İlçesinde yer alan eski köy (belde)'lerin kapatılarak mahalle birimine dönüştürülmesi sonucunda, sunulan hizmetlerin maliyetleri ve hizmetlerde etkinlik ve verimlilik artış göstermiştir, hipotezi kabul edilmiştir.

Hizmet alanının genişletilmesiyle ilçe belediyelerinin hizmet yükü artmıştır. Bu durumun mahallenize olan etkisi nedir? sizce hizmetlerde verimlilik ve etkinlik oranı azalış mı artış mı göstermiştir? Sorusuna cevaben muhtarların 36'sı artış gösterdiğini 15'i azalış gösterdiği yönünde görüş belirtmektedirler.

Bu guruptaki bulgular değerlendirildiğinde

H1: Hizmet alanlarının genişletilmesi ilçe belediyesinin hizmet yükünün artmasına sebep olmuştur, bu sebepten ötürü hizmetlerde verimlilik ve etkinlik olumsuz yönde etkilenmiştir, hipotezi reddedilmiştir.

Eski köy ve beldelerin- yeni mahallerin ilçe merkezine olan uzaklığı hizmetlerde verimliliği ve etkililiği etkilemekte midir? Sorusuna muhtarların 10'u etkilediği, 41'i etkilemediğini belirtmektedirler. Etkilendiğini belirten mahallerin ilçe merkezine olan uzaklıkları sırasıyla şu şekildedir; (Apa), 14 km², (Yeşildere), 16 km², (Yumrutaş) ,16km², (Sırçalık), 26 km². (Güney),32 km² (Karaismailler), 48 km², (Hisar) 49 km² (Sandalcık), 58 km² (Suçatı) 59 km² (Yolçatı) 60 km². Uzaklıklara bakıldığında hizmet almakta sorun yaşayan

mahallerin uzaklıklarının 10 km² den fazla olduğu ve bu durumun hizmet kalitesini etkilediği söylenebilir. Görüşmede km² olarak uzaklığı fazla olan mahalleler hizmet almakta zaman yönünden ve hizmet yükünün fazlalığı gibi nedenlerden dolayı sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yakın olan mahaller ise hizmet almakta sorun yaşamadıklarını, yaşanan sorunlarında kısa sürede çözüldüğü yönünde görüş belirtmektedirler.

Bu guruptaki bulgular değerlendirildiğinde:

H6: İlçe merkezine olan uzaklık veya yakınlık hizmet kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir, hipotezi kabul edilmiştir.

Eski köy ve beldenizin- yeni mahallelerinizin kırsal mahalle özelliği taşıdığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların 47'si mahallerinin kırsal mahalle özelliği taşıdığını, 4'ü ise taşımadığını belirtmektedirler. Muhtarlara kırsal mahalle olmak için başvuruda bulundukları veya bulunmadıkları sorulmuştur. 47 muhtardan 32'si başvuruda bulunduğunu, 15'inin başvuruda bulunmadığını belirtmektedirler. Aynı şekilde muhtarların 43'ü yönetmelik hakkında bilgi sahibi olduğunu, 8'i bilgisi olmadığını belirtmektedir.

Muhtarlara kırsal mahalle olarak ilan edilen yerlerde emlak vergisi, imarla ilgili harçlar, içme ve sulama suları gibi konularda indirim ve muafiyetler uygulanacaktır. Bu konu hakkında bir bilginiz var ise belirtir misiniz sorusu sorulmuştur. Bu soruya muhtarların, 39'u bilgisi olduğunu 12'si bilgisi olmadığı yönünde görüş belirtmektedirler.

Bu bulgular değerlendirildiğinde:

H5: Kırsal alan yönetmeliği çerçevesinde Acıpayam İlçesinin eski köyleri/yeni mahalleleri kırsal mahalle özelliği taşımaktadır, hipotezi kabul edilmiştir.

6360 Sayılı kanunla büyükşehir belediyesinin yetkileri arttırılmıştır. Bu durumda yerel yönetimlerde merkeziyetçilik eğilimini arttırdığı yönünde eleştirilmektedir. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna muhtarların 45'i merkeziyetçiliğin arttığını, 6'sı artmadığını düşündüklerini belirtmektedirler. Muhtarların görüşleri merkeziyetçilik eğiliminin arttığını ve bu artışın mahallelerimiz için olumlu olduğu düşünüyoruz; büyükşehir belediyesinin ilçe belediyesine göre bütçe, ekipman, personel imkanları daha fazla olduğu için daha etkin ve verimli hizmet alıyoruz şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde merkezi yapının güçlendiği belirtilebilir

Bu bulgular değerlendirildiğinde:

H4: Kanun değişikliği ile merkezi yapının gücü kırılarak yerinden yönetim ilkesinin gücü artmıştır. Kanun ile hedeflenen kamu hizmetlerinde yerindelik ilkesi sağlanmıştır, hipotezi reddedilmiştir.

Tezin başlangıcında 9 tane hipotez belirlenmiştir. Hipotezlerin doğruluğunu ve yanlışlığını belirlemek amacıyla Acıpayam İlçesinde yer alan 13 eski belde/yeni mahalle ve 38 eski köy/yeni mahalle olan 51 mahalle muhtarı ile yarı- yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir.

Görüşme sonucunda elde edilen bulgular ile hipotezler değerlendirilmiştir. Hipotezlerin değerlendirilmesi sonucunda “H2, H3,H4, H5, H6, H8,H9 **hipotezleri kabul edilmiş** H1,H4 ,H7 **hipotezleri reddedilmiştir**.”

Tezde elde edilen diğer bulgular ise şu şekildedir:

Köylerin /beldelerin mahalle birimine dönüşmesiyle beraber köylerde ve beldelerde aidiyet sorunu yaşandığını düşünüyor musunuz? Sorusuna muhtarların 30’u aidiyet sorunu yaşadığını 21’i aidiyet sorunu yaşamadıklarını belirtmektedirler. Aynı şekilde “köylü mü beldeli mi yoksa mahalleli kelimesi mi yakın daha yakın gelmektedir? Sorusuna muhtarların 30’u köylü/beldeli 21’i mahalleli kelimesinin kendilerine daha yakın geldiğini belirtmektedirler.

Köylerin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesi konusundaki görüşlerinizi belirtir misiniz? Sorusuna muhtarların 43’ü bu kararın yanlış olduğunu, 8’i bu kararın doğru olduğunu belirtmektedirler. Muhtarlara köy ve beldeden mahalle olunca aynı imkanlara sahip olduklarını düşünüyor musunuz sorusu yöneltilmiştir. Soruya cevaben muhtarların 28’i aynı imkanlara sahip olmadığını, 23’ü aynı imkanlara sahip olduğunu düşündüklerini belirtmektedirler.

Bulgular değerlendirildiğinde; muhtarların mahalle olunca aidiyet sorunu yaşadıkları, bir mahallede yaşayan bir bireyden çok eski sistemdeki gibi köy ve beldede yaşayan bir birey olarak gördükleri, köy ve beldelerin isimlerinin sadece resmiyette değiştiğini sosyo-ekonomik olarak hâlâ köy ve belde olduklarını belirtmektedirler. Benzer şekilde muhtarların mahalle olunca merkez mahalleler ile aynı imkana sahip olmadıklarını düşünmeleri, aidiyet sorunu yaşadıkları, aynı hizmet kalitesi sunulmadığını düşündükleri söylenebilir.

Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu vergilendirme ile alakalıdır. Muhtarlara kanun yayınlandıktan sonra 2023 yılından itibaren alınacak olan “emlak vergisi ve çevre temizlik vergisi” hakkında ne düşündükleri sorulmuştur. Muhtarların 30’u vergi alınmasının yanlış olduğunu, 21’i vergi alınmasının doğru olduğunu belirtmektedirler. Muhtarlar ayrıca bu konuda halktan olumsuz yönde tepki alacaklarını düşündüklerini belirtmektedirler. Bulgular değerlendirildiğinde; yeni mahallerinde vergi alınacak olması ve alınacak vergilerin oranlarını yüksek olacağını düşündükleri söylenebilir.

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, muhtarların kanun ile yapılan tüzel kişiliğin kaldırılması, hizmet kalitesinin ve hizmet sayısının artmasından, büyükşehir sisteminden, memnun olduklarını belirtirken, aidiyet sorunu yaşadıklarını, vergi ve harçların çok yüksek olacağını düşündüklerini, altyapı ve imar sorunları yaşadıklarını, sunulan hizmetlerin maliyetlerinin arttığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

3.5. Tezde Elde Edilen Bulguların Literatürle İlişkilendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde, muhtarlar ile yapılmış olan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ile literatürde yer alan çalışmalar arasındaki benzer çalışmaların bulguları, belli başlıklar altında benzerlikler ve farklıklar açısından incelenecek ve ilişkilendirilecektir. Çalışmada elde edilen bulgular ile literatürde yer alan çalışmalar ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

3.5.1. Tüzel Kişiliğin Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülmesi

Tezde tüzel kişiliğin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesinin doğru bir karar olduğunu ve mahalle olunca hizmet kalitesinin arttığı, büyükşehir olduktan sonra daha etkin ve verimli hizmet alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer şekilde Ekinci (2020), Hatay özelinde belde belediyesi iken kapatılarak mahalleye dönüştürülen Denizciler, Karaağaç ve Harbiye Mahallelerinde vatandaşlar ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada vatandaşların büyükşehir olduktan sonra ilçe belediyesinin sunduğu hizmetlerin kanun öncesi belde belediyesinin sunulduğu hizmetlerden daha kaliteli olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Karataşlar (2019), Balıkesir özelinde yapmış olduğu çalışmada belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdürler ve yöneticiler ile görüşmüştür.

Görüşmeye katılan yöneticiler ve idari amirler 6360 Sayılı Kanun ile belde belediyelerinin kapatılmasının bazı olumlu tarafları olduğunu soncuna ulaşmıştır. Buna göre, belde belediyeleri nitelikli personel istihdam edemiyordu, kaynakları etkin dağıtamıyordu, altyapı yatırımları için yeterli bütçelerin olmamasının olumsuz etkilediğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Belli ve Aydın (2016), Kahramanmaraş'ta 6360 Sayılı Kanun sonrası kapatılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyesi olan Önen Belediyesinde gerçekleştirmiş oldukları çalışmada; hizmette etkinlik ve verimlilik açısından belde belediyesinin kapatılmasının doğru bir karar olduğu ortaya konulmaktadır.

Tezde genel olarak köylerin ve beldelerin mahalleye dönüştürülmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de bazı katılımcılar ekipman ve personel eksikliği yaşamaları, talep karşılığında hizmet almaları ve yetkilerinin olmaması nedeniyle bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir.

Benzer şekilde Göküş ve Alptürkler (2016), Mersin'in Silifke İlçesine bağlı, köyden mahalleye dönüşen mahallerin muhtarları ile 2015 yılında gerçekleştirdiği çalışmada şu sonuçlara ulaşmıştır; muhtarların bir kısmı bu değişiklikten memnun olduklarını bir kısmı ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Memnun olmadığını belirten muhtarlar köy iken gelire, personele, ekipman, binaya ve personele sahip olan muhtarlar öncesinden sahip oldukları ekonomik güç, otorite ve itibarı kaybetmeleri, iletişim sorunu yaşamaları, tüzel kişiliklerinin olmaması, öncesinden köyün ve belediyenin hizmetleri ile yapılan hizmetleri belediyeden bekledikleri için memnun olmadıkları belirtirken, belediye yönetimleri ile iletişim sorunu yaşamadıklarını, doğrudan belediye başkanı olmasa da başka bir üst yöneticiye, birim amirine ulaşabildiklerini belirten muhtarlar kanun ile yapılan değişikliklerden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Genel olarak çalışmada, ele alınan örnekleme etkin bir hizmet sunumunun, mahallelerin kent merkezine uzak olması, hizmet ölçeğinin büyük olması, BŞB ilçe belediyelerinin idari teşkilatlanmasının tam olarak gerçekleşmemesi nedeniyle amaçlananlara ulaşamadığı belirtilmektedir.

Genç ve Korkın, (2017), Aydın'da kapatılan Atça Belde Belediyesi üzerine gerçekleştirdikleri çalışmada, belediyelerin kapatılması kararı alınırken halkın görüşü alınması gerektiği, kapatılmasının yanlış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kararın yanlış olduğunu düşünen katılımcılar; etkin, verimli yeterli bir mali kaynağa sahip olmamalarının öne sürülerek belde belediyesinin kapatılması fikrine katılmamakta aksine belediyelerin kapatılmadan önce

daha verimli çalıştığını ancak BŞB sistemi sonrası ilçe belediyesinden ve BŞB’den aldıkları hizmetlerin verimliliğinin azaldığını, siyasi katılım ve temsil imkanlarının azaldığını, altyapı sorunlarının arttığını, düşündüklerini belirtmişlerdir.

Tezde görüşülen muhtarlar BŞB sisteminden memnun olmakla beraber, kanun çıkarılmadan önce görüşlerinin alınması gerektiğini, vergilendirme ve su faturalarının yüksek geldiğini ve aidiyet sorunu yaşadıklarını belirtmektedirler.

Benzer şekilde, Tekçe (2018), Aydın’da 6360 Sayılı kanunla tüzel kişiliği kaldırılan 100 eski köy/yeni mahalle muhtarı ile gerçekleştirmiş olduğu görüşme sonucunda şu sonuçlara ulaşmıştır; çalışmaya katılan muhtarlar belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasını, belediye sınırlarının il sınırına kadar genişletilmesinden memnun olmadıklarını, çevre ve emlak vergisi gibi vergilerin 5 yıl sonra alınacak olmasından, su faturalarından, imar işlemlerinin zorlaşacağından dolayı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada elde edilen diğer bulgular ise altyapı çalışmalarının tam olarak tamamlanmadığı, ekip ve personelin eski köy ve beldelere yabancı olduğu, sunulan hizmetlerin maliyetinin arttığı, merkezileşmenin arttığını düşündüklerini ve aidiyet sorunu yaşadığını ve kanun öncesi sisteme dönmek istetildiğidir.

Gezgüç, vd. (2015), Muğla’nın Menteşe İlçesinde köyden mahalleye dönüşen Salihpaşalar ve Akkaya, belde belediyesinden mahalleye dönüşen Yerkesik ve Bayır Mahallelerinde yaşayan halk ve muhtarlar ile yaptıkları görüşmeler sonucunda; Muğla ilinin büyükşehir olmasının uygun olmadığı, BŞB sonrası beklentilerin karşılamadığı, ulaşım hizmeti, su faturalarındaki ve ilave eklenen vergilerden olumsuz etkilendiklerini ve altyapı hizmetlerinin, toplu taşıma hizmetlerinin, otopark ve imar izni ve çevre düzenlemesinin yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

3.5.2 Hizmet Sunumunda Yaşanan Etkinlik ve Verimlilik

Tezde muhtarlara göre , hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığını, belediyeler tarafından sunulan hizmetleri etkin ve verimli olduğu, hizmet yükünün artmasına rağmen hizmetlerin etkinlik ve verimliliğinde olumsuz bir etkilenme olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan muhtarlar, mahalle olmalarıyla beraber, köy iken almakta zorluk yaşadıkları hizmetleri ve yatırımları daha hızlı ve verimli aldıklarını, sunulan hizmetlerin daha etkin sunulduğunu belirtmektedirler.

Benzer şekilde Akyol (2018), Balıkesir'e bağlı 12 ilçede yaptığı çalışmada, köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde yaşayan vatandaşların beldelerde ve ilçelerde yaşayan vatandaşlara göre hizmetlerin daha kaliteli yerine getirildiği algısına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun gerekçelerini; yıllardır çeşitli hizmetlerden yoksun kalan köylü vatandaşların, ilin büyükşehir olmasıyla kanalizasyon, yol, su, gibi hizmetlerde yeni mahallelerinde (eski köylerinde) almaya başladıklarını, bu hizmetler istenilen düzeyde olmasa da geçmişe kıyasla daha olumlu olarak değerlendirildiği şeklinde belirtmektedirler.

Tezde muhtarlar, kısıtlı bütçe nedeniyle yapılamayan yatırımların yapıldığını, BŞB sistemiyle beraber büyük ölçekli yatırımların yapılmaya başlandığını belirtmektedir.

Benzer şekilde, Uzun (2021), Kayseri, Erzurum, Samsun, Mardin, Tekirdağ, İzmir, Adana Şanlıurfa illerinde görev yapan vali büyükşehir belediye başkanı, kaymakam, ilçe belediye başkanları ile gerçekleştirmiş olduğu görüşmede şu sonuçları elde etmiştir; 6360 Sayılı Kanunla belediyelerinin mevcut kaynaklarında artış meydana geldiğini, büyükşehir belediyelerinin kaynaklarının arttığını ve etkin hizmet sunabilme imkânı sağlandığını, parçalı yapının ortadan kalkmasıyla, büyükşehir belediyelerinin, ulaşım, çevre gibi sorunlarda daha etkili rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır.

Yalnızoğlu, (2017), Kocaeli belediyesinde görev yapan 5 belediye yöneticisi ve 10 mahalle muhtarı ile mülakat yöntemiyle gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, muhtarların Büyükşehir Belediyesinin hizmet sunumundan memnun olduklarını özellikle temel hizmetlerin götürülmesinde artış olduğunu, büyük finansman gerektiren projelerin karşılaması bakımından kalkınmayı hızlandırdığı ve profesyonelliği sağlayarak hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin arttığını belirtirmişlerdir.

Tezin bulgularına göre, kanunun amaçlarından birisi hizmet maliyetlerini azaltmak olmakla beraber muhtarlar, mahalle olunca hizmetlerin maliyetlerinin arttığını belirtmektedirler.

Benzer şekilde, Çelikyay (2017), Bursa özelinde yapmış olduğu çalışmada, BŞB açısından hizmet maliyetlerinin arttığını ancak bunun hizmet sunumuna olumsuz etki yapmadığı, farklı kurumlar ile yapılan iş birliği kaynak arttırma yoluyla aşılmaya çalışıldığını; BŞB tarafından il genelinde bütüncül olarak sunulan hizmetlerde belli bir kalite ve standartlara ulaşıldığını ifade edilmiştir.

Dağlı (2018), büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından sunulan kamu hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğini nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla Kocaeli’nde görev yapan, 220 muhtar, 692 temsilci ve yönetici, Sakarya’da 655 muhtar, 228 temsilci ve yönetici olmak üzere toplamda 1585 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan, yeni sistemde belediyelerin hizmet sunum performansını genel anlamda iyi olarak değerlendirmektedir. Bununla beraber 6360 Sayılı Kanun genel anlamda etkinlik, verimlilik ve kalite düzeyinde iyi uygulamaları ortaya çıkardığını düşünmektedirler.

Tezde elde edilen bulgulara göre muhtarlar BŞB olduktan sonra mezarlık hizmetlerinden, çöplerin toplama hizmetlerinden, park ve bahçe temizliği, altyapı çalışmalarından memnun olduklarını belirtmektedirler.

Keysan (2017), Denizli’nde belde belediyesi iken mahalleye dönüşen 24 belde belediyesinde yaşayanlar ile anket yöntemi ile görüşme yapmıştır. Buna göre, mezarlık hizmetlerinden, itfaiye hizmetlerinden, içme suyu hatlarından, çöp toplama hizmetlerinden memnuniyet; kanalizasyon, imar hizmetlerinden, park ve bahçe memnuniyetsizlik söz konusudur.

Bilir (2015), Aydın’da köylerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması sonucunda idari, mali yapıda yaşanan değişiklikleri anlamak amacıyla, belediye sınırları içerisinde tüzel kişiliği devam eden ve tüzel kişiliği kaldırılan, ilçe belediye başkanları, tüzel kişiliği kaldırılan belde belediye başkanlıkları ve köy muhtarları ve mahalle muhtarları olmak üzere 16 yerel yönetim yetkilisi ile görüşmüştür. Çalışmada, altyapı, itfaiye hizmetler, su, kanalizasyon ve diğer hizmetlerde yetki ve çatışması sorunları yaşandığı, hizmetlerin tek elden yürütülmesinin sunulan hizmetlerin daha etkin ve verimli sunulacağı, sınırların genişletilmesi sonucunda mesafe uzadıkça hizmet yükünün artacağı gibi sonuçlar elde edilmiştir.

Şahin (2019), Tekirdağ’da yasayla köyden mahalleye dönüşen mahallelerde hizmetlerin verimliliğini ve uyumluluğunu araştırmıştır. Çalışmada 55 muhtar ile anket yöntemi görüşme gerçekleştirilmiştir. Köylerin mahalleye dönüştürülmesi sonucunda köylerin daha iyi hizmet aldığı, hizmetlerde verimliliğin arttığı, hizmet sahasının aksamasiyla herhangi bir aksaklık yaşanmadığı, su, yol, kanalizasyon, çöp sorunu olmadığı sonucunu ortaya konulmaktadır.

3.5.3. Personel ve Ekipman

Tezde muhtarların hizmetlerin yerine getirilirken personel ve ekipman açısından bir sorun yaşanmadığı sonucuna ulaşılmış iken belde belediyesinden köye dönüşen yerlerin muhtarlarından 13 tanesi personel ve ekipmanın tasfiye edilmesi ve devredilmesinin yanlış olduğunu, il ve ilçe merkezine uzaklık nedeniyle hizmetlerden alınan verimliliğin düştüğünü ve hizmet taleplerinin mahalle sayısının fazla olması sebebiyle gecikmeli olarak yerine getirildiğini belirtmektedirler. Muhtarlar, personel ve ekipman açısından özellikle zaman yönünden ve ekiplerin kırsala yabancı olmasından kaynaklanan sorunlar olduğunu da belirtmektedirler.

Benzer şekilde; Yılmaz (2019), Edremit Belediyesinde görev yapan bazı yöneticiler ile yapmış olduğu çalışma sonucunda yöneticilerin bazı sıkıntılar yaşadığından bahsetmektedir. Bu sıkıntılar; sorumluluk sahasının Balıkesir BŞB tarafından tek olarak belirlenmesi, personel sayısının yetersizliği, kırsal alan sayısının fazlalığı, siyasi farklılıklar, BŞB ile bazen hizmet üretme konusunda sıkıntılar yaşanmasıdır. Ek olarak Balıkesir BŞB’de çalışan yöneticiler aynı işi eskiye göre daha az personelle yapmanın zorluklarından, kırsal ve kentsel alanlarda çalışan personelin niteliklerinin farklı olmasından söz etmektedirler.

Karataşlar (2019), Balıkesir’de büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin 6360 Sayılı kanunun gerekçeleri bağlamında değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdürler ve yöneticiler ile görüşmüştür. Yöneticiler, Balıkesir’in büyükşehir olmasıyla hizmet sunma maliyetlerinin arttığını ve personelin ilçelere hizmet götürmede çok fazla gel git yaptığını, personelin mesai saatinin bir kısmının yolda geçtiğini ve bunun insan kaynağı kullanımı açısından verimli olmadığını belirtmektedir.

3.5.4. Aidiyet Sorunu

Tezde katılan muhtarlar kendilerini hâlâ köylü veya beldeli olarak gördüklerini, köy veya beldelerinin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesinin yanlış olduğunu, adres ve aidiyet sorunu yaşadıklarını belirtmektedirler. Ayrıca muhtarlar köylerinin bir mahalleye dönüşmesiyle merkezdeki mahallelerle aynı imkanlara sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

Özeren (2022), Konya’nın, Çeltik, Beyşehir, Selçuklu, Ereğli ve Kulu ilçeleri ve bu ilçelere bağlı olan Alhan, Yaraşlı, Çaltı, Çeltik, Torunlar, Ağılönü köylerinde 6360 Sayılı

kanunun köylerde kentlilik bilincinin oluşumuna olan etkisini araştırmıştır. Yazar 6360 Sayılı Kanun'un kabulü üzerinden yaklaşık olarak 10 yıl geçmiş olmasına rağmen, Konya ilinde köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde kentlilik bilincinin oluşumunun çok düşük seviyelerde olduğunu, mahallelerin hâlâ kırsal bir bilinç taşıdığı sonucuna ulaşmıştır.

Aydın (2018), Manisa'da mahalle olduktan sonra hayatlarına olumlu bir katkı olup olmadığının ve mahalle olduktan kentin bir parçası olarak görüp görmediklerini tespit etmek amacıyla muhtarlar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kanun sonrasında kentli ve köylü kavramlarında anlam karmaşası olduğunu, mahallede yaşıyor olmalarından dolayı kentli olarak değerlendirdiklerini, bazı mahalle muhtarlarının kendini ve yeri tanımlarken köy ve köylü kavramlarını kullanmasının kimlik karmaşasına neden olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tekçe (2018), Aydın'da yaptığı çalışmada, muhtarların köylerin tüzel kişiliklerine son verilmesine rağmen kendilerini şehirli olmaktan çok hâlâ köylü olarak hissettiklerini belirtmektedir.

Tezde elde edilen sonuçtan farklı olarak; Şahin (2019), Tekirdağ'da köyden mahalleye dönüşmüş olan birimlerde hizmetlerin verimliliğini ve uyumluluğunu araştırmıştır. Çalışmada köylülerin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesini olumlu karşıladıkları, köylerin bir mahalleye dönüşmesiyle bir mahallenin sahip olacağı tüm imkanlara sahip olduğunu belirtirken, aidiyet sorunu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.5.5. Altyapı Hizmetleri ve İmar Planlama hizmetleri

Tezde muhtarlar altyapı hizmetlerinin tam olarak tamamlanmadığı, alt yapı çalışmalarının devam ettiği, imar planlama bütünlüğün sağlanmadığı, inşaat işlerinin zorlaştığını birçok prosedürle uğraştıklarını ilçeye ve ile olan uzaklık nedeniyle hizmetlerin gecikmeli olarak yerine getirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çavuşoğlu ve Lamba (2020), Antalya'da yaptıkları çalışmada, muhtarlar imar planlamalarının olmaması sebebiyle tarım ve hayvancılık faaliyetlerini yapmakta büyük sıkıntılar yaşadıklarını ve BŞB'den bu konu hizmet beklediklerini belirtmektedirler. Ayrıca muhtarlar kanun öncesinde köylerde ikamet edenlerin az bir bedelle ahır, bahçe evi vb. inşaatları yapabilirken kanun sonrasında inşaat işlerinin zorlaştığını belirtmektedirler.

Acar ve Koç (2016), Fethiye İlçesi'nde tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olan, bir kısmı ilçe merkezine 20 km'den fazla mesafede bulunan 20 köy ve 6 belde belediyesinde yaptıkları

çalışmada şu sonuçlara ulaşılmışlardır; altyapı hizmetlerinin, ilçe ve BŞB ve ilgili kurumlar arasında dağıtılmış olmasına rağmen, kurumlarına yabancı olduklarını ve bu sebepten dolayı hizmetlerde aksamalar olduğunu belirtmektedirler.

Yılmaz (2018), 6360 Sayılı yasa ile Ordu'nun Kabadüz ilçesinde tüzel kişiliği kaldırılan köylerin mahalleye dönüşmesiyle hizmetler özellikle altyapı hizmetleri bağlamında muhtarlar olumlu sonuçlar oluşturacağını belirtmektedirler.

Yıldız (2018), Mersin ilinin, Tarsus, Çamlıyayla, Toroslar, Yenişehir ve Mezitli ilçelerinde kanun ile kapatılan 14 belde belediyesi üzerine gerçekleştirdiği çalışmada; belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıyla, kentsel mahallelerde tamamlanmış olan yol, içme suyu, kanalizasyon katı atık gibi hizmetlerin kırsal mahallerde çok düşük seviyelerde kaldığı ya da hiç yapılmadığı sonucuna ulaşmıştır

3.5.6. Vergilendirme

Tezde muhtarlar, kanunun etkisiyle vergi oranlarının çok yüksek olacağını, alınan vergilerin ve ücretlendirmelerin (su faturası, harçlar) kırsal kesimin sosyo-ekonomik yapısına göre düzenlenmesi, indirim ve muafiyetler uygulanması gerektiğini belirtmektedirler.

Bahadır (2017), Trabzon'un Vakıfkebir İlçesinde köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde ikamet eden 40 muhtar ile görüşme yapmıştır. Çalışmada, 5 yıl sonra kırsalda yaşayanlara emlak vergisi, su ücreti, çevre temizlik vergisi gibi yükümlülükler getirilecek olup bu yükümlülüklerin kırsal kesimde yaşayanları ekonomik açıdan ciddi şekilde etkileyeceği ve kırsalda yaşamının cazibesini azaltacağı belirtilmektedir.

Çavuşoğlu (2019), Antalya özelinde yapmış olduğu çalışmada mahalle muhtarları ile yaptığı ankette, emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmaları nedeniyle ekonomik olarak açıkça sıkıntıya düşüleceği, her ne kadar muafiyet süresi uzatılmış olsada bu vergileri ödemek zorunda kalmanın mahalle muhtarını mahalle sakinlerini sıkıntıya sokacağını ve bu konudaki muafiyetin sürekli hale getirilmesi için çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmektedirler.

3.5.7. İl Özel İdaresi ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Karşılaştırılması

Tezde muhtarlar YİKOB'dan daha çok hizmet aldıklarını İl Özel İdaresinden hizmet alırken bürokrasiye takıldıklarını, siyasi uyuşmazlıklar yaşadıklarını ve aldıkları hizmetlerin önceki sistemden daha etkin ve verimli olduğunu, yapılan yatırımların arttığını belirtmektedirler.

Atlı (2019), Konya'nın Meram ilçesinde belediye personeli ve muhtarlarını 6360 Kanuna olan bakış açılarını belirtmek amacıyla yaptığı çalışmada; katılımcılar Yatırım İzleme ve Koordinasyon başkanlığı hakkında fazla bilgi sahibi olmadıklarını belirtmekle beraber, İl Özel İdareleri yerine kurulduklarını bildiklerini belirtmişlerdir.

Kantar (2019), Manisa'da yaptığı çalışmada yetkililere İl Özel İdarelerinin kapatılarak YİKOB'un kurulması hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Çalışmada YİKOB'un avantajlı ve dezavantajlı yanları olmak üzere iki farklı sonuç elde edilmiştir.

Yetkililer avantajlarını; il genel meclisi seçim ile oluşturulurken, YİKOB'ların atama ile oluşturulması öncesinde merkezi yönetim ile yereldeki İl Özel İdareleri aynı dili konuşuyorsa, aynı partiye mensup ise hizmet noktasında daha hızlı hareket edildiğini, YİKOB'lar da ise kamu bürokrasinin sınırlı olması, erkler hiyerarşisine ve mevzuata göre hareket ettiği için siyasi çıkarların oluşmayacağı şeklinde belirtmektedir.

Karataşlar (2019), Balıkesir'de büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin 6360 Sayılı Kanun'un gerekçeleri bağlamında değerlendirilmesi amacıyla, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdürler ve yöneticiler ile görüşülmüştür. Katılımcılar; İl Özel İdarelerinde sorunların hızlı çözülmediğini, yasayla birlikte hızlı çözülmeye başlandığını, İl Özel İdarelerin hizmetlerin karşılanmasında yetersiz kaldığını ve İl Özel İdarelerinin kaldırılmasının doğru bir karar olduğunu düşündüklerini belirtmektedirler Yetkililer dezavantajları; İl Özel İdarelerin daha etkili çalışması, YİKOB'ların yatırım yapma yetkilerinin ortadan kalktığını ve bakanlıklar adına yatırım yapabildiklerini. YİKOB'ların İl Özel İdareden doğan boşluğu dolduramadığını, YİKOB'ların yerel bir kurumdan çok merkezi kurum olması, aktif personelinin olmaması şeklinde sıralamaktadır.

Tezde muhtarlar İl Özel İdarelerinin kapatılarak, YİKOB'ların kurulmasından memnun olduklarını belirtmek beraber, İl Özel İdarelerinin kırsalın yapısını daha iyi tanıdığını YİKOB'ların kırsala yabancı olduğunu, personel ve ekipman eksikliği nedeniyle hizmetlerin gecikmeli olarak sunulduğunu belirtmektedirler.

Pektaş (2019), Büyükşehir Belediyelerinin kentsel hizmetler alanında tecrübeli olduğunu, kırsala hizmet götürme konusunda yeterince bilgi birikimine sahip olmadıklarını ve henüz kırsal alan hizmetlerinde İl Özel İdareleri kadar etkili olmadıklarını belirtmektedir. YİKOB'lara tüzel kişilik verilmesinin İl Özel İdareden doğan boşluğu doldurmak için önemli olsa da YİKOB'ların mevcut kurumsal- yönetici yapılarıyla henüz etkili bir işleyişe sahip olmadıklarını belirtmektedir.

Arslan (2021), Eskişehir Çifteler ilçesinde köyden mahalleye dönüştürülen yerlerde muhtarların, muhtarların köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması sonrası sunulan hizmetlerin ve kalitesine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Çalışmada, İl Özel İdarelerin yerine kurulan YİKOB'ların İl Özel İdareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin vermiş olduğu gibi yerinde ve zamanında hizmet veremediği belirtilmektedir.

Genç ve Aygöl (2022), Aydın ilinde yer alan YİKOB müdürlüklerinde görev yapan yöneticiler ile görüşmüşlerdir. Görüşme sonucunda, YİKOB'ların etkin çalıştıkları, özel bütçeye ve tüzel kişiliğe sahip olmalarının bir avantaj olarak görüldüğü gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada, YİKOB'ait bir ayrı bir kuruluş kanunu çıkarılması, mevzuatın yeniden düzenlenmesi gerektiği, YİKOB'un kurumsal kimliği konusunda belirsizliğin giderilmesi ve örgütsel etkinliği arttırmak için yeni birimler kurulması gerektiğini belirtmektedirler.

3.5.8.Merkeziyetçilik

Tezde kanunla merkeziyetçiliğin arttığını ve bu artışın muhtarlar tarafından, BŞB yatırım gücünün fazla olması nedeniyle hizmet aldıklarını, hizmet almak için ilçe belediyesine başvurmalarına rağmen BŞB tarafından çok daha büyük yatırımlı hizmetleri aldıklarını, hizmet kalitesinin arttığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer şekilde Atlı (2019), Konya'nın Meram İlçesinde gerçekleştirdiği çalışmada hem ilçe muhtarlarının hemde belediye personelinin büyük bir kısmı 6360 Sayılı Kanun'la merkeziyetçiliğinin arttığını düşünmektedirler.

Erat (2016), 6360 Sayılı Kanun'un köylere olan etkisini incelemiştir. Kanun ile yerele en yakın birimler olan köylerin kaldırılmasının merkezileşme eğilimini arttırdığını, yasanın köyler üzerindeki etkilerinin zamanla daha iyi anlaşılacağı sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2019), Balıkesir Büyükşehir Belediyesi yöneticileriyle yaptığı görüşmeler sonucunda, yasanın olumlu anlamda merkeziyetçiliği arttırdığını ifade etmektedir. Büyükşehir belediye sistemi ile yerelde örgütlenme ve yerel sorunlara birlikte çözüm üretme anlayışının geliştiğini belirtmektedir.

Biricikoğlu ve Yalnızoğlu (2018), Kocaeli özelinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında BŞB düzenlemesinin ilçe belediyelerini, hizmette yerellik açısından zayıflatan sonuçlar sahip olduğunu belirtmektedirler.

SONUÇ

Türkiye’de 1984 yılında Ankara, İstanbul, İzmir’de kurulan büyükşehir belediyeleriyle, büyükşehir belediye modeli de oluşmaya başlamış, takip eden kırk yıl içinde sistem çeşitli KHK’lar ve kanuni düzenlemelerle büyükşehir belediyelerinin sayısında ve yapısında değişiklikler yapılmıştır..

Büyükşehir belediyeleri alanında yapılan son ve köklü değişiklik 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’dur. Bu kanunla yerel yönetimlerin yapılarında köklü değişimler yaşanmıştır.

Bu tezde; kanun öncesi ve kanun sonrası yaşanan değişimlerin, Denizli İli Acıpayam İlçesindeki mahalle muhtarları özelinde, muhtarların gözünden nasıl yorumladığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Muhtarlar ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Kanunla büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve bağlı oldukları ilçelere mahalle olarak katılmışlardır. Yapılan görüşmede muhtarların bu değişimden genel olarak memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Muhtarlar mahalle olmalarıyla beraber, köy iken almakta zorluk yaşadıkları hizmetleri ve yatırımları daha hızlı ve verimli aldıklarını, sunulan hizmetlerin daha etkin sunulduğunu; mezarlık hizmetlerinden, çöplerin toplanmasından, park ve bahçe temizliği, altyapı çalışmalarından memnun olduklarını, bütçe kısıtı nedeniyle yapılamayan yatırımların yapıldığını ve yapılmaya devam ettiğini belirtmektedirler. Tüzel kişiliğin kaldırılmasını doğru bulmayan muhtarlar, ilçenin coğrafi yapısının dağlık ve ormanlık olmasından dolayı, bazı hizmetlerin sunulmasında bazı dönemlerde gecikmeler yaşandığını, özellikle beldeden mahalleye dönüşen yerleşim alanlarının muhtarları, mahalle olunca ekipman ve personel eksikliği yaşadıklarını belirtmektedirler. Başka bir ifade ile köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının hizmet sunumunun kalitesi açısından olumlu yansımaları olduğu, kanun öncesi nüfus, kısıtlı bütçe, bürokratik aksaklıklar gibi sebepler ile kısıtlı hizmet alan köylerin büyükşehir belediye sistemi ile kamu hizmetlerine daha hızlı ve etkin ulaşabildiği söylenebilir.

Tezde, mahalle olunca altyapı bütünlüğünün ve imar planlama bütünlüğünün sağlanmadığı ve çözülmeyen veya çözümü devam eden sorunların başında altyapı ve imar

sorunları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kanunun amaçlarından biri hizmet maliyetlerini azaltmak olmakla beraber muhtarlar, mahalle olunca hizmetlerin maliyetlerinin arttığını belirtmektedirler.

Muhtarlar mahalle olduktan sonra kanalizasyon, su faturalarının toplanması, yol çalışmaları, içme suyu (temizliği ve bakımı), çöp toplama ve bertaraf edilmesi ve bütçe gibi birçok önemli sorunlarının çözüldüğünü ancak mahalle olduktan sonra en çok zabıta hizmetlerinde sorun yaşadıklarını ve bu sorunu çözüme kavuşmadıklarını belirtmektedirler.

Kanun ile İl Özel İdareleri ve KHGB kapatılmıştır. YİKOB'lar kurulmuştur. Muhtarlar bu değişikliğin doğru bir karar olduğunu, İl Özel İdaresinden veya KHGB hizmet almak için bürokrasiyle ve kırtasiyecilikle uğraştıklarını, bütçe eksikliği gibi sorunlar nedeniyle kısıtlı hizmet aldıklarını, aldıkları hizmetlerin çoğunlukla imece usulüyle uzun bir zaman diliminde tamamlandığı belirtmektedirler. Muhtarlar değişikliğin doğru bir karar olduğunu belirtmekle beraber İl Özel İdarelerinin kırsalın yapısını daha iyi tanıdığını YİKOB'ların kırsala yabancı olduklarını belirtmektedirler. Çok az muhtar YİKOB hakkında bilgi sahibidir. Bilgi sahibi olanlar ise 2019 yılında gerçekleşen Yeniköy-Acıpayam Depremi sırasında AFAD ile çalıştıklarını belirtmektedir. Birçok muhtar yapılan hizmetlerin BŞB tarafından yapıldığını düşünmekte, çoğu YİKOB'u duymadıklarını bir sorunları olduğunda BŞB'de yer alan gerekli birim ile iletişime geçtiklerini belirtmektedirler.

Tezde çok az muhtar mesafe nedeniyle hizmet sunumunda aksamalar yaşandığını, hizmet kalitesinin düşmediğini belirtmektedirler. Mesafe nedeniyle hizmet konusunda sorun yaşayan muhtarlar hizmetlerin daha etkin ve verimli olarak sunulması için mahallelere bir hizmet birimi ve bu birimden sorumlu bir personel görevlendirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Muafiyet süresi uzatılmış olsa bile muhtarlar vergilendirme konusunda endişelidir. Vergi oranlarının yüksek olacağını düşünmekle beraber alınacak olan vergilerin karşılığında kaliteli bir hizmet almak istediklerini ve bu indirim ve muafiyetlerin kırsal özellikleri göz önüne alınarak uygulanması gerektiğini belirtmektedirler.

Muhtarlar kendilerini hâlâ köylü veya beldeli olarak gördüklerini, köy veya beldelerinin isimlerinin mahalle olarak değiştirilmesinin yanlış olduğunu, adres sorunları yaşadıklarını belirtmektedirler.

Tezde köye ait olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde çok az olumsuz yönde bir etkilenme olduğunu belirtilse de yaşanan sorunların koruma ve arazi kullanımı ile alakalı

olması sebebiyle köye ait olan sosyolojik yapının olumsuz bir yönde etkilendiği söylenebilir. Ancak köye ait sosyolojik yapının ne yönde ilerleyeceğini görmek zaman içinde mümkün olacaktır.

Tezde elde edilen bir diğer sonuç, Acıpayam özelinde kırsal yapının hâlâ devam etmekte olduğudur. Muhtarların Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Muhtarlar, yeni mahallelerinin kırsal mahalle özelliği taşıdıklarını düşünmekte ve çoğunluğu kırsal mahalle olmak için başvuruda bulunmuştur. Bunun ana sebebinin vergilendirme alanında uygulanacak indirim ve muafiyet olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, muhtarların genel olarak yapılan değişikliklerden ve düzenlemelerden memnun olduğu söylenebilir. Böyle bir algının olması çok normaldir. Çünkü köyler, yüzyıllardır var olan yerleşim yerleri olmakla beraber çoğunlukla işleyişi ve düzeninde yalnız bırakılan yerleşim yerleridir. Özellikle 1950’li yıllarda hızla artan kentleşme ile köylerden kentlere yoğun bir göç yaşanmıştır. Bu göç hareketi yıllardır devam etmektedir. Bu göçün bir sonucu olarak da köy hayatının bir özelliği olan imece kültürü zayıflamış günümüzde yok olmaya yüz tutmuştur.

Genç insanların çalışmak veya okumak amacıyla köylerinden ayrılarak kentlere yerleşmesi ile köylerde orta yaşlı veya yaşlı vatandaşlar yaşamaktadır. Köyde yaşayan vatandaşların, genç bireylere göre iş yapma kapasiteleri düşük olmasından dolayı köylerde yapılacak işler için işçi bulunması gerekmektedir. Bu düzenin sağlanabilmesi için bütçe gereklidir. Köyler için büyük çaplı hizmetleri gerçekleştirmenin zor olmasından dolayı köylülerin bu sistemden memnun olmaları doğal bir sonuçtur.

Ancak kanun yürürlüğe gireli on yıldan fazla olmasına rağmen bazı alanlarda yapılan ek düzenlemeler ile köyde yaşayan vatandaşların köy ve mahalle arasındaki farkı tam olarak kavramadıkları söylenebilir. Örneğin ilk kez 01.01.2023 tarifiinden sonra emlak vergisi ödemeye, su faturalarında en düşük tarifenin %25’i üzerinden ücret ödenmeye, büyükşehir tarifesinden (%25 artırımlı) çöp vergisi ödemeye başlayacaklar.

Bu ücretlendirmelerin, kırsal özelliği ağır yerleşim yerlerinde bir tepkiye neden olacağı söylenebilir.

Tezde elde edilen bir diğer sonuç ise köy veya ilçeye olan uzaklık sebebiyle hizmetlerin sunumunda yaşanan gecikmeler ve uzaklık nedeniyle sunulan hizmetin maliyetinin arttığıdır.

Köyden mahalle olan yerleşim yerlerinde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin devam etmesi ve ilçenin coğrafi yapısından kaynaklı orman arazi yapısının yaygın olması nedeniyle bir koruma ve korunma durumu mevcuttur. Kanun öncesi koruma hizmetini köy koruyucusu tarafından yerine getirilirken, kanun sonrası zabıta bu konu ile ilgilenmektedir. Ancak her mahallenin ilçeye yakın olmaması nedeniyle zabıta etkin ve eşit hizmet sunamamaktadır.

Köyler kanunla bir günde mahalleye dönüştürülmüştür. Bu sebepten dolayı köylüler kanun ile yapılan düzenlemeler hakkında tam bir bilgi sahibi değildirler. Başka bir ifadeyle kanun ile kırsal özellik taşıyan yerleşim alanları ve burada yaşayan insanlar için büyük bir değişim yaşanmıştır. Kırsal bir alanda yaşamalarına rağmen bir anda büyükşehirde yaşayan bir vatandaş konumuna gelmişlerdir.

6360 Sayılı kanunun genel gerekçelerinden biri büyükşehir belediye sınırlarını il mülki sınırlarına kadar genişleterek hizmetlerin tek merkezden yönetilmesini sağlamak böylece hizmetlerde etkinlik ve verimliliği arttırmak ve maliyetleri düşürmektir. Yasanın bu amacına maliyetlerin düşürülmesi konusu dışında Acıpayam İlçesi özelinde gerçekleştiği söylenebilir. Ayrıca yasanın bir diğer amacı ise belde belediyeleri ve köylerin mahalle olarak büyükşehir belediyelerine bağlanması ile kırsalda yaşayan ve hizmetlerden kentte yaşayan vatandaşlar kadar verim alamadığı düşünülen vatandaşlara aynı standartları sunulması amaçlanmaktadır. Acıpayam İlçesi özelinde elde edilen bulgular değerlendirildiğinde bu amacın tam olarak gerçekleşmediği söylenebilir. Vatandaşlar Denizli'nin büyükşehir olmasıyla beraber, ilçelerine sunulan hizmetlerin arttığını belirtmekle beraber ile yaşayan vatandaşlar ile aynı standartlara sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

Sonuç olarak kanunun gerekçeleri değerlendirildiğinde, merkezi yönetim yapısından kaynaklı sorunların çözülmesi amaçlanmaktadır. Ancak yapılan görüşmeler sonucunda, yerinden yönetim ilkesinden çok merkeziyetçiliğin artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu artış kanun öncesi hizmet almakta zorluk yaşayan köyler için olumlu bir artış olarak kabul edilirken, belde olan yeni mahalleler için olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan tabloda, bölgede yaşanan aksaklıkları çözmek amacıyla bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler ilçe özelinde ve genel öneriler olarak gruplandırılmıştır.

İlçe özelinde yer alan öneriler şu şekildedir;

- Kentlere olan göç hareketini azaltmak ve kırsala ait sosyolojik özellikleri korumak amacıyla, yeni mahallere, mahallelerin sosyo- ekonomik yapısına göre iş kolları açılmalıdır veya var olan iş faaliyetlerini destekleyici projeler gerçekleştirilmelidir.
- Hizmetlerde yaşanan aksaklıkların önüne geçmek amacıyla, BŞB tarafından hizmet birimleri kurulmalıdır.
- Hizmet birimlerinde çalışacak olan personel gerekli vasıfları taşıması şartı ile belediye tarafından bölgede yaşayan kişilerden seçilmelidir. Bu seçim sonucunda sunulan hizmetlerin maliyetleri azalır ve bölgede istihdam sağlanır.
- Koruma sorununun önlenmesi amacıyla orman köyü olan ve dağlık arazisi yüksek olan mahallere koruyucu ya da bekçi gibi bir personel görevlendirilmeli veya arazilerin korunması için muhtarlara cezai işlem yapma yetkisi verilmelidir.
- Kırsal mahalle olan ve kırsal alan yönetmeliği halka daha ayrıntılı anlatılmalıdır.

Kanunla ilgili genel öneriler ise şu şekildedir;

- Köy ve beldeden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde görev yapan muhtarlara yapılan düzenlemeler veya uygulanacak düzenlemeler hakkında bilgilendirici toplantılar düzenlenmelidir.
- Kitap ve broşür şeklinde bilgilendirici metinler ile daha bilgili bir yönetici olmaları sağlanabilir.
- Yapılan ve yapılacak olan kanuni düzenlemeler hakkında, düzenlemenin yapılacağı bölge halkının görüşlerine danışılmalıdır.
- Optimal ölçekte hizmet sunulmasını sağlamak amacıyla personel ve ekipman sayısında artış yapılmalıdır.
- Özellikle kırsal bölgelerde görev yapacak olan personele bölge hakkında bilgi verilmelidir.

Son olarak çalışma sonucunda; köy ve beldelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının, Denizli İli Acıpayam İlçesi'nin mahalleleri özelinde hizmet sunumu açısından olumlu yansımaları olduğu, kanun öncesi nüfus, kısıtlı bütçe, bürokratik aksaklıklar gibi sebeplerden dolayı kısıtlı hizmet alan köylerin ve beldelerin büyükşehir belediye sistemi ile kamu hizmetlerine daha hızlı ve

etkin ulaşabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak görüşmeler sonucunda muhtarlar Denizli'nin büyükşehir olmasıyla beraber, ilçelerine sunulan hizmetlerin arttığını belirtmekle beraber kentte yaşayan vatandaşlar ile aynı standartlara sahip olmadıkları, Acıpayam özelinde kırsal yapının devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- 1580 Sayılı Belediye Kanunu. (1930, 04 14). *14.04.1930 Tarihli Resmi Gazete*. 12 11, 2021 tarihinde resmigazete.gov.tr: <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden alındı
- 1924 Anayasası. (1924, 04 20). *Vilâyat*. 01 18, 2022 tarihinde www.anayasa.gov.tr: <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/oncelki-anayasalar/1924-anayasasi/> adresinden alındı
- 195 Sayılı KHK, 1. (1984, 03 23). *195 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 02 03, 2022 tarihinde Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden alındı
- 2972 Sayılı Kanun. (1984, 01 18). *Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetlerinin Seçimi Hakkında Kanun*. www.mevzuat.gov.tr: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2972&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- 3030 Sayılı Kanun. (1984, 27 06). *3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun*. 02 03, 2022 tarihinde Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden alındı
- 504 Sayılı KHK. (1993, 09 02). *7 İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 01 25, 2022 tarihinde [mevzuat.gov.tr](http://www.mevzuat.gov.tr): <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=504&MevzuatTur=4&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 10 07). *Büyükşehir Belediyesi Kanunu*. 02 05, 2022 tarihinde [mevzuat.gov.tr](http://www.mevzuat.gov.tr): <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005, 07 03). *Belediye Kanunu*. 01 15, 2022 tarihinde www.mevzuat.gov.tr: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı

- 5682 Sayılı Kanun, P. (1950, 07 15). *5682 Sayılı Pasaport Kanunu*. 02 20, 2022 tarihinde www.mevzuat.gov.tr:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5682&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3> adresinden alındı
- 593 Sayılı KHK. (2000, 01 14). *Sakarya İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 01 25, 2022 tarihinde www.mevzuat.gov.tr:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=593&MevzuatTur=4&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- 6360 Sayılı Kanun. (2012, 12 12). *6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*. 10 12, 2021 tarihinde www.mevzuat.gov.tr:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6360&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- Acar, O. K., & Koç, M. (2016). 6360 Sayılı Kanun İle Birlikte Mahalleye Dönüşen Belde Mahalle Muhtarlıkları ve Köy Muhtarlıklarının Yeni Durumu; Fethiye İlçesi Üzerinden Bir Değerlendirme. *Kamu Yönetimi Sempozyumu KAYSEM 10* (s. 177-191). İzmir: KAYSEM 10 Bildiriler Kitabı.
- Acıpayam , B. (2022, 10 14). *Acıpayam Belediyesi Genel Bilgiler*. Genel Bilgiler: <https://acipayam.bel.tr/genel-bilgiler/> adresinden alındı
- Acıpayam Belediyesi. (2020). *Acıpayam Belediyesi Coğrafi Yapısı*. 04 09, 2022 tarihinde Acıpayam Belediyesi: <https://acipayam.bel.tr/cografya-iklimi/> adresinden alındı
- Acıpayam Belediyesi. (2022, 10 14). *Acıpayam Belediyesi Genel Bilgiler*. Genel Bilgiler: <https://acipayam.bel.tr/genel-bilgiler/> adresinden alındı
- Acıpayam Kaymakamlığı. (2022). *Acıpayam Tarihçesi*. <http://www.acipayam.gov.tr/>:
<http://www.acipayam.gov.tr/tarihi> adresinden alındı
- Adıgüzel, Ş. (2012). 6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi*, 153-176.

- Akça, Ş. (2006). Türkiye'de İlçe Yönetiminin İdari Sorunları: Acıpayam, Serinhisar ve Buldan Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akın, F. (2015). Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi ve Türk İdari Yapısındaki Yeri. M. Mecek, M. Doğan, & B. Parlak içinde, *İdari ve Mali Açısından Türkiye'de Yerel Yönetimler* (s. 35). Ankara: Bekad Yayınları.
- Aksu, İ. F. (2012). On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Türk Akademi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı TASAV*, 1-11.
- Akyol, İ. T. (2018). Türkiye'de Metropolen Yönetim: 6360 Sayılı Kanun Bağlamında Balıkesir İlinde Algılanan Hizmet Kalitesi Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anayasa, T. (1982). *Mahallî idareler MADDE 127*. 05 17, 2021 tarihinde [anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/](https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/): <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/> adresinden alındı
- anayasa.gov.tr. (1876). *1876 Kânûn-ı Esâsî*. 10 12, 2021 tarihinde [www.anayasa.gov.tr](https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1876): <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1876> adresinden alındı
- Anayasası, 1. (1961, 07 09). *Mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/*. 01 18, 2011 tarihinde <https://www.anayasa.gov.tr/tr/>: <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/> adresinden alındı
- Arıkboğa, Ü. (2015). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Transfer Sistemi ve 6360 Sayılı Kanunun Etkileri. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, 1-30.
- Arslan, M. U. (2021). 6360 Sayılı Kanuna Göre Köylerin Mahalleye Dönüşümü: Eskişehir Çifteler İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, M. U. (2021). 6360 Sayılı Kanuna Göre Köylerin Mahalleye Dönüşümü: Eskişehir Çifteler İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Atak, Ş., & Bek, N. (2015). Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması Sürecinde Mahalle Yönetimlerin Değişimi. M. Mecek, M. Doğan, & B. Parlak içinde, *İdari ve Mali Açından Türkiye'de Yerel Yönetimler* (s. 178-183). Ankara: Bekad Yayınları.
- Atlı, A. (2019). 6360 Sayılı Yasanın Yerel Yönetimler Üzerindeki Ekonomik Etkileri: Meram Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avşar, Y. (2020, 01). Türkiye'de 6360 Sayılı Yasa Kapsamında Mahalle Ve Köy Yönetiminde Yaşanan Değişim Ve Dönüşüm. *Doktora Tezi*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, A. H. (2015). Merkezi Yönetim Kavramı. A. H. Aydın içinde, *Yönetim Bilimi* (s. 57). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, A. H. (2016). Verimlilik ve Etkinlik Kavramları. A. H. Aydın içinde, *Kamu Yönetimine Giriş* (s. 236). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, A. H. (2017). Köy. A. H. Aydın içinde, *Türk Kamu Yönetimi* (s. 224). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, A., & Belli, A. (2017). 6360 Sayılı Kanun ve Yerelde Merkezileşme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 401-414.
- Aydın, F. (2018). 6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açından Bir inceleme (Manisa Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayyıldız, M., Ayyıldız, B., & Çiçek, A. (2016). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasanın Kırsal Kesime Olan Etkileri. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi TARGİD*, 280-285.
- Bahadır, G. (2017). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası'nın Muhtarlıklar Üzerine Sosyo-Ekonomik Etkileri: Vakıfkebir/ Trabzon Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Trabzon: Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakanlığı, İ. (2017). *İçişleri Bakanlığı*. 12 15, 2022 tarihinde KIRDES NEDİR?: <https://www.icisleri.gov.tr/kirdes-projesi> adresinden alındı

- Belli, A., & Aydın, A. (2016). 6360 Sayılı Yasa İle Kapatılan Belde Belediyelerinin Hizmette Etkinlik ve Verimlilik ve Temsil Sorunsalı Üzerine Bir Alan Araştırması; Önsen Belediyesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1698-1712.
- Beyazyıldız, O. (2010). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Demokratikleşme Sürecine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilir, K. (2015). 6360 Sayılı Kanun'a Göre Türkiye'de Mali Paylaşım Açısından Yerel Yönetimler. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Bingöl, Y., Yazıcı, E., & Büyükakın, T. (2013). *İl Sınırında Büyükşehir Belediyesi Modeli*. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halka İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- Biricik, H., & Duyar, D. D. (2015). 6360 Sayılı Yasa'nın Genişleyen Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sınırının Etkinlik ve Verimliliğe Etkisi Bağlamında Değerlendirilmesi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(4), 369-393.
- Biricikoğlu, H., & Yalnızoğlu, Y. (2018). 6360 Sayılı Kanunun Etkinlik ve Verimlilik İle Hizmette Yerellilik İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi: Kocaeli İlçesinde Yapılan Bir Alan Araştırması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 255-284.
- Bulut, Y. (2001). Mahalle Muhtarlığı Üzerine Bir Araştırma. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 10, 32-51.
- Bulut, Y., & Dönmez, D. (2019). 6360 Sayılı Düzenlemeyle Oluşan Büyükşehir Modelinde Büyükşehir Belediyesi İle İlçe Belediyeleri Arasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Hatay İli Örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 29-40.
- Bulut, Y., & Kara, M. (2013). Köylerin Mahalleye Dönüşmesinin Yansıması Nasıl Olacak? Hatay'da Bir Uygulama. Y. Bulut, V. Eren, S. Karakaya, & A. Aydın içinde, *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar* (s. 267-284). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ceyhan, S. (2018, 10). 6360 Sayılı Kanunun Kırsal Alanlara Etkileri: Elmedağ Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Ceyhan, S., & Tekkanat, S. S. (2018). 6360 Sayılı Kanun ve Ankara İline Etkileri. *Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3(2), 20-42.
- Cumhurbaşkanlığı, T. (2003, 12 30). 5026 sayılı Kanun. 12 18, 2022 tarihinde www.tccb.gov.tr: <https://www.tccb.gov.tr/basin-aciklamalari-ahmet-necdet-sezer/1720/6083/5026-sayili-kanun.html> adresinden alındı
- Çamdere, M. A. (2017). 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çamlıdere, M. A. (2017). 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Çavuşoğlu, A. (2019). 6360 Sayılı Kanun'un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi : Antalya İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, 53. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Çavuşoğlu, A. (2019). 6360 Sayılı Kanun'un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği. *Yüksek Lisans tezi*. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çavuşoğlu, A., & Lamba, M. (2020). 6360 Sayılı Kanun'un Mahalleye Dönüşen Birimler Üzerine Etkisi: Antalya İli Örneği. *Bartın Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 123-148.
- Çelikay, H. (2014). Görev ve Yetki Bölüşümünün Yeniden Düzenlemesi. H. Çelikay içinde, *Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası* (s. 17). Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı SETA.
- Çelikyay, H. H. (2017). Türkiye'de İl Ölçeğinde Büyükşehir Uygulamasının Analizi: Bursa Örneği. *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çengel, R., & Genç, N. F. (2022). 6360 Sayılı Kanunun Kıyı Belediyelerine Etkisi: Kuşadası Örneği. *Sosyal Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 172-224.
- Çetin, S. (2009). Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye'de İl Özel İdareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 249-258.

- Çetin, Z. Ö. (2015). Türkiye'de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 247-266.
- Çiftçınar, R. (2006). Yeni İl Özel İdaresi Yasası'na Eleştirel Bir Bakış. *Yasama Dergisi*, 123-145.
- Çopuroğlu, M. A. (2017). Büyükşehir Belediye Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 18-32.
- ÇSB, Ç. (2005). *KÖYDES Nedir?* 12 15, 2022 tarihinde www.koydes.gov.tr/: <https://www.koydes.gov.tr/Home/KoydesNedir> adresinden alındı
- ÇSB, T. D. (2022). *Mücavir Alan*. 12 18, 2022 tarihinde T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı: <https://csb.gov.tr/sss/mucavir-alan> adresinden alındı
- ÇSB , Ç. (2021, 04 15). *Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği*. <https://www.csb.gov.tr/mevzuat.gov.tr> adresinden alındı
- ÇSB. (2020). *Çevresel Etki Değerlendirilmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü*. 04 09, 2022 tarihinde Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı: <https://ced.csb.gov.tr/2020-yili-il-cevre-durum-raporlari-i-102101> adresinden alındı
- Çukurçayır, A., Negiz, N., & Yemen, A. (2014). 6360 Sayılı Kanun'un Uygulamasında Köy(lü) Mü Mahalle(li) Mi? *Afro-Avrasya Coğrafyasında Kamu Yönetimi Uygulamaları ve Sorunları* (s. 1-20). Ankara: TODAİE Yayınları. Academia. adresinden alındı
- Dağlı, Z. (2018). 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Genişletilmiş Büyükşehir Modeli İle Yerel Kamusal Hizmetlerin İl Sınırına Kadar Genişlemesinin Etkileri: Kocaeli ve Sakarya Örneği. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağlı, Z., & Özgül, C. G. (2019). Kamu Yönetimi Sistemi İçinde Yeni Bir Birim Olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının İşlevi: İzmir Örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 25-44.

- Daşçı, S. (2016). 6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, 12. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, H., & Karakütük, M. (2003). Yerel Yönetimler ve Hizmette Yerellik: Subsidiarite İlkesi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 65-77.
- Demir, K. A. (2018). Yerelleşme ve İdari Coğrafya Bağlamında Türk Mülki İdare Sistemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 195-212.
- Denizli Belediyesi. (2022). <https://denizli.bel.tr/>. 04 09, 2022 tarihinde Tarihçe: <https://denizli.bel.tr/Default.aspx?k=tarihce> adresinden alındı
- Denizli Büyükşehir Belediyesi. (2014, 01 21). *Haberler*. Denizli Büyükşehir Belediyesi: <https://denizli.bel.tr/Default.aspx?k=haber-detay&id=14033> adresinden alındı
- Dik, E. (2014). 6360 Sayılı Kanun Bağlamında Köyleri Mahalleye Çevrilmesi Sorunu. *Mülkiye Dergisi*, 75-102.
- Doğan, E. (2019). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının Bütünşehir Yönetimi Kapsamında Değerlendirilmesi: Malatya Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Earth, G. (2022). *Google Earth*. 31 22, 2022 tarihinde Google Earth Denizli/ Acıpayam: https://earth.google.com/web/search/Ac%c4%b1payam,+Denizli/@37.52519445,29.43977016,935.01927594a,74218.79394173d,35y,0h,0t,0r/data=CigiJgokCUJJ8-rN10JAEcJiGhTcmEJAGSzu2KkB8T1AITfbFp_iTz1A adresinden alındı
- Ekinci, E. (2020, 07). 6360 Sayılı Kanun'un Temsil Hizmet Kalitesi Yönünden Kapatılan Belde Belediyelerine Etkisi ve Vatandaşın Algısı: Hatay Örneği. *Doktora Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekinci, E. (2020). Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Yeni Büyükşehir Modelinde Kırsal Mahallelerin Değerlendirilmesi. *Kent Akademisi/ Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi*, 771-784.
- Erat, V. (2016). Mahalle Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri. *BEU Akademik İzdüşüm*, 87-98.

- Erat, V. (2016). Mahalli İdare Birimi Olarak Köylere ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri. *BEU Akademik İzdüşüm* , 87-98.
- Eryılmaz, B. (1999). Kamu Yönetiminin Örgütlenmesi. B. Eryılmaz içinde, *Kamu Yönetimi* (s. 58). İstanbul: Erkam Matbacılık.
- Eryılmaz, B. (tarih yok). Kamu Yönetiminin Örgütlenmesi. Kamy. içinde
- Esen, M. (2021). 6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir İlçe Belediyelerinin İdari Ve Mali Özerklikleri Üzerine Etkileri: Erzurum Büyükşehir İlçe Belediyeleri Örneğinde Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Ardahan: Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Genç, F. N. (2014). 6360 Sayılı Kanun ve Aydın'a Etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi*, 1-29.
- Genç, F. N. (2016). Law Number 6360 And Tranformation In Metropolitan Municipalities. *New Public Management in Turkey: Local Government Reform*, Routledge Publishing.
- Genç, F. N., & Aygöl, A. (2022). Yöneticilerin Bakış Açısından Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları: Aydın Örneği. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 1-13.
- Genç, F. N., Özerk, H., & Ülkü, M. S. (2018). 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi İncirlioğlu Belediyesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 207-221.
- Genç, N. F., & Korkın, E. (2017). 6360 Sayılı Kanun'la Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulanmaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar- Aydın) Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 19, 84-95.
- Gezgüç, G., Aldemir, M., & Uzun, T. (2015). 6360 Sayılı Kanun ve Muğla Örneği. *Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 461-477.
- Göküş, M., & Alptürkler, H. (2016). 6360 Sayılı Yasa İle Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(11), 67-86.

- Gözler, K. (2013). 6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler : Yirmi Dokuz İlde İl Özel İdareleri ve Köylerin Tüzel Kişiliklerinin Kaldırılması ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlçe Belediyesine Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun Mudur ? *Yerel Politikalar Dergisi*, 37-82.
- Gözüaçık, H. (2014). 5393 ve 6360 Sayılı Kanunların Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Kapsamında Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, 28. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- İl Özel İdaresi Kanunu, 5. (2005, 02 22). *İl Özel İdaresi Kanunu*. 02 28, 2022 tarihinde mevzuat.gov.tr:
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5302&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- İnal, Y. C. (2022). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları: Yapı,işleyiş,Sorunlar ve Bir Model Önerisi. *Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İzci, F., & Turan, M. (2013). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 117-152.
- Kalağan, G. (2010). Cumhuriyet Dönemi Türk Kamu Bürokrasi'nde Yeniden Yapılanma ve Yönetim Reform Çalışmaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2(1), 65-84.
- Kalender, M., & Akman, Ç. (2018). Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 1025-1056.
- Kalkan, Y. (2018). 6360 Sayılı Kanunun Kırsal Gelişime Etkisinin İncelenmesi: Van Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalpaklıoğlu, G. (2017). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Etkilerinin Değerlendirilmesi (Ordu Büyükşehir Belediyesi Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kantar, A. G. (2019). 6360 Sayılı Yasa Sonrasında Büyükşehir Belediyelerinin Yeniden Yapılandırılması: Manisa Büyükşehir Belediyesi Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Kanun, 4. S. (1944, 04 10). *Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun*. 01 15, 2022 tarihinde www.mevzuat.gov.tr:https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4541&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3 adresinden alındı
- Kara, M., & Görün, M. (2008). Kırsal Kalkınmada İl Özel İdarelerinin Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ve İlçe Yönetimlerinin Rolü ve Bazı Uygulamalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi*, 411-433.
- Karaaslan, M. (2013). Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17-18(26-27-28-29), 123-162.
- Karakılçık, Y., & Küçük , Ü. (2019). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Çerçevesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 81-96.
- Karaoğlu, B. (2018). 6360 Sayılı Yasa ve Uygulanmasında Yönelik Değerlendirmeler: Hatay (Kırıkhan) Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık ve Eğitim Danışmanlık TİC.LTD.ŞTİ.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nicel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Anlayışı* , 71.
- Karataşlar, E. (2019). Büyükşehir Belediyesi İle Büyükşehir İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkilerin 6360 Sayılı Yasanın Gerekçeleri Bağlamında Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karayel, E. Y. (2016). 5227 Sayılı Kanunun İncelenmesi ve Bu Kanunun Öngördüğü Yerleşme Sisteminin 6360 Sayılı Kanunla Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*. Muş: Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karpuz, G. İ. (2019). 6360 Sayılı Kanun Sonrası Mahalleye Dönüşen Beldeler Açısından Bir Değerlendirme: Akhisar Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kartal, N. (2012). 1426 ve 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunları: İl Sistemine Geçişte Yasal Boyutun Tamamlanması. N. Kartal içinde, *Muhasallık Meclislerinden 5302 Sayılı Kanuna Türkiye'de İl Özel İdareleri* (s. 70). Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları.
- Kartal, N. (2012). *Türkiye'de İl Özel İdareleri*. Ağrı: Ağrı Çeçen Üniversite Yayınları.
- Kayar, İ. (2021). Büyükşehirlerde Tüzel Kişilikleri Kaldırılan Belde Belediyelerinin Yerel Hizmet Sunumuna İlişkin Menmuniyet Algısı: Ordu, Tekirdağ, Manisa ve Mardin Örnekleri. *Doktora Tezi*. Çanakkale: Çanakkale OnSekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesi.
- Kaynak, T. (2019). 6360 Sayılı Kanun ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaypak, Ş., & Yılmaz, V. (2016). Hatay Büyükşehir Yapılanma Sonrasında Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve Çevre Düzenlemeleri. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25-50.
- Keleş, R. (2016). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keysan, C. (2017). 6360 Sayılı Yasanın Uygulama Sürecinde Denizli'de Belediye Hizmetlerinden Menmuniyet Algısı: Eski Belde Belediyeleri Üzerinden Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, V. (2019). Tanzimat'tan Önce Osmanlı'da Yerel Yönetimlerde Durum. V. Kılıç içinde, *Tanzimattan Günümüze Belediyeler ve Belediye Başkanlığı Uygulamaları* (s. 11). Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Koç, M. (2018). 6360 Kanunun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi). *Doktora Tezi*, 47. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, M. (2019). Mahalleye Dönüşen Köylerin Muhtarların Hizmetlerde Etkinlik ve Verimlilik İlişkin Algısı: Muğla Deneyimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 457-478.

- Koçak, S. Y., & Ekşi, A. (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye'de Yerel Yönetimler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 295-307.
- Koçak, Y. (2013). *Türkiye'de Yerel Yönetimler (Günümüz Açısından Bir Değerlendirme)*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Köy Kanunu, 4. (1924, 03 18). *Köy Kanunu*. 12 30, 2021 tarihinde mevzuat.gov.tr: <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=442&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3> adresinden alındı
- Kuran, H. (2015). *Türk Yerek Yönetim Sistemi'nde Yeni Bir Kurum: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı*. 03 26, 2022 tarihinde Academia.edu.tr: TÜRK_YEREL_YÖNETİM_SİSTEMİ_NDE_YENİ_BİR_KURUM_YATIRIM_İZLEME_VE_KOORDİNASYON_BAŞKANLIĞI adresinden alındı
- Küpelı, Ö. (2019). 6360 Sayılı Yasa Sonrası Kapatılan Belde Belediyelerinde Hizmette Etkinlik ve Verimlilik Sorunsalı: Kahramanmaraş İli Göksun İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, 16. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leblebici, N. D. (2005). Küresel Değişim Baskısına Karşı Türk Bürokrasindeki Yapısal Uyum Çabalarının Yapısal Atalet Kavramı Açısından Değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-14.
- Mengi, A., & Dağlı, Z. (2017). 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Genişletilmiş Büyükşehir Modelinin Belediyelerin Hizmet Sunum Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1-21.
- Namlı, Y. M. (2019). 6360 Sayılı kanun Sonrasında Büyükşehir Belediyeleride Oluşturulan Kırsal Alan Yönetim Birimleri: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- OGM. (2022). *Acıpayam Orman İşletme Müdürlüğü*. 12 15, 2022 tarihinde Orman Genel Müdürlüğü: <https://denizliobm.ogm.gov.tr/SitePages/OGM/OGMDefault.aspx> adresinden alındı

- Ökmen, M., & Aslan, R. (2014). Türkiye'de 6360 Sayılı Yasa İle Yeni Kurulan Büyükşehir Belediyeleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 88-101.
- Ökmen, M., & Parlak, B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat*. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Özaslan , R. K., Akıllı, H., & Özaslan, K. (2014). 6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesi'nin Kapatılmasına İlişkin Yöre Halkının Algısı. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 215-235.
- Özeren, S. (2022, Haziran). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasıyla Köyden Mahalleye Dönüşen Yerleşim Birimlerinde Kentlilik Bilinci Oluşumunun İrdelenmesi: Konya Örneği . *Yüksek Lisans Tezi* . Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Özgür, H. (2008). Denizli Kentsel Alan Yönetiminde Söylemden Eyleme Bütünşehir Tasarrufları: Ali Aygören Teklifi (2001) Denizliye Özel Kanun Teklifi (2003) Belediye Kanunun 11. Maddesi (2006). F. N. Genç, A. Yılmaz, & H. Özgür (Dü) içinde, *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler* (s. 247-249). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özgür, H. (2014). Denizli Kenti ve İlinde Yönetmelik Ölçek Arayışları (1976-2014): Dört Bütünşehir (Belediyesi) Söylemi/Tasavvuru(2001-2004) ve Büyükşehir Belediyesi Statüsü (2012-2014). *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30-53.
- Özgür, H., & Yavuzçehre, P. S. (2016). Türkiye'nin Büyükşehir Belediyesi Sistemi 1982-2015. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 903-926.
- Özgür, H., Yavuzçehre, S. P., & Öztepe, C. M. (2006). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Kurma ve Kentsel Alan Yönetimi Siyaseti ve Siyasaları. *V.Ulusal Şehircilik Kongresi (30. Ulusal Dünya Şehircilik Günü Kolokiyumu)*, (s. 1-23). İzmir.
- Pank, Ç. (2016). 63660 Sayılı Yasa ile Birlikte Bürokraside Meydana Gelen Değişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 909-916.
- Parlak, B. (2011). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. Bursa: MKM Yayıncılık.

- Pektaş, R. (2019). 6360 Sayılı Kanunla Güçlenen Büyükşehir Belediye Modeli İle Değişen Türk İdare Yapısı Ve Modelin Kırılmalılıkları. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Planı-1968-1972, I. Y. (1968). *Kalkınma Planları*. 12 11, 2021 tarihinde sbb.gov.tr: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/> adresinden alındı
- Sadioğlu, U., Özacit, İ., & Ömürgönülşen, U. (2015). Yeni Büyükşehir Belediyesi Modeli: Türkiye'de Değişen/Değişmeyen Merkezileşme ve Adem-i Merkezileşme Politikaları. *Yasama Dergisi*, 70-92.
- Sağirekmekçi, A. (2015). Yerelleşme-Merkezileşme Tartışmaları Bağlamında Türkiye'de Mahalleye Dönüşen Köy Yönetimlerinin Mevcut Durumu: Hatay Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saydam, A. (2020). 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu İle Mahalleye Dönüşen Köylerde Yaşanan Değişim: Ceyhan İlçesi Üzerinden Bir Değerlendirme. *Yüksek Lisans Tezi*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezik, M. (2015). 6360 Sayılı Kanun'a Göre Büyükşehirlerde Bütünleşme Sürecinin Etkileri;Malatya Örneği. *Doktora Tezi*. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, F. (2019). 6360 Sayılı Kanunla Birlikte Köy Tüzel Kişiliğinin Kaldırılmasıyla Oluşan Mahallelere Verilen Kamu Hizmetlerinin Değerlendirilmesi; Tekirdağ Örneği . *Yüksek Lisans Tezi*. Bartın: Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, F. (2019). 6360 Sayılı Kanunla Birlikte Köy Tüzel Kişiliğinin Kaldırılmasıyla Oluşan Mahallere Verilen Kamu Hizmetlerin Değerlendirilmesi: Tekirdağ Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Şengül, R. (2013). Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin İşlevselliği Üzerine Bir Alan Araştırması: Bartın Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 15(2), 67-86.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2021, 06 19). *Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi*. 01 29, 2021 tarihinde tarimorman.gov.tr: https://www.tarimorman.gov.tr/Duyuru/1372/Ulusal-Kirsal-Kalkinma-Stratejisi-_2021-2023_-Yayimlanmistir adresinden alındı

- Taşçier, A. M. (2018). Neoliberalizmde Mekezileşme- Yerelleşme Gerilimi: İl Özel İdareleri, YİKOB Örnekleri ve Yerelde Merkezileşme. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 650-662.
- TBB, T. B. (2014, 06 23). “6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Daie Kanuna İlişkin Rehber. 11 30, 2021 tarihinde Türkiye Belediyeler Birliği: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.tbb.gov.tr%2Fstorage%2Fuserfiles%2Frehber_ve_bilgi_notlari%2F6360_torba_personel_rehber.pdf&clen=1614341&chunk=true adresinden alındı
- TBMM. (2012, 10 31). *İÇİŞLERİ KOMİSYONU/ Komisyon Raporları : 338*. 12 10, 2022 tarihinde TBMM Komisyonlar: <https://komisyon.tbmm.gov.tr/raporlar.php> adresinden alındı
- TDK, T. (2022, 01 10). *Mahalle*. sozluk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Tekçe, Y. (2018). 6360 Sayılı Kanunun Kapatılan Köylere/Yeni Mahallere Etkisi : Aydın Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekel, A. (2006). Desantralizasyon ve Türkiye'de Metropoliten Alan Yönetimleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*(5), 71-88.
- Tez Yurdu. (2021, 11 26). *Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri Nelerdir?* 11 26, 2021 tarihinde tezyurdu.com: <https://tezyurdu.com/nicel-ve-nitel-arastirma-yontemleri-nelerdir/> adresinden alındı
- Toprak, H. (2019). 6360 Sayılı Yasanın Olumlu Ve Olumsuz Yönleri: Denizli Kenti Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TÜİK 2022. (2022, 02 04). *İl ve İlçelere Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı*. 02 15, 2022 tarihinde Türkiye İstatistik Veri Portalı: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1> adresinden alındı
- TÜİK. (2022, 10 12). *İstatistikler*. Türkiye İstatik Kurumu: <https://www.tuik.gov.tr/> adresinden alındı

- Urhan, V. F. (2008). Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*(70), 70-85.
- Uzun, H. K. (2021, Aralık). 6360 Sayılı Yasa Sonrasında Büyükşehir Belediyelerinde Yaşanan Değişim ve Dönüşümün Yerek Kalkınma Kapsamında İncelenmesi: Mülki İdare Amirleri ve Belediye Başkanlarının Bakışı. *Doktora Tezi*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, T., & Kurt, H. (2002). AB'ye Giriş Sürecinde Yerel Yönetimler ve Sorunlar. B. Parlak, & H. Özgür içinde, *Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Yerel Yönetimler* (s. 77). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ünal, F. (2011). Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 241-247.
- Veysel, E. (2017). Büyükşehir Belediyelerinde Yasal Dönüşümün Köy Yönetimlerinin Mahalleye Dönüşmesi Üzerindeki Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vural, Y. E. (2019). 6360 Sayılı Kanun'un Mülki İdare Mesleği Üzerindeki Etkisi Ordu İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalnızoğlu, Y. (2017, Mayıs). 6360 Sayılı Kanun'un Etkinlik, Verimlilik ve Hizmette Yerellik İlkeleri Açısından İncelenmesi: Kocaali İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yanardağ, M. (2022). 6360 Sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde Belediyelerinde Halkın Menmuniyeti Üzerine Bir Araştırma: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yavuzçehre, P. S. (2010). Kentsel Mekan Kullanımında Değişim: Denizli Kenti Örneği. *Doktora Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- YİKOP, Y. (2014, 04 04). *Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki Ve Sorumlulukları İle Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik*. 03 26, 2022 tarihinde [mevzuat.gov.tr](https://www.mevzuat.gov.tr):
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19545&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- Yıldırım, A., & Yıldırım, K. E. (2017). Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın Yönetişim Açısından Etkinliği. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 17-29.
- Yıldırım, Ş. (2007). Kamu Hizmetlerinde Etkinliğin ve Verimliliğin Arttırılmasında E-Devletin Rolü ve Bir E-Devlet Uygulaması: Kimlik Paylaşım Sistemi (Kps). *Doktora Tezi*, 295. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, U., Gül, Z., & Akın, S. (2015). İl Mülki Sınırı Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Yenilikler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İBBF Dergisi*, 205-229.
- Yıldız, K. (2018, Ağustos). Yönetmelik Etkinlik ve Yerel Demokrasi Bağlamında 6360 Sayılı Yasanın Mersin İli Ölçeğinde Uygulanabilirliği. *Yüksek Lisans Tezi*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, K. O. (2019, 03). Türk Yerel Yönetim Sisteminde "Yeni Büyükşehir" Uygulamasının. *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi*, 208-234.
- Yılmaz, S. (2018, Eylül). Ordu Büyükşehir Yapılanmasında 6360 Sayılı Kanunun İlçelere Etkileri: Kabadüz İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yörükoğlu, F. (2009, 03). *Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci*. 12 10, 2021 tarihinde [Mevzuat Dergisi](https://www.mevzuatdergisi.com/): <https://www.mevzuatdergisi.com/> adresinden alındı
- Zengin, O. (2014). Büyükşehir Belediye Sisteminin Dönüşümü Son On Yılın Değerlendirilmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 91-116.